

**A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK
PIACI FOLYAMATAI
2012**

Szerkesztette: Stummer Ildikó

Szerzők: Ecsediné Wanek Zsuzsanna Kálmán Ákos
Egri Edit Mándi-Nagy Dániel
Elek Réka Stummer Ildikó
Isépy Anett Tikász Ildikó Edit

Közreműködők: Szántó-Becz Gábor

Opponensek: Molnár András
Rieger László

Felelős kiadó: Kapronczai István

Szerkesztőbizottság: Biró Szabolcs Lámfalusi Ibolya
Dublecz Károly Pető Károly
Felföldi János Potori Norbert
Fertő Imre Rieger László
Herdon Miklós Stummer Ildikó
Illés B. Csaba Szakály Zoltán
Kapronczai István Szűcs István
Káposzta József Takács István
Kemény Gábor Tóth József
Kertész Róbert Tóth Tamás
Keszthelyi Szilárd Vágó Szabolcs

Kiadó:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefón: (+36 1) 476-3060
Fax: (+36 1) 476-3304
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 2063-5397
ISSN 1418-2130 (Agrárgazdasági Információk sorozat)

Nyomda, kötetzet: Primerate Kft.
© Agrárgazdasági Kutató Intézet

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatva vagy elektronikusan) történő tárolása vagy továbbítása, továbbá bármilyen elven működő adatbáziskezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5	Juhhús	36
Gabona	6	Világ- és európai piaci tendenciák.....	36
Világ- és európai piaci tendenciák.....	6	Magyarországi piaci tendenciák	36
Búza	6	Kínálat	36
Kukorica	7	Bel- és külpiaci értékesítés	36
Magyarországi piaci tendenciák	8	A piaci árak tendenciája.....	37
Kínálat	8	Tej és tejtermékek	38
Bel- és külpiaci értékesítés	9	Világ- és európai piaci tendenciák	38
A piaci árak tendenciája.....	10	Magyarországi piaci tendenciák	39
Olajnövények	14	Kínálat	39
Világ- és európai piaci tendenciák.....	14	Bel- és külpiaci értékesítés	39
Szójabab	14	A piaci árak tendenciája.....	40
Napraforgómag	15	Zöldségfélék	43
Repcemag	16	Európai piaci tendenciák.....	43
Magyarországi piaci tendenciák	17	Magyarországi piaci tendenciák	44
Kínálat	17	Kínálat	44
Bel- és külpiaci értékesítés	18	Bel- és külpiaci értékesítés	45
A piaci árak tendenciája.....	19	A piaci árak tendenciája.....	46
Cukor	22	Gyümölcsök	48
Világ- és európai piaci tendenciák.....	22	Világ és európai piaci tendenciák.....	48
Magyarországi piaci tendenciák	23	Magyarországi piaci tendenciák	49
Kínálat	23	Kínálat	49
Bel- és külpiaci értékesítés	23	Bel- és külpiaci értékesítés	50
A piaci árak tendenciája.....	23	A piaci árak tendenciája.....	51
Sertéshús	26	Bor	52
Világ- és európai piaci tendenciák.....	26	Világ- és európai piaci tendenciák	52
Magyarországi piaci tendenciák	26	Magyarországi piaci tendenciák	52
Kínálat	26	Kínálat	52
Bel- és külpiaci értékesítés	27	Bel- és külpiaci értékesítés	52
A piaci árak tendenciája.....	27	A piaci árak tendenciája.....	53
Baromfihús és tojás	29	Összefoglalás	55
Világ- és európai piaci tendenciák.....	29	Summary	57
Csirkehús	29	Kivonat	59
Pulykahús	29	Abstract	59
Tojás.....	30	Mellékletek	60
Magyarországi piaci tendenciák	30	Mellékletek jegyzéke	60
Kínálat	30	Rövidítések jegyzéke	72
Bel- és külpiaci értékesítés	30	Hivatkozások jegyzéke	74
A piaci árak tendenciája.....	30		
Marhahús	33		
Világ- és európai piaci tendenciák.....	33		
Magyarországi piaci tendenciák	34		
Kínálat	34		
Bel- és külpiaci értékesítés	34		
A piaci árak tendenciája.....	34		

Bevezetés

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2012. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül, de – a 2012. évi előzetes mennyiségi információk alapján – a keresleti és kínálati oldalon bekövetkező alapvető változásokra is rámutat. Az összeállítás az AKI Piaci Árinformációs Rendszerének (PÁIR) adataira, valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi adataira támaszkodik. A világ és európai keresleti és kínálati tendenciák jövőbeni alakulásának bemutatásához elsősorban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD),

az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (USDA) és az Európai Bizottság (EC) publikációit használtuk fel. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ és európai piaci tendenciák.
- Magyarországi piaci tendenciák:
 - kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek.
 - kereslet alakulása, belföldi értékesítés, export.
- A piaci árak tendenciája: világpiaci, uniós és magyarországi ártendenciák.

Gabona

Világ- és európai piaci tendenciák

A világ gabonapiacán a keresleti és kínálati viszonyok jelentősen romlottak az előző évihez képest 2012-ben, ugyanis az évszázad legforróbb és legszárazabb nyári időjárása hozamkiesést és ársokkot okozott. Az árupiacokon több termény határidős ára történelmi csúcsot ért el, ugyanakkor a világgazdasági válság, valamint a külkereskedelmi korlátozások elmaradása megakadályozták a még magasabb árszintek kialakulását.

Búza

A globális és európai terméskilátások a 2012/2013. gazdasági évre vonatkozóan már az év első félévében sem voltak kedvezőek: az USDA (2012a) első előrejelzésében (2012. május) az előző szezonhoz képest 17 millió tonnával kevesebb, 677,6 millió tonna búzatermést valószínűsített. Az USDA (2013a) szerint a folyó évi szezon búzatermése előreláthatóan 655 millió tonna körül alakul, ami 41,5 millió tonnával (6 százalékkal) marad el a 2011/2012. gazdasági év kibocsátásától. A terméskiesés hátterében a kisebb vetésterület (216 millió hektár az előző gazdasági év 221 millió hektárjával szemben), és az aszályos időjárás okozta 3,5 százalékos globális hozamcsökkenés áll. A legnagyobb termésveszteséget a fekete-tengeri régió országai (-32 százalék) és Ausztrália (-26 százalék) könyvelhették el. Az elemzők a búza globális felhasználását 672,6 millió tonna körül becsülik, ez 23,9 millió tonnával kevesebb az egy évvel korábbinál. A visszaeső kibocsátás miatt a készletek szűkülnek, így a 2011/2012. gazdasági évit 17 millió tonnával alulmúló mennyiség, 182,3 millió tonna búza maradhat raktáron a évi végén (1. táblázat).

Az IGC (2013) alapján az Európai Unióban 130,6 millió tonna búzát takarítottak be 2012-ben, a 2011. évinél 6,8 millió tonnával kevesebbet az alacsonyabb hozamok és a kisebb betakarított terület következtében. Komoly termésveszteség volt Romániában (-1,9 millió tonna), Spanyolországban (-1,7 millió tonna), Csehországban (-1,4 millió tonna) és Lengyelországban (-900 ezer tonna). Ezzel szemben Franciaországban 38,2 millió tonna (+6 százalék), Olaszországban 7,3 millió tonna (+7 százalék) búza került raktárakba. A globális hiánypszychózis miatt az Egyesült Államokban kínált búza jelentősen megdrágult, míg Oroszországban és Ukrajnában a termény exportjának esetleges korlátozásairól felröppenő hírek tették bizonytalaná a kereskedelmet. Mindezek azt eredményezték, hogy a franciaországi búza komoly versenylőnyre tett szert az őszi hónapokban: közel 75 százalékos részesedést szerzett az egyiptomi tenderekben, és leginkább az argentin búza számított vetélytársnak. Ennek ellenére az EU 17 millió tonna búzaexportja 2012-ben 1,8 millió tonnával elmaradt az egy évvel korábitól.

Az előzetes adatok szerint Kanadában 27,2 millió tonna búza termelt, 1,9 millióval több, mint 2011-ben. A hozamok alacsonyabbak, a minőségi paraméterek viszont lényegesen jobbak voltak. Igaz, hogy az USA-ban 7 millió tonnával több termést takarítottak be az elmúlt évihez képest, a 61,8 millió tonna búzamenyiség az 5 éves átlagot azonban 1,5 millióval haladta meg. Kanadához hasonlóan itt is az átlagnál jobb volt a búza minősége. Hiába a kiváló minőség, a magas áron kínált termény az ország exportjának visszaesését eredményezte. Az USA 26,1 millió tonna búzát értékesített a külpiacokon a 2012. naptári évben, 7,1 millió tonnával kevesebbet, mint 2011-ben. A csökkenés az ó és az új termést egyaránt érintette.

1. táblázat: A búza globális mérlege

	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év
Nyitókészlet	199,38	198,90
Termelés	655,43	696,94
Import	141,86	148,28
Felhasználás	672,55	696,46
Export	135,66	157,39
Zárókészlet	182,26	199,38
Készlet/felhasználás (százalék)	27,10	28,63

Forrás: USDA

A fekete-tengeri régió országainak összesített búza-termését 77,9 millió tonnára (-37,1 millió tonna előző évihez képest) teszik. Oroszország búzatermelése 37,7 millió tonna (-23 százalék), Kazahsztáné 9,8 millió tonna (-57 százalék), Ukrajnáé 15,8 millió tonna (-29 százalék) körül alakult. Az oroszországi kikötőkből 2012-ben 20,1 millió tonna gabonát hajóztak ki, amelyből mintegy 8 millió tonnát tett ki az ó termés. Az előző évihez viszonyítva ez 2,6 millió tonna növekedést jelent. Ebből 16,1 millió tonna volt a búza (6 millió tonna ó termés), 85 ezer tonnával több, mint 2011-ben. A volt szovjet utódállamban a nagy termésveszteség miatt többször merült fel az exportkorlátozó intézkedések bevezetésének lehetősége, amelyet október végi nyilatkozatában Vladimir Putyin elnök végérvényesen elvetett. Ezzel szemben Ukrajnában november 15-i hatállyal kihírdették az exporttilalmat, miután az ország 2012/2013. gazdasági évi búzaexportja elérte a mezőgazdasági minisztérium és a helyi gabonakereskedők megállapodásában szereplő 4 millió, majd 5 millió tonna mennyiséget. Végül az exporttilalom elmaradt, a minisztérium több lépcsőben 6 millió tonna fölé emelte a külpiacra értékesíthető kenyérgabona volumenét.

A déli féltekén 2012 végén még nem fejeződtek be a betakarítási munkálatok. Ausztráliában az esőzések késleltették az aratást, végül 22 millió tonna búza került a raktárakba 2013 elején, ez 8 millió tonnával kevesebb az előző évinél. Argentínában az elmúlt évek leggyengébb termését, 10 millió tonnát takarítottak be a kedvezőtlen időjárás miatt, szemben az előző évi 14,5 millió tonnával. Ezért a világ egyik vezető búzaexportálója akár 25 százalékkal is csökkentheti a termény eladását a világpiacra. Brazíliában többnyire száraz időjárás volt az aratás idején, összesen 4,3 millió tonna körüli búza került le a táblákról, 26 százalékkal kevesebb, mint 2011-ben. Jó ütemben haladtak a betakarítással Észak-Afrikában, a termés 17,7 millió tonnára tehető.

Kukorica

A déli féltekén 2012 első felében aratták a 2011/2012. gazdasági év kukoricatermését. Brazíliában – ahol kétszer vetik a kukoricát – minden várakozást felülmúlt a betakarított termény mennyisége: az USDA (2013a) adatai alapján az első és a második vetésből együttesen 73 millió tonna mag került raktárakba, 27 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Argentínában ezzel szemben a kisebb vetésterület (-4 százalék) és a szokatlanul száraz időjárás miatt 13 százalékkal romlott a kukorica átlagos hozama az előző évihez képest. Összesen 21 millió tonna terményt takarítottak be a gazdák – a 26 millió tonnára jelzett mennyiséggel szemben – 17 százalékkal kevesebbet, mint 2011-ben.

A Dél-afrikai Köztársaságban 10 százalékkal 3,15 millió hektárra növekedett a kukorica vetésterülete, a hozamok is kedvezően alakultak (3,95 tonna/hektár az egy évvel korábbi 3,8 tonna/hektár helyett), így a 12,4 millió tonna kibocsátás 14 százalékkal múlta felül a 2011. évit.

A 2012/2013. gazdasági év kukoricatermését illetően az USDA rekord szintű, 946 millió tonna globális kibocsátást prognosztizált a 2012 tavaszán. Az elemzők a vetésterület 3 százalékos (169 millióról 174 millió hektárra), a termésátlag 5 százalékos (5,15 tonna/hektárról 5,45 tonna/hektárra) növekedésére számítottak. A világ legfőbb gabonatermelő országait sújtó nyári aszály és forróság azonban a kukoricatermesre is negatív hatást gyakorolt. Az USDA (2013a) világpiaci kitekintésében már csupán 856 millió tonna globális termelést jelzett, ami 27 millió tonnával marad el a 2011/2012. évi szezonban raktárakba került mennyiségtől. A 175 millió hektár termőterület mellett ugyanis már csak 4,9 tonna/hektár termésátlagot becsültek, ami 6 százalékkal kisebb, mint az előző gazdasági év hozama. A 2011/2012. gazdasági évihez képest a legnagyobb termés kiesés az EU-ban (-15 százalék) és az USA-ban (-13 százalék) volt. Ezzel szemben Oroszországban 18 százalékkal, Mexikóban 15 százalékkal és Kínában 8 százalékkal több termést takarítottak be, mint egy évvel korábban.

A kukorica globális exportja a 2011/2012. gazdasági évinél 28,6 millió tonnával lehet kevesebb a 2012/2013. évi szezonban, így 88 millió tonna termény található vevőre a világpiacra. Ukrajna az előző gazdasági évihez képest 2,3 millió tonnával kevesebb, vagyis 13,5 millió tonna tengerit vihet piacra, Argentína és Brazília pedig várhatóan minden idők legnagyobb volumenét exportálja. Globális szinten a kukorica zárókészlete a nyitókészlethez viszonyítva előreláthatóan 7 millió tonnával csökken, és az előrejelzések szerint 125 millió tonna marad raktáron a 2012/2013. gazdasági év végén (2. táblázat).

Az IGC (2013) szerint az USA-ban 274 millió tonna körüli termés került raktárakba 2012-ben, ami az elmúlt 6 év legalacsonyabb kibocsátása, míg a 7,7 tonna/hektár termésátlag 1995 óta a legkevesebbnek számít (2011-ben 9,2 tonna/hektár volt). Az USA kukoricaexportja is gyengén teljesített: a 2012. naptári évben 31,4 millió tonna terményt értékesítettek a külpiacokon (ebből 27 millió tonna volt az ó termés), szemben a 2011. évi 45,7 millió tonnával (-31 százalék), amelyből 34 millió tonnát tett ki az előző évi termés. Az EU-ban 54,8 millió tonna kukoricát takarítottak be 2012-ben, ami 11,2 millió tonnával múlta alul az egy évvel korábbi kibocsátást. Legjelentősebb termésveszteséget Romániában (-47 százalék) és Magyarországon (-42 százalék) könyvelhettek el, a termés a jelentések alapján 5,6 illetve 4,7 mil-

2. táblázat: A kukorica globális mérlege

	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év
Nyitókészlet	131,88	128,19
Termelés	855,92	882,50
Import	95,48	99,32
Felhasználás	862,51	878,81
Export	87,95	116,52
Zárókészlet	125,29	131,88
Készlet/felhasználás (százalék)	14,53	15,01

Forrás: USDA

lió tonna körül alakult. Ezzel ellentétben – a terület növekedésének köszönhetően – Lengyelországban a korábban jósoltnál több, 3,6 millió tonna kukorica (+50,5 százalék) került a raktárakba. Az Unióban az átlagos kukoricahozam 6,1 tonna/hektárra tehető, szemben az előző év hektáronkénti 7,5 tonnájával. A gyenge termésnek köszönhetően az EU 2012. július 2. – 2013. január 8. között 5,6 millió tonna kukorica importjára adott engedélyt, ami több mint kétszerese az egy évvel korábban behozott mennyiségnek. A Közösség 2012. október 22-én jóváhagyta a Syngenta MIR 162 takarmányozási és élelmezési célra előállított GM kukoricafajtának az importját, így számítani lehet a Brazíliából származó kukorica behozatalának élénkülésére.

Ukrajnában a terület 23 százalékos növekedése ellenére 8 százalékkal kevesebb kukoricát takarítottak be 2012-ben. Átlag alatti hozamok mellett 21 millió tonna termés, az előző évihez képest 1,9 millió tonnával kevesebb kukorica került a magtárakba. Kínában ugyanakkor rekord mennyiségű, 208 millió tonna kukoricatermést realizáltak a nagyobb vetésterület és a magasabb hozamoknak köszönhetően. Ez 8 százalékkal múlta felül a 2011. évi eredményt. Az elemzők a kiemelkedő termés miatt az ország kukoricaimportjának 55 százalékos visszaesésére számítanak, ez 2,1 millió tonna mag behozatalát jelenti a 2012/2013. gazdasági évben.

A déli féltekén a kukorica vetését többé-kevésbé befejezték 2012 végén. Argentínában az előirányzott 4 millió hektár helyett 4,5 millió hektáron vetettek kukoricát, így az IGC (2013) a várható termést (az aratás 2013 márciusában kezdődik) 26 millió tonnára prognosztizálta, ami 5 millió tonnával múlja felül a 2011/2012. gazdasági év kibocsátását. Brazíliában a középső és déli régiókban 2012 decemberében befejeződött az első (nyári) vetés, amit a heves esőzések hátráltattak. A második vetéssel (2013. január-februárban kezdődik) együtt a teljes vetésterületet 15,4 millió hektárra becsülik, az előző évinél 200 ezer hektárral nagyobbra. A hozam elérheti a 2012. évi 4,8 tonna/hektárt, így előreláthatóan 74 millió tonna

(+1 millió) rekord mennyiségű mag kerülhet raktárakba, amelyből tervek szerint 15 millió tonna termés jut exportra a 2012/2013. évi szezonban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon az aszály az őszi vetésekre kedvezőtlenül hatott 2011-ben, sok helyütt hiányosan kelt ki a növény és az állományok fejlettsége nagyon egyenlőtlen volt a tél előtt. A 2012. február eleji és a húsvéti fagyok nagy kárt okoztak a szárazság sújtotta egyenlőtlen állományok fejlődésében, illetve a csapadékhiány tartóssága a tavaszi vetéseket is megnehezítette. A fő problémát az okozta, hogy a több hónapnyi csapadékmentes időjárás miatt a talaj mélyebb rétegei is kiszáradtak. A kedvezőtlen állapotú őszi vetést több helyen kitarcsázták, ami a tavaszi vetésű növények területének bővülését eredményezte. Májusban és júniusban érkezett annyi csapadék, ami az őszi és a tavaszi vetésű növények fejlődésének kedvezett, majd júliusban több hónapig tartó forróság és aszály vette kezdetét.

A KSH adatai szerint Magyarországon 1,063 millió hektárról takarítottak be őszi búzát 2012-ben, 85 ezer hektárral többről, mint az előző évben. A 3,74 tonna/hektáros termésátlag 11 százalékkal, a 3,97 millió tonna kibocsátás 3 százalékkal múlta alul az egy évvel korábbi eredményt, ugyanis 135 ezer tonnával kevesebb búza került a raktárakba. A száraz időjárásnak köszönhetően a termés minősége kiváló volt, ami azonban a takarmánybúza mennyiségét jelentősen csökkentette. Magyarországon 996 ezer tonna árpa, 140 ezer tonna zab és 78 ezer tonna rozs termett 2012-ben.

Takarmánykukoricát 1,26 millió hektáron vetettek Magyarországon 2012 tavaszán. A júliusi rendkívül forró és száraz időjárás miatt országszerte eltérő volt a növények állapota, számos helyen kiégtek a növények. A bizonytalan terméskilátások miatt a NÉBIH

előzetes termésbecslésében 15–75 százalékos termésvesztéséget prognosztizált. Végül a KSH adatai szerint 1,19 millió hektárról takarítottak be kukoricát, 3 százalékkal kisebb területről, mint 2011-ben. A 3,98 tonna/hektár hozam 39 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól, míg a 4,7 millió tonna termés a 2011-ben betakarított mennyiség 59 százalékát tette ki.

Bel- és külpiaci értékesítés

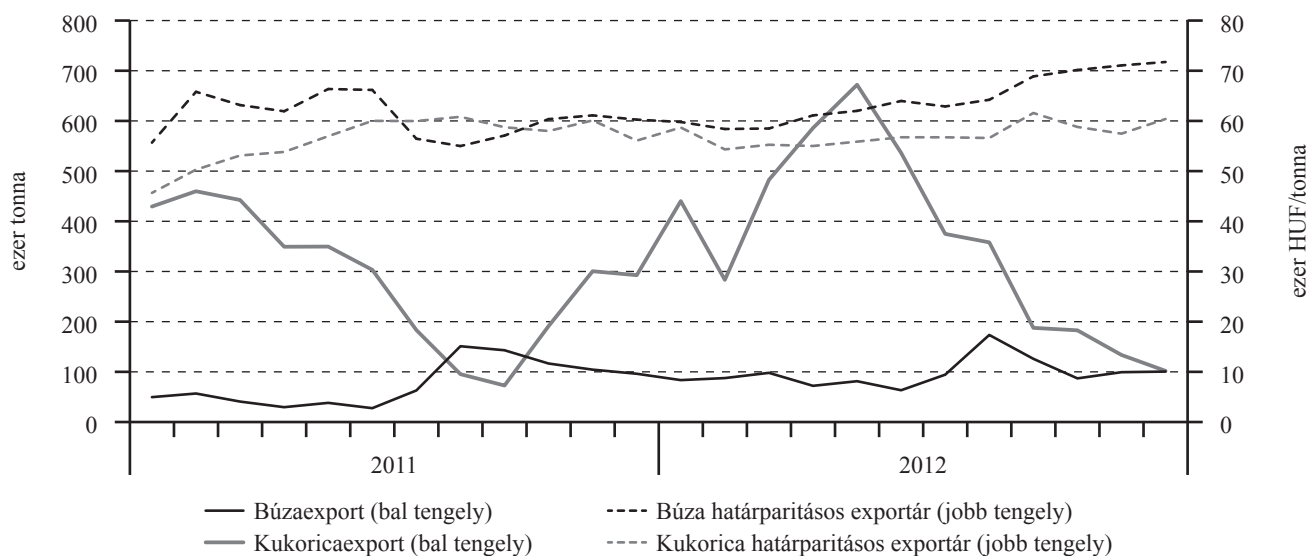
A KSH felvásárlási adatai alapján a termelők 1,59 millió tonna búzát értékesítettek a hazai feldolgozóknak és kereskedőknek 2012-ben, 21 százalékkal többet, mint az előző évben. Az első félévben a felvásárlás mindössze 323 ezer tonnát tett ki, mert 2011-ben – az alacsony árak ellenére – a termelők nagy része hamar próbált szabadulni az újtermésű árujától a keresleti piacon. Így kevés eladható forrás maradt 2012 első felére. Ugyanakkor a betakarítástól kezdődően – a korábbi évek tendenciájának megfelelően – már megugrott az eladások volumene, miután a kiváló minőségű búza megfelelő kínálatot biztosított a piacon. Az étkezési búza júliusi és augusztusi felvásárlási volumene 75 és 26 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit, a termelők ugyanis igyekeztek minél előnyösebben megválni árujuktól, kihasználva a nyári árralít. Ezért már szeptemberben 50 ezer tonna körüli szintre esett vissza a Magyarországon felvásárolt étkezési búza mennyisége. A takarmánybúza hiányát támasztja alá, hogy a júliusi felvásárlási dömpinget követően – amikor a 2011. évihez képest 75 százalékkal több, 155 ezer tonna terményt értékesítettek – augusztusban már a 100 ezer tonnát (-15 százalék) sem érte el a felvásárlás volumene, ami szeptemberben 35 ezer tonnára (-50 százalék) süllyedt.

A KSH adatai alapján a takarmánykukorica felvásárlása 15 százalékkal csökkent 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A felvásárlási volumen 2012. január-szeptember között minden hónapban 10–200 százalékkal felülmúlta a megelőző év azonos időszakának forgalmát. A fordulat októberben következett be, amikor a hatalmas terméskiesés miatt az újtermésű kukoricából értékesített mennyiség a 2011. évinek az 58 százaléka volt.

Magyarország búzaexportja az egy évvel korábbihoz képest 21 százalékkal 1,17 millió tonnára emelkedett 2012-ben (2. melléklet). Az év első hat hónapjában az ő termésű búzából külpiacokon értékesített mennyiség 50–130 százalékkal múlta felül az előző év hasonló időszakának kivételét. Az aratást követően ugyanakkor csak a júliusban és augusztusban kiszállított volumen haladta meg a 2011. évi búzaexport mennyiségét, szeptemberben és októberben az előző évihez képest 20 százalék körüli visszaesés volt. A belföldi és a külpiaci forgalom együttes alakulásából arra lehet következtetni, hogy a világpiaci árak bizonytalan alakulása miatt a termelők vártak az értékesítéssel. A főbb célországok Olaszország, Bosznia-Hercegovina, Ausztria, Románia, Németország, Szlovákia és Szlovénia voltak.

Magyarország 4,3 millió tonna kukoricát exportált 2012-ben, 755 ezer tonnával többet, mint egy esztendővel korábban (1. ábra). A 2011. évről áthúzódó bőséges kínálat és a relatíve alacsony belföldi árak a kivitel növelésére ösztönözték a piaci szereplőket 2012 első öt hónapjában. A kiszállítások 26 százaléka Hollandiába, 19 százaléka Olaszországba és 17 százaléka az aszály miatt közel 50 százalékos termésvesztéséget elszenvedett Romániába irányult. A szárazság hatására ősszel jelentősen romlott a Duna hajózhatósága, ami korlátozta a magyar kukorica külpiacra jutását.

1. ábra: A gabonafélék határparitásos exportárának és kivitelének alakulása (2011–2012)

Forrás: KSH

A magyarországi kukoricaimport a gyenge termés miatt 57 százalékkal emelkedett, a legnagyobb beszállítók Románia, Szlovákia, Lengyelország és Ukrajna voltak.

A piaci árak tendenciája

A hónapokig tartó aszályos időjárás miatti aggodalom, valamint a drasztikus globális terméskiesés a világ határidős piacain látványos nyomot hagyott, két részre osztva a 2012. esztendőt. Az év első felében – a kimagasló termésre és a készletek feltöltésére számítva – a nemzetközi piacokon az előző év végén kialakult alacsonyabb árszinten stabilizálódtak a terményárak. A fundamentumok közül elsősorban az időjárás és az európai gazdasági válság gyakorolt hatást a gabonafélék világpiaci árára. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza fronthavi jegyzése május közepéig nem emelkedett 250 dollár/tonna fölé, míg az időszak átlaga 17 százalékkal maradt el 2011 első öt hónap átlagától (2. ábra). Az alacsonyabb árszínvonalhoz az is hozzájárult, hogy a világ egyik legnagyobb búzaexportőre, Oroszország – a 2011. év első felével ellentétben – a 2011/2012. gazdasági évben nem fékezte gabonaexportját. A kukorica tőzsdei ára a búzáéhoz hasonlóan változott: 240–260 dollár/tonna között hullámozott 2012. január–május között, 7 százalékkal alacsonyabb szinten, mint egy évvel korábban. Május végére a kedvező időjárás és a kimagaslónak ígérkező globális kukoricatermés miatt mindkét termény jegyzése 240 dollár alá süllyedt.

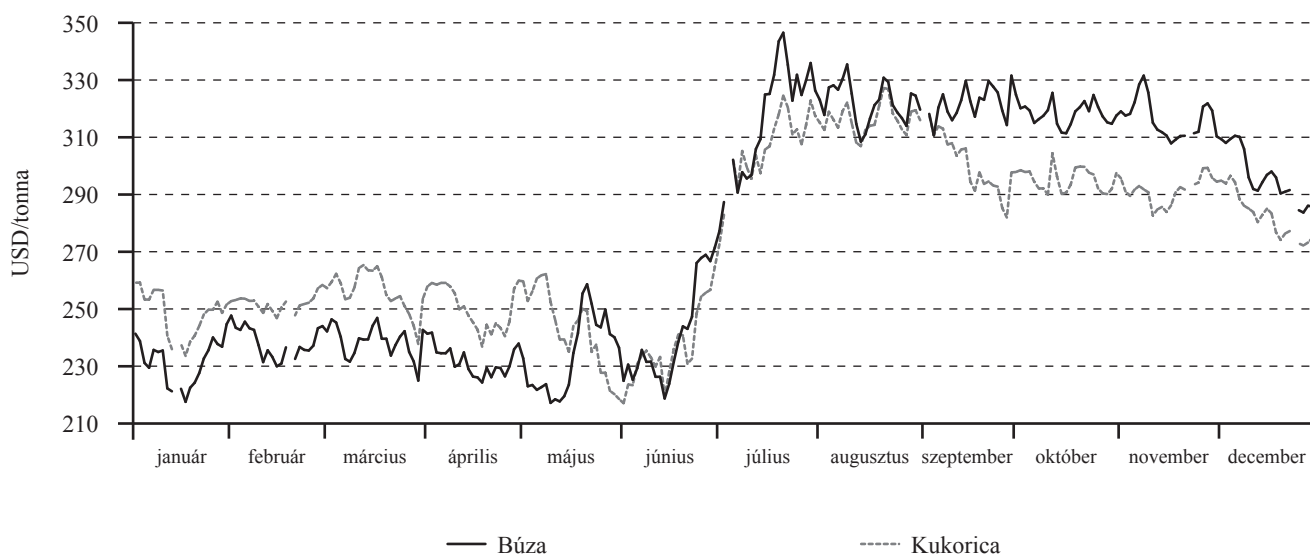
Júniusban az Észak-Amerikában szünni nem akaró szárazság és egyre forróbb időjárás miatti aggodalmak

hatására bő egy hónapig tartó árrali bontakozott ki a világ árutőzsdéin. Chicagóban a búza fronthavi jegyzése június közepe és július 20. között 55 százalékkal 347 dollár/tonnára emelkedett. A kukorica legközelebbi lejáratra szóló kontraktusának jegyzése ugyanebben az időszakban 325 dollár/tonna történelmi csúcstra tört, majd egy hónappal később elérte a 327 dollár/tonna szintet. Mindkét termény historikus volatilitása meghaladta a 40 százalékot ebben az időszakban, ami inkább a tőzsdei spekuláció, mintsem a fundamentális tényezők eredménye. Szeptember elejére az árrali kifulladás, ősszel egy kiegyensúlyozottabb időszak vette kezdetét, az év első feléhez viszonyítva azonban 10–30 százalékkal magasabb árszinten. A búza fronthavi jegyzése 310–320 dollár/tonna közötti tartományban stabilizálódott, míg a kukoricáé – az USA-ban gyors ütemben haladó betakarítási munkáknak köszönhetően – 300 dollár/tonna alá ereszkedett. Az árak alakulását elsősorban az Európára koncentrálódó kereskedelem, az Amerikai Egyesült Államokban az őszi vetést is fenyegető szárazság, a szűkös globális búzakínálat, valamint az Ukrajnában kilátásba helyezett exporttilalom befolyásolta ezekben a hónapokban.

Az év végén mindkét termény vonatkozásában negatív irányú tendencia következett. A búza és a kukorica jegyzéseire a szójabab kedvező dél-amerikai terméskilátása mellett az USA rosszul teljesítő exportja és a pénzügyi krízis („*fiscal cliff*”) miatti aggodalom is negatívan hatott. Így a 2012. esztendőt mindkét termény a második félév legalacsonyabb szintjén zárta: a búza 286, a kukorica 275 dollár/tonna fronthavi áron.

A párizsi árutőzsdére is begyűrűztek a világpiaci hatások. A búza és a kukorica legközelebbi lejáratra szóló kontraktusainak jegyzése 2012 júliusában 20 százalékkal 250 euró/tonna felé emelkedett, időnként

2. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2012)

Forrás: CME Group

átlépvé a 260 euró/tonna szintet. A nyár végén a két termény határidős ára eltérő irányt vett: az európai búza iránti élénk kereslet stabilan 260 euró/tonna fölött tartotta a termény fronthavi jegyzését, amely november elején – az ukrainai exporttilalom bejelentésével – 280 euró/tonna éves csúcsra tört. Ezzel szemben a kukorica tőzsdei ára a betakarítás hatására 240 euró/tonna szintre csökkent, majd a rendkívül gyenge európai kukoricatermésről szóló jelentések újból 260 euró/tonna közelébe emelték a termény jegyzését. Az év utolsó hónapjában – az észak-amerikai trendnek megfelelően – Párizsban is csökkent a termények határidős ára, a búza legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése tonnánként 250 euróra, a kukoricáé 238 euróra esett december 31-én (3. ábra).

Magyarországon, a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) áruipari szekciójában a malmi búza és a takarmánykukorica jegyzései is követték a nemzetközi változásokat (4. ábra). A malmi búza határidős ára meredeken, a takarmánykukoricáé mérsékeltebben emelkedett 2012 júliusában. A búzaár növekedésének háttérben a nemzetközi hatások mellett az aszály okozta termésvesztés, az exportra ösztönző kiváló minőség és a folyamatos kereslet állt. A malmi búza fronthavi jegyzése júliusban 68 500 forint/tonnára nőtt, 26 százalékkal meghaladva a megelőző időszak (január–június) átlagos tőzsdei árát. A betakarítás és a forint erősödése átmenetileg mérsékelte a termény jegyzéseit, azonban szeptemberben a gazdák kivártak a kiváló minőségű áru értékesítésével, így a malmi búza határidős jegyzése 70 ezer forint/tonna fölé emelkedett az áru-tőzsdén. Ősszel a kukorica betakarítása gyengítette a termény fronthavi árát, ami decemberben újra 71 ezer forintos magasságba tört.

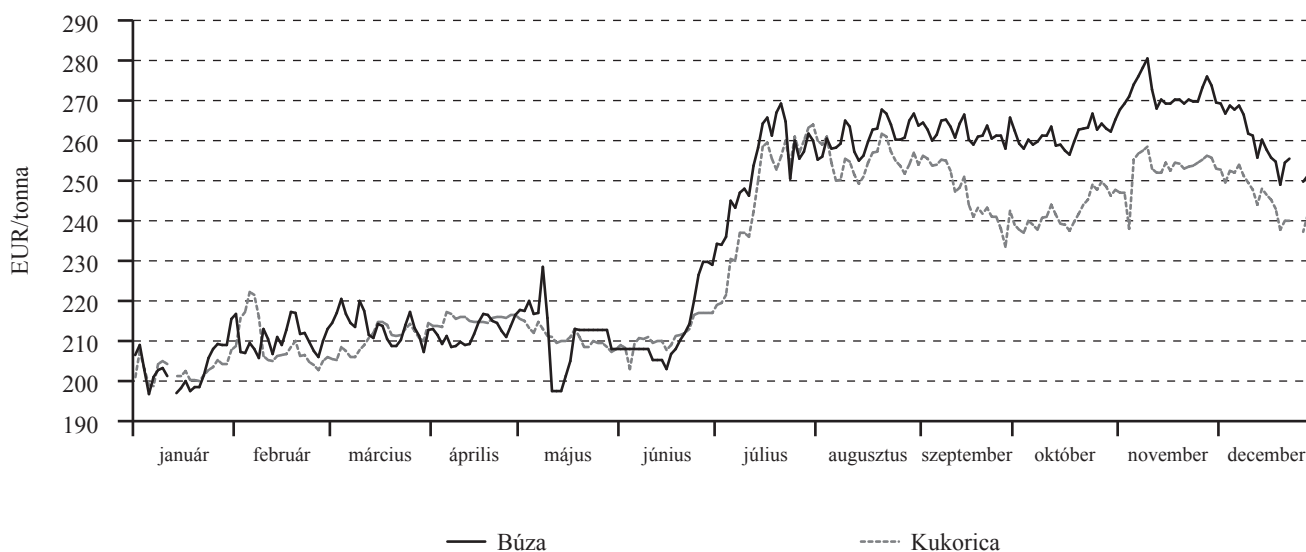
A BÉT-en a takarmánykukorica fronthavi jegyzése kis késéssel követte a malmi búza árának változását, és szeptember elején 73 ezer forint/tonna történelmi csúcsot ért el. Ehhez a betakarítás elején, a várható hozamokkal kapcsolatos bizonytalanság mellett a forint gyengülése is hozzájárult. Az aratás idején a takarmánykukorica tőzsdei ára 65 ezer forint/tonna körüli szintig mérséklődött, majd az év végén 68 ezer forinton zárt.

Az étkezési búza termelői ára 17 százalékkal, a takarmánybúzáé 28 százalékkal, a takarmánykukoricáé 16 százalékkal haladta meg 2012-ben az előző évi szintet (5. ábra). Az étkezési búza termelői ára 2011 júliusától lassú ütemben és egyenletesen növekedett, és 2012 novemberében érte el a csúcspontját (67 ezer forint/tonna). Mivel 2012-ben kiváló minőségű búza termelt, így a takarmánybúza ára szeptemberben megközelítette a malmi minőségű termény árát a fizikai piacokon, sőt októberben 2 százalékkal meg is haladta azt. A takarmánykukorica termelői ára – az étkezési búzáéhoz hasonlóan – novemberben érte el a legmagasabb szintjét, a történelmi rekordot jelentő 64 ezer forint/tonnát.

A takarmánykeverékek ára az alapanyagok árának változását követve emelkedett 2012-ben, felülmúlva a 2011-ben elért rekordszinteket. A brojlertáp értékesítési ára októberben volt a legmagasabb, a júliusi átlagárhoz képest 21 százalékkal 112 ezer forintra emelkedett tonnánként. A hizósertéstáp májustól megszakítás nélkül drágult, az értékesítési ára decemberben volt a legmagasabb, 99 ezer forint/tonna (6. ábra).

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára 2012-ben 5–7 százalékkal maradt el az egy évvel korábbi átlagártól (3. melléklet), ami a 2011. év eleji

3. ábra: A búza és a kukorica fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2012)

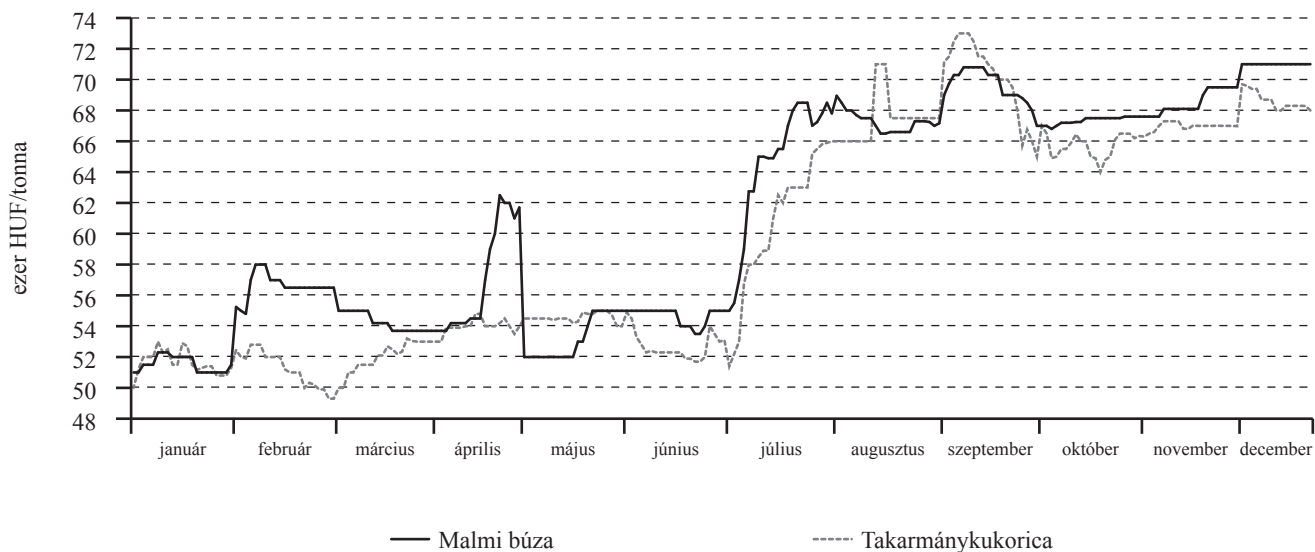

Forrás: MATIF

100 forint/kg feletti lisztárakkal magyarázható. Ezzel ellentétben, 2012-ben kizárólag a rétesliszt (BFF 55) és a búzadara kilogrammonkénti ára emelkedett 100 forint fölé. A malomipar a búza árának növekedését augusztustól kezdte fokozatosan beépíteni a lisztek

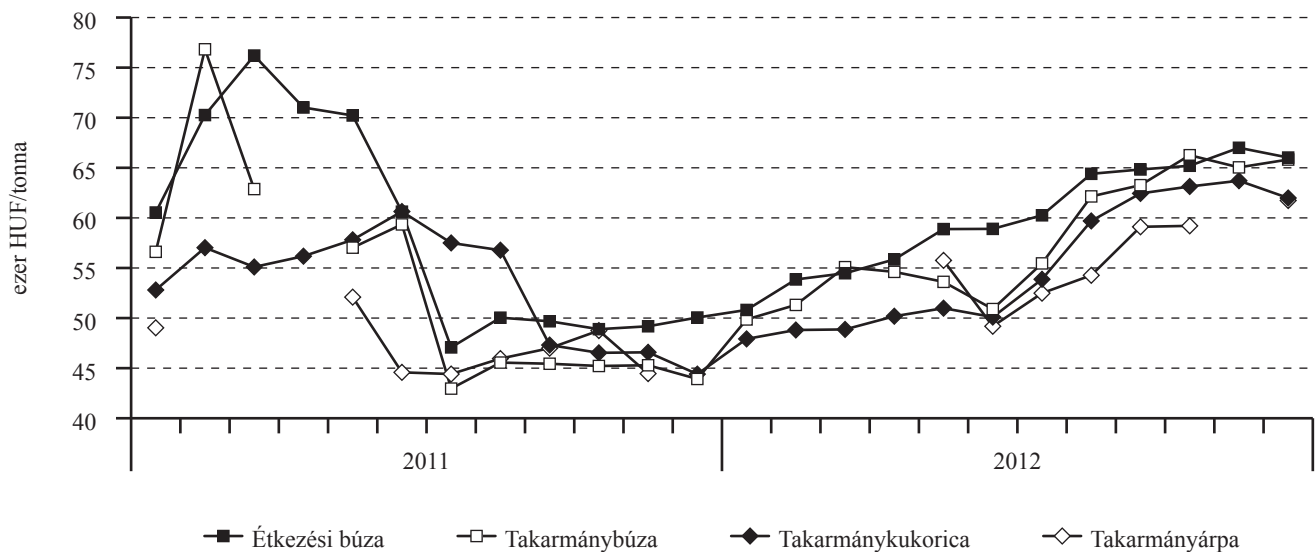
értékesítési árába, amelyek – átlagosan 8,5 százalékkal emelkedve – októberben érték el a csúcspontjukat 2012-ben. A feldolgozó értékesítési árhoz hasonlóan változott a finomliszt fogyasztói ára: 2012-ben 4 százalékkal maradt el az előző évi átlagártól (25. melléklet).

4. ábra: A búza és a takarmánykukorica fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2012)

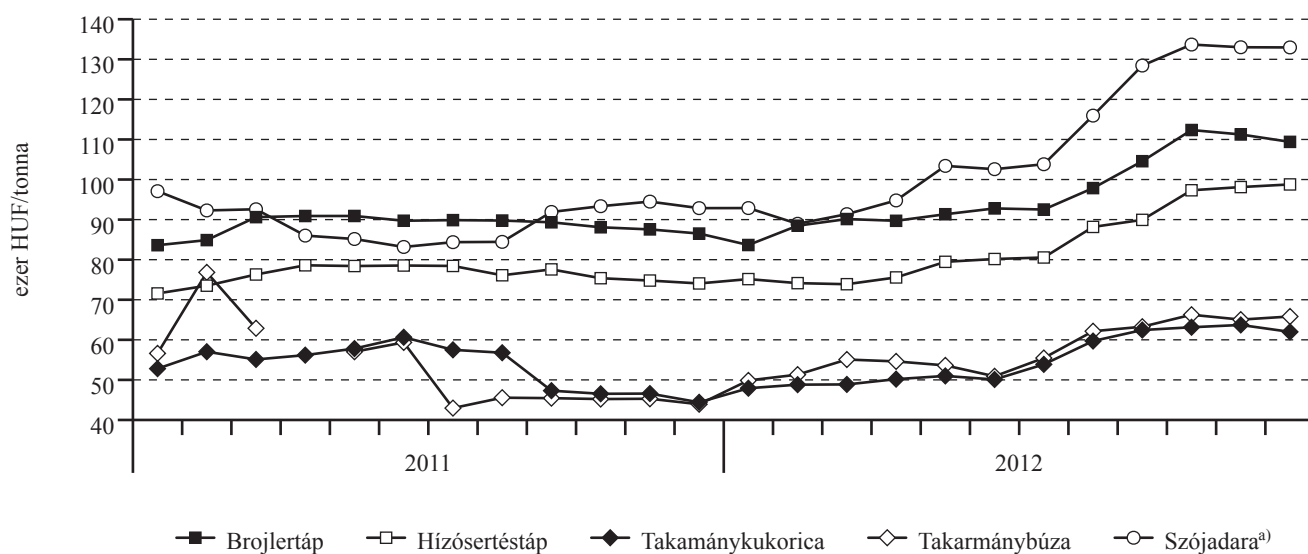
Forrás: BÉT

5. ábra: A gabonafélék termelői ára (2011–2012)

Forrás: AKI PÁIR

6. ábra: A gabonafélék termelői, a szójadara import- és a brojler-, illetve a hízósertéstáp feldolgozói értékesítési ára (2011–2012)

^{a)} Határparitásos importár.

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Olajnövények

Világ- és európai piaci tendenciák

Az Oil World (2013) a 10 legfőbb olajosmag (szójabab, gyapot, földimogyoró, napraforgómag, repce-mag, szezám-mag, pálmamag, kopra, lenmag, ricinus-mag) globális termését 462,1 millió tonnára becsüli a 2012/2013. gazdasági évre, ami 22,8 millió tonnával múlja felül az előző szezon gyenge kibocsátását. A növekedés a vetésterület bővülésével és a magasabb termésátlagokkal magyarázható. Az olajosmagvak termőterülete 264,2 millió hektár körül alakult a 2012/2013. gazdasági évben, ez 6 millió hektárral nagyobb, mint az előző szezonban, míg az átlagos hozam 3 százalékkal 1,75 tonna/hektárra javult. A gazdasági évre vonatkoztatott előrejelzés ugyanakkor nem tükrözi a 2012. év drasztikus termés kiesését, ami elsősorban a dél-amerikai országok kibocsátásában mutatkozott meg az év első felében, és így a 2011/2012. gazdasági év adataiban került megjelentésre. A szokatlanul száraz időjárás ugyanis a déli féltekén már márciusban komoly károkat okozott a növénytermesztésben, így Argentína olajnövénytermelése 18 százalékkal, Brazíliáé 11 százalékkal esett vissza az előző évihez képest. Ezért a 10 legfontosabb olajosmag globális forrása szűkösnek ígérkezik a 2012/2013. gazdasági évben is: az elemzők 529 millió tonnára becsülik, ami közel megegyezik a rendkívüli termésdeficitet elkönyvelő 2011/2012. évi szezonban rendelkezésre álló kínálat mennyiségével (3. táblázat).

A világ olajütőibe az előző gazdasági évihez képest 800 ezer tonnával kevesebb, 389,8 millió tonna olajosmag kerülhet feldolgozásra a 2012/2013. évi szezonban. A visszaesés a gazdasági év első felének (2012. október – 2013. március között) visszafogott teljesít-

ményével magyarázható, a szakértők becslése szerint ebben az időszakban – a 2012. évi termés kiesés miatt – az olajos magvak feldolgozásának a volumene az egy évvel korábbihoz viszonyítva 4 millió tonnával marad el, ami példa nélküli. A globális zárókészleteket 69,9 millió tonna körülire jelzik, ami ugyan 3 százalékkal felülmúlja a 2011/2012. gazdasági évit, de 22 százalékkal kisebb a 2010/2011. évi szezonénál. A nemzetközi kereskedelembe jutó 10 legfontosabb olajosmag mennyisége 116 millió tonnára nőhet a 2012/2013. gazdasági évben (+300 ezer tonna).

A növényi olajok globális előállítását 154,3 millió tonnára becsülik a 2012/2013. gazdasági évre vonatkozóan, ami 3,1 millió tonna növekedést jelent az előző időszakhoz képest. A globális fogyasztás az előző szezonét 5,1 millió tonnával meghaladva 154,4 millió tonna körül alakulhat. A legnagyobb mennyiség az utóbbi évekhez hasonlóan a pálma- (55,3 millió tonna), a szója- (43,2 millió tonna), a repce- (23,9 millió tonna) és a napraforgóolajból (13,8 millió) készül.

Szójabab

A szójabab globális termését 265 millió tonnára jelzik a 2012/2013. gazdasági évre, ez 25,7 millió tonnával több, mint az előző szezonban. Az északi félteke termelését 120,7 millió tonna, a déliét 144,3 millió tonna körül várják. A legfőbb szójatermelő országok közül előreláthatóan az USA-ban 2 százalékkal, Kínában 9 százalékkal csökken, míg Brazíliában 22,5 százalékkal, Argentínában 22,2 százalékkal és Indiában 4 százalékkal növekszik a kibocsátás az előző gazdasági évihez viszonyítva. A dél-amerikai országokban 2012-ben aszály sújtotta a termőterületeket, Brazília ekkor 66,4 millió, Argentína 40 millió tonna szójabab-

3. táblázat: A 10 legfőbb olajosmag globális mérlege

	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év
Nyitókészlet	66,70	89,40
Termelés	462,10	439,30
Import	116,89	117,26
Forrás	528,90	528,70
Felhasználás	459,00	462,00
Export	115,52	115,22
Zárókészlet	69,90	66,70
Készlet/felhasználás (százalék)	15,23	14,44

Forrás: Oil World

bot takaríthatott be. A termésveszteség az előbbinél 12 százalék, az utóbbinál 19 százalék volt az előző évihez képest. Dél-Amerikában a szójatermelés ilyen léptékű visszaesésére évtizedek óta nem volt precedens, ami globális szinten azért is aggasztó, mert az USA kibocsátása is 2,1 millió tonnával volt kevesebb, 82 millió tonna 2012-ben. Így a világnak a 2012. évinél összességében 30 millió tonnával több szójababra lenne szüksége ahhoz, hogy a piaci egyensúly 2013-ra helyrebilljen. Az eddigi előrejelzések szerint úgy tűnik, hogy ez megvalósul, a 2012/2013. gazdasági évre Brazíliában 81,3 millió, Argentínában 48,5 millió tonna termés kerülhet raktárakba (a betakarítás 2013. február–május időszakra tehető).

Az elemzők a szójabab globális forrását 319,6 millió tonnára jelzik a 2012/2013. gazdasági évre, 4,6 millió tonnával többre, mint a 2011/2012. évi szezonban. A forrás átlag alattinak minősített növekedése a 2012. év deficit kibocsátásával magyarázható, ezért a feldolgozás változása is alulmúlhatja a várakozásokat. Így a 2012/2013. gazdasági évben az olajütőkbe kerülő szójabab mennyisége 227,4 millió tonnára becsülhető, ami 230 ezer tonna csökkenést jelent az előző szezonhoz képest, szemben a 2011. évi 6 millió tonna, és az azt megelőző évek 10–15 millió tonna körüli volumen-növekedésével. A kínálat várható bővülése miatt a globális szójababexport 96,9 millió tonnára emelkedhet a 2012/2013. gazdasági évben, 3 millió tonnával felülmúlva az előző szezon kivételét. A globális készlet-felhasználás aránya 22 százalék körül várható a készletek leépülése (58,2 millió tonna, ez 3,6 millió tonnával több az előző időszakhoz viszonyítva, de 17,5 millió tonnával kevesebb, mint a 2010/2011. gazdasági évben) miatt (4. táblázat).

Kína szójababtól való függősége a kereslet élénkülésével tovább nőhet. Az ország szójabab-felhasználása – elsősorban a húsfogyasztás növeke-

dése miatt – az elmúlt nyolc évben megduplázódott (75,1 millió tonna a folyó évi szezonban). Az élénk kereslet 2012-ben 12,7 millió tonna kibocsátással párosult, ami 1,2 millió tonnával maradt el az előző évitől. Így az ázsiai ország jelentős mennyiségű importra szorul, ami a 2012/2013. gazdasági évben elérheti a 60 millió tonnát (az előző időszakban 59,2 millió tonna volt). Az Európai Unió szójabab-importja 13 millió tonna körül alakul a 2012/2013. évi szezonban, hasonlóan, mint az elmúlt években. A Közösségben a szójabab feldolgozását az előző évekhez hasonlóan 12,5 millió tonnára becsülik a 2012/2013. gazdasági évre.

A szójadara globális előállítását 181,1 millió tonnára jelzik a 2012/2013. évi szezonra. A dara felhasználása 2012. negyedik negyedévében 45 millió tonna volt, ami a szűkös kínálat miatt kismértékű visszaesésre utal. A szójaolaj globális előállítását 42,7 millió tonnára, globális felhasználását 42,3 millió tonnára valószínűsítik, a küpiacokon előreláthatóan 9,9 millió tonnát értékesítenek a 2012/2013. gazdasági évben. A szójaolaj-készletek várhatóan 4,4 millió tonnára növekednek.

Napraforgómag

Az Oil World (2013) a világ napraforgómag-termelését 36,3 millió tonnára jelezte a 2012/2013. gazdasági évre, ez 3,2 millió tonnával marad el az előző időszak kibocsátásától. Ennek oka a vetésterület csökkenése (-1 százalék) és az előző gazdasági évi rekord termésátlag (1,53 tonna/hektár) átlagos szintre (1,42 tonna/hektár) süllyedése. A becslések szerint a felhasználás 36,7 millió tonnára, a zárókészletek nagysága 2,1 millió tonnára, a külkereskedelemben jutó mennyiség 1,4 millió tonnára csökkenhet. A globális napraforgóolaj-előállítás 13,8 millió tonna körül alakul a vizsgált időszakban, amihez 14,2 millió tonna

4. táblázat: A szójabab és a szójadara globális mérlege

	Szójabab		Szójadara	
	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év
Nyitókészlet	54,61	75,71	7,72	7,51
Termelés	264,99	239,27	181,08	179,39
Import	98,14	96,05	58,18	58,43
Forrás	319,60	314,98	188,80	186,90
Felhasználás	261,36	260,37	181,55	179,04
Export	96,87	93,93	58,04	58,57
Zárókészlet	58,24	54,61	7,39	7,72
Készlet/felhasználás (százalék)	22,30	21,00	4,07	4,31

Forrás: Oil World

olaj felhasználása párosul (5. táblázat). A legnagyobb olajexportőrök Ukrajna, Oroszország és Argentína lehetnek. Az importőrök között első helyen az EU állhat, majd India, Egyiptom és Törökország következik a sorban.

A 2012/2013. évi szezonban piacvezetőnek tekinthető Ukrajnában az előző évinél 400 ezer tonnával kevesebb, azaz 9 millió tonna, míg a második legnagyobb termelőnél, Oroszországban 8 millió tonna napraforgómagot takarítottak be 2012-ben, ami 1,5 millió tonnával marad el a 2011. évi rekordterméstől. A két ország együttes, 16,3 millió tonnát kitevő napraforgómag-feldolgozása így nem éri el a 2011/2012. gazdasági évi 17,5 millió tonna szintet, ugyanakkor az azt megelőző évek átlagát felülmúlja. Az előrejelzések szerint Ukrajna és Oroszország napraforgóolaj-kínálata 3,3-3,6 millió tonnára (-11 és -5 százalék) mérséklődik a vizsgált időszakban. Ukrajna a napraforgóolaj legnagyobb részét (3,1 millió tonna) külföldön értékesíti, ugyanakkor Oroszországban 2,3 millió tonna belső felhasználásra kerül.

Argentínában, a világ negyedik legnagyobb napraforgómag-termelő országában 1,6 millió hektárra (-11 százalék az előző időszakhoz képest) csökkent a vetésterület a 2012/2013. gazdasági évben. Átlagos hozammal számolva, 2013 tavaszán a várható termés mennyisége elérheti a 3,4 millió tonnát (3,8 millió tonna 2012-ben). Argentínában a napraforgómag feldolgozása a kapacitások limitáltsága miatt 3,8 millió tonnáról 3,3 millió tonnára csökkenhet a 2012/2013. évi szezonban, így 1,4 millió tonnára mérséklődik a napraforgóolaj-előállítás.

Az EU tagállamainak termény- és takarmánykereskedő cégeit tömörítő Coceral (2012) adatai szerint az EU-ban a vetésterület közel 1 százalékos növekedése ellenére 6,7 millió tonna napraforgómag termelt 2012-ben, 1,8 millió tonnával kevesebb, mint az előző

évben. A visszaesés a nyári aszály hatására bekövetkezett 22 százalékos hozamcsökkenéssel magyarázható. A legnagyobb termelő tagállamok Franciaország (1,62 millió tonna), Bulgária (1,35 millió tonna), Magyarország (1,30 millió tonna) és Románia (1,20 millió tonna) voltak. Ezen országokban 10–40 százalékkal romlottak a termésátlagok az előző évihez képest, a legnagyobb veszteséget Románia könyvelhette el. Az Oil World (2013) elemzőinek becslése szerint a Közösség napraforgómag-feldolgozása az alacsony kínálat ellenére csak 700 ezer tonnával marad el a 2011/2012. évi szezonétól, így 6,1 millió tonna mag kerülhet a sajtolóüzemekbe. A magas belföldi feldolgozás miatt az EU exportja a felére esik, így várhatóan 300 ezer tonna napraforgómag hagyja el a Közösség kikötőit a vizsgált időszakban.

Repcemag

Az Oil World (2013) a világ repcemag-termelését 62 millió tonnára valószínűsíti a 2012/2013. gazdasági évre, ami 1,6 millió tonnával haladja meg az előző szezonét és rekordtermésnek bizonyult. A legfőbb termelő országok közül Kanada kibocsátása 5 százalékkal, Kínáé 2 százalékkal csökkent az előző időszakhoz képest. Ezzel szemben Ausztrália 11 százalékkal és India (ahol 2013 februárjában kezdődött az aratás) 24 százalékkal több repcemagot takarított be a 2012/2013. gazdasági évben. A repcemag globális kínálata a 2011/2012. évi szezon szintje, 67 millió tonna körül stabilizálódhat a nyitókészletek 5,3 millió tonnára (-1,5 millió tonna) való csökkenése miatt. Az olajütőkbe jutó repcemag mennyisége rekordszintet ért el 2012. július–december időszakában: az előző év ugyanezen időszakához képest 1,1 millióval 30,8 millió tonnára emelkedett. A növekedés az Európai Unió, Kanada, Kína és a fekete-tengeri régió országainak feldolgozá-

5. táblázat: A napraforgómag és a napraforgóolaj globális mérlege

	Napraforgómag		Napraforgóolaj	
	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év
Nyitókészlet	2,52	2,39	1,81	1,36
Termelés	36,27	39,47	13,84	15,10
Import	1,42	2,03	6,49	7,08
Forrás	38,75	41,91	15,65	16,46
Felhasználás	36,67	39,39	14,17	14,45
Export	1,39	2,01	6,45	7,28
Zárókészlet	2,08	2,52	1,52	1,81
Készlet/felhasználás (százalék)	5,67	6,40	10,75	12,55

Forrás: Oil World

6. táblázat: A repcemag és a repceolaj globális mérlege

	millió tonna			
	Repcemag		Repceolaj	
	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év	2012/2013. gazdasági év	2011/2012. gazdasági év
Nyitókészlet	5,33	6,85	2,07	2,00
Termelés	62,05	60,42	24,09	24,09
Import	11,55	13,14	3,99	4,17
Forrás	67,38	67,27	26,16	26,09
Felhasználás	62,18	61,94	24,02	24,04
Export	11,53	13,16	4,02	4,15
Zárókészlet	5,20	5,33	2,11	2,07
Készlet/felhasználás (százalék)	8,40	8,60	8,78	8,60

Forrás: Oil World

sát egyaránt érintette. Az elégtelen kínálat miatt azonban a folyó gazdasági év második felében a feldolgozás visszaesésére lehet számítani.

A repcemag globális kivitele a vezető exportőr, Kanada terméskiesése miatt becslések szerint 11,5 millió tonnára (-1,6 millió tonna) csökken a 2012/2013. gazdasági évben (6. táblázat). Kanada 13,9 millió tonna (-700 ezer tonna), Ausztrália 3,7 millió tonna (+400 ezer tonna) körüli magot takarított be a szezonban, ebből várhatóan előbbi 6,9 millió tonna (-1,8 millió tonna), utóbbi 2,8 millió tonna (+250 ezer tonna) termést értékesít harmadik országoknak. A nemzetközi kereskedelemben kerülő repcemag mennyisége előreláthatóan a gazdasági év második felében jelentősen visszaesik, így az export és az import volumene sem éri el a 6 millió tonnát a 2013. január–június közötti időszakban. A 2012. naptári évben a repcemag globális kivitele 12,8 millió tonna körül volt, 1,5 millió tonnával több, mint egy évvel korábban. Az import 13 millió tonnára tehető, ami 2 millió tonnával haladta meg a 2011. évit.

Az EU-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva közel ugyanannyi, 19,2 millió tonna repcemag termelt 2012-ben. Franciaországban 3 százalékkal nagyobb területen vetettek repcét, azonban a tavaszi fagykárok rontottak a hozamon, így a betakarított 5,5 millió tonna termés csak 2 százalékkal haladta meg a 2011. évit. Németországban ezzel szemben kiváló volt a termésátlag, így a kisebb vetésterület ellenére 4,8 millió tonna mag került raktárakba, 1 millió tonnával több (+23 százalék), mint egy évvel korábban. Az Egyesült Királyságban rekord közeli termést vártak, de a nyári csapadékos időjárás kedvezett a gombafertőzéseknek, így a 2011. évitől 8 százalékkal elmaradt a kibocsátásuk: 2,6 millió tonna magot takarítottak be. Az EU-ban a repcemag

felhasználása 21,8 millió tonna (+100 ezer), a zárókészlet 1 millió tonna körül várható a 2012/2013. évi szezonban. Az Európai Bizottság 2020-ra – az eddigi 10 százalékos célérték helyett – 6–7 százalékban limitálná az élelmiszernövény-alapú bioüzemanyag arányát az üzemanyag-keverékben. Ezért a Közösség repcemag-behozatala előreláthatóan 2,9 millió tonnára csökken a 2012/2013. gazdasági évben, az előző szezon 3,6 millió tonna importjához képest.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon az időjárás az olajnövények termesztésének sem kedvezett 2012-ben. A szárazság és a fagyok leginkább az őszi repceállományokat károsították, de a napraforgómag- és a szójababtermelésünk is elmaradt az előző évitől.

A napraforgó vetése a száraz, és a szokásosnál melegebb időjárás miatt korábban kezdődött, a NÉBIH adatai szerint 617 ezer hektáron, minden idők legnagyobb területén vetettek magot a gazdák. A növények fejlődését azonban hátráltatta az aszály, míg a májusi csapadékos időjárás meghatározónak bizonyult az állományok terméskilátásait illetően. A nyári szárazság a napraforgó esetében nem okozott akkora pusztítást, mint a kukoricánál, a 2,15 tonna/hektár átlaghozam 9 százalékkal gyengébb az előző évinél a KSH adatai szerint. A betakarított terület nagysága 607 ezer hektár volt, ami 5 százalékkal nagyobb a 2011. évinél és 13 százalékkal haladta meg az elmúlt öt év átlagát. Összesen 1,3 millió tonna mag került raktárakba, az előző évinél 75 ezer tonnával kevesebb (-5 százalék).

Az erős kereslet és a magas árak ösztönzőleg hatottak az őszi káposztarepce vetésére, azonban a 272 ezer hektáron elvetett állomány a csapadékhiány miatt gyengén telet át. A tavaszi fagyok pusztítása következtében több mint 100 ezer hektáron kellett kitércsázni a növényt. A KSH adatai szerint végül 2012-ben 167 ezer hektárról (-29 százalék az előző évihez képest) 401 ezer tonna repcemagot takarították be, 126 ezer tonnával kevesebbet, mint 2011-ben. A gazdák azokat az állományokat hagyták meg, amelyek jó termést ígértek, ezért a repcemag hozama a várakozásokat felülmúlva elérte a 2,4 tonna/hektárt, ami 7 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbi termésátlagot.

A NÉBIH adatai alapján Magyarországon 36,5 ezer hektár (-5 százalék) területen termeltek szóját 2012-ben, az átlaghozam 1,4 tonna/hektár körül alakult, a 2011. évinél 40 százalékkal gyengébben. Az ország szójatermelési potenciálja messze nincs kihasználva: a mindenkori rekordtermést még 1989-ben jegyezték fel, ekkor 118 ezer tonna szójabab került le a táblákról, míg a vetésterület 1988-ban döntött csúcsot, amikor 66 ezer hektárra került vetőmag. Szakemberek szerint akár 120–150 ezer hektárra növelhető a vetésterület, amelyről évente legalább 300–350 ezer tonna szójababot lehetne betakarítani, ami a hazai szójadara-szükséglet harmadát-felét fedezi.

Bel- és külpiazi értékesítés

A KSH adatai szerint a termelők 746 ezer tonna napraforgómagot értékesítettek a hazai feldolgozóknak és kereskedőknek 2012-ben, az előző évi közel kétszeresét. A száraz időjárás miatt 2012-ben már

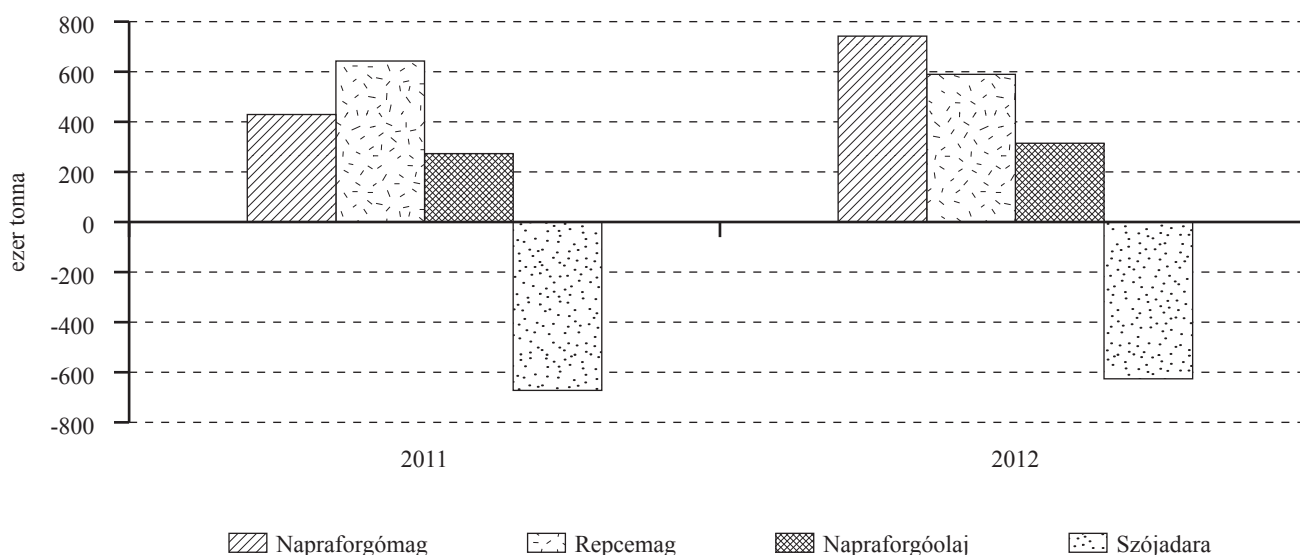
augusztusban megkezdődött a napraforgómag betakarítása és a hónap végére 65 ezer hektárt arattak le. Ez a termelői ár 120 ezer forint/tonna szint fölé emelkedésével együtt tükröződött a felvásárlási adatokban is: augusztusban a 2011. évihez képest több mint hétszeres mennyiségű, 18 ezer tonna termés cserélt gazdát. A legforgalmasabb hónap az előző évekhez hasonlóan a szeptember volt. Ekkor a napraforgómag termelői ára tonnánként meghaladta a 130 ezer forintot, és a felvásárlás volumene közelítette az 50 ezer tonnát, 2011 ugyanezen havi mennyiségének a háromszorosát.

A 2011. évi bő termés és azt megközelítő 2012. évi kibocsátás hatására a napraforgómag-export 73 százalékkal élénkült 2012-ben az előző évihez képest (7. ábra). A legtöbb napraforgómagot Hollandiába, Németországba és Olaszországba szállítottuk. A napraforgóolaj kivitelünk 15 százalékkal nőtt, legfőbb célországaink Németország, Románia, Szlovákia voltak 2012-ben.

A repcemag felvásárolt mennyisége 131 ezer tonna volt 2012-ben, szemben az egy évvel korábbi 145 ezer tonnával, ami a több mint 100 ezer tonna termésdeficit eredménye. A külpiacon értékesített volumen megközelítette az 590 ezer tonnát, ami 8 százalékkal marad el a 2011. évitől. A legtöbb magot Németországba, Szlovákiába és Ausztriába szállítottuk.

Magyarország a viszonylag jónak számító 2011. évi szójababtermés után 626 ezer tonna szójadarat importált 2012-ben, 7 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban (4. melléklet). A legnagyobb kereskedelmi partnerek Szlovénia, Hollandia és Németország voltak.

7. ábra: Egyes olajnövények és származékaik külkereskedelme (2011–2012)

Forrás: KSH

A piaci árak tendenciája

Az árutőzsdéken az olajos magvak és származékainak jegyzése – a gabonához hasonlóan – 2012 nyarán magas szintet ért el, ugyanakkor a terméskilátások javulása, a betakarítás, a kereslet lanygulása és átrendeződése, valamint a romló befektetői hangulat a terményárak visszaesését eredményezték az év második felében.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab fronthavi jegyzése 20 százalékkal múlta felül 2012. december végén a 2011. év végi határidős árat. A termény legközelebbi határidőre vonatkozó jegyzése az év első 4 hónapjában folyamatosan emelkedett – összesen 30 százalékkal – a dél-amerikai termést veszélyeztető szárazság miatt. Majd miután májusban átmenetileg megnyugodtak a piacok, a szójabab tőzsdei ára júliusban és szeptemberben több rekordot is döntött: augusztus végén a termény fronthavi jegyzése 650 dollár/tonna szintre emelkedett. Az ármozgásokat ebben az időszakban az USA termése körüli várakozások határozták meg, ami aggodalomra adott okot az aszály pusztítása miatt. Az őszi árzuhanás az Egyesült Államok várakozásokat felülmúló termésátlagával, a dél-amerikai vetéssel kapcsolatos optimista előrejelzésekkel, valamint a visszafogott külpiazi kereslettel magyarázható. A szójadara jegyzése követte az alapanyag árának változását, és 36 százalékkal 460 dollár/tonnára emelkedett 2012-ben (8. ábra).

A CME/CBOT-n a szójaolaj fronthavi jegyzése 1100 dollár/tonnán zárta a 2012. évet, ami a drága alapanyagárok ellenére 4 százalékos csökkenést jelentett az előző évi 1150 dollár/tonna sinthez képest. A tőzsdei ár csökkenése a mérséklődő kereslettel indokolható,

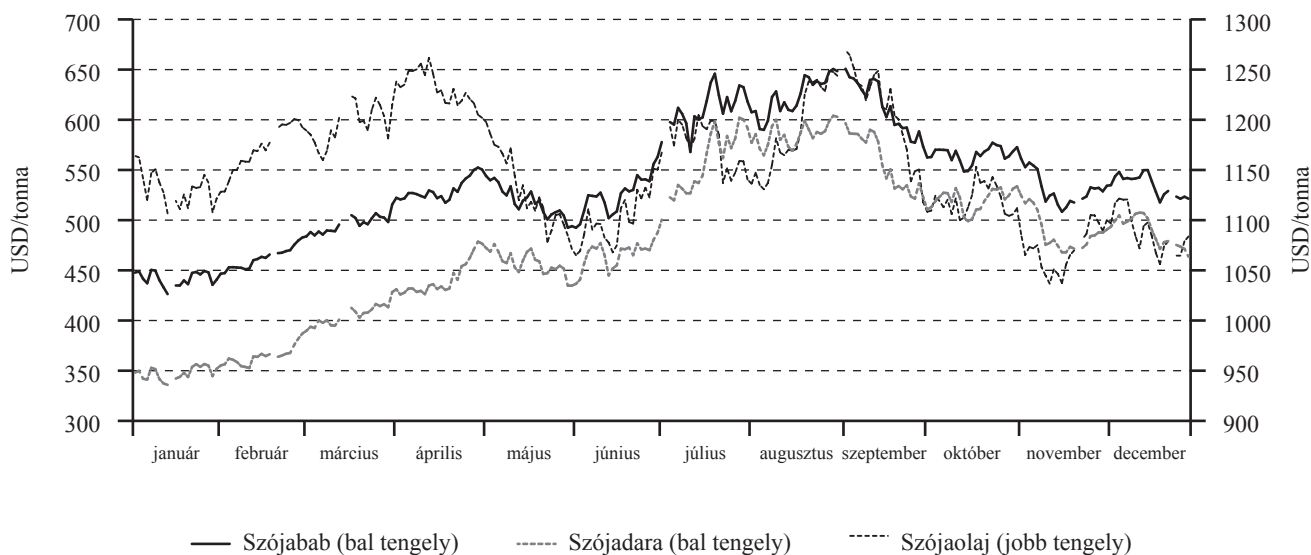
mivel a rekordtermésű helyettesítő, a pálmaolaj világpiaci ára versenyképesebbnek bizonyult a szójaolajénál (8. ábra).

A párizsi árutőzsdén (MATIF) a repcemag jegyzése 2 árcsúcsot is produkált 2012-ben. Az első, 507 euró/tonna szintet április végén érte el a termény fronthavi jegyzése, az európai termőhelyeken – a termelési kilátásokat rontó – számottevő pusztítást okozó fagykár és gombafertőzés miatt. Majd július végén, elsősorban a szójabab tőzsdei árváltozásának hatására a repcemag legközelebbi lejáratra szóló ára történelmi csúcsra, 525 euró/tonnára emelkedett. A termény határidős ára a szójabab árváltozását követve összesen a 470–490 euró/tonna sávba, majd decemberben 450 euró/tonna alá zuhant, amihez az olajmalmok visszafogott felvásárlása és a vetésterület bővülése is hozzájárult (9. ábra).

A repcemag fronthavi jegyzése hektikus volt 2012-ben a BÉT árupiaci szekciójában: 125–143 ezer forint/tonna sávban ingadozott, így a 2012. évi záróár enyhén emelkedett (+3 százalék) az előző évihez képest (10. ábra). A termény legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a márciusi 125 ezer forint/tonna mélypontját követően, a viszontagságos téli időjárás és a húsvéti fagyok miatt gyenge állapotúnak minősített hazai repceállományokról szóló hírek hatására 130 ezer forint/tonna fölé erősödött tavasszal. A nyár folyamán a nemzetközi trendeket követve több csúcsot is döntött az ár, majd szeptemberben a kimagasló napraforgótermés nyomás alá helyezte a repce piacát is. A repce vetése körüli bizonytalanságok november–december időszakban ismét 140 ezer forint/tonna körüli szintre emelték a repcemag határidős árát.

A BÉT-en a napraforgómag fronthavi jegyzése kevésbé ingadozott 2012-ben, mint a repcemagé, ugyanakkor annál sokkal szélesebb sávot járt be:

8. ábra: A szójabab, a szójadara és a szójaolaj fronthavi jegyzése a chicagói árutőzsdén (2012)

Forrás: CME Group

9. ábra: A repcemag fronthavi jegyzése a párizsi árutőzsdén (2012)

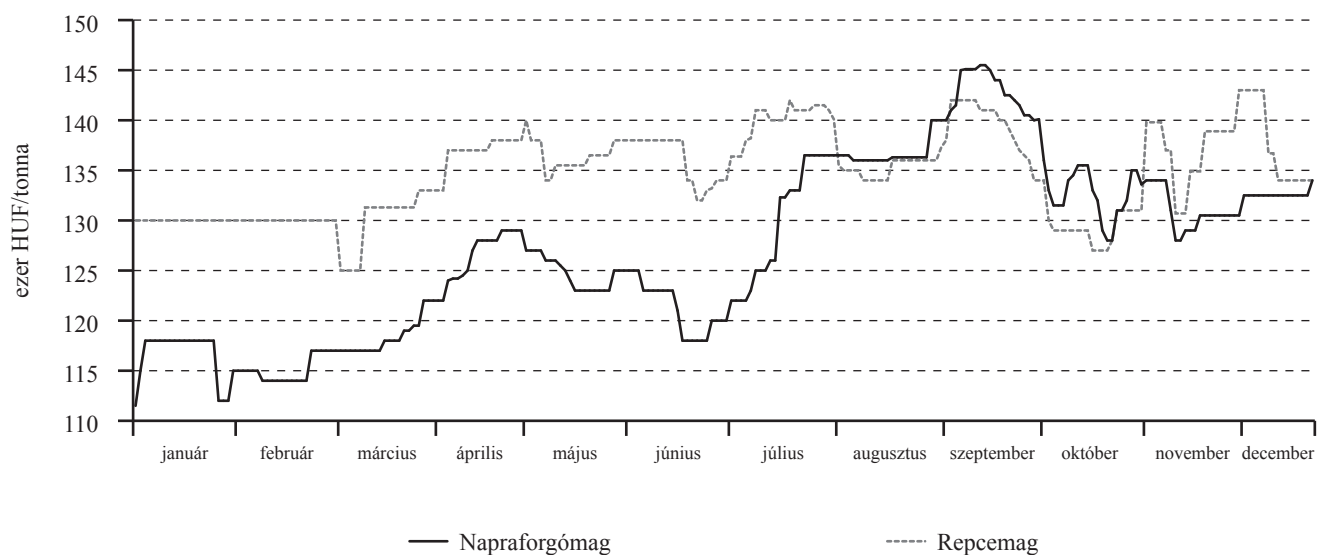

Forrás: MATIF

110–145 ezer forint között alakult tonnánként (10. ábra). Az év első hónapjaiban elsősorban a repce árának változása befolyásolta a termény tőzsdei jegyzését, majd április végén, a vetésterület előző évihez viszonyított 7 százalékos bővülése következtében a napraforgómag fronthavi ára gyengülni kezdett, és június végére 120 ezer forint/tonna szint alá esett. Nyáron a világpiaci hatások és a magyarországi termés kilátásait elbizonytalanító szárazság miatt árrali bontakozott ki, ezért 145 ezer forintig erősödött a termény legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése. A betakarítás nyomás alá helyezte a piacot, amihez a vártnál kedvezőbb terméseredmény is hozzájárult, így ősszel tonnánként 130–135 ezer forint közötti sávban ingadozott a napraforgómag tőzsdei ára. Az őszi aszály miatt zsugorodott a repce vetésterülete, ez megakadályozta a napraforgómag jegyzésének további gyengülését, ezért december végén 134 ezer forint/tonna áron kötöttek ügyletet a terményre.

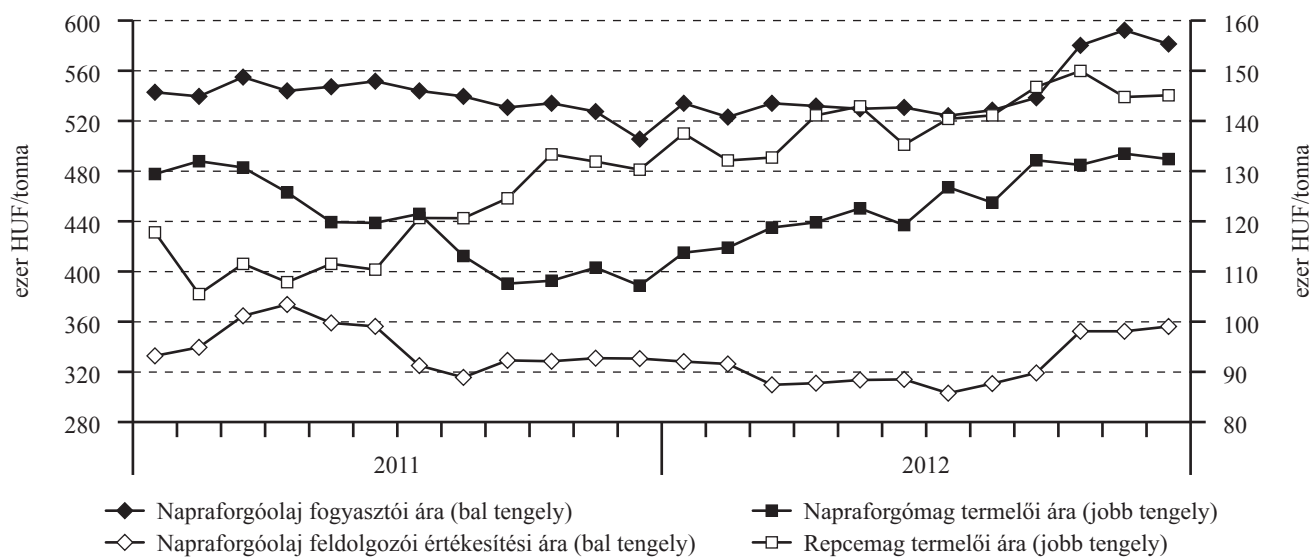
Az AKI PÁIR adatai szerint a napraforgómag termelői ára 14 százalékkal 128 ezer forint/tonnára emelkedett 2012-ben az előző évihez képest. A repce-mag ára 140 ezer forint/tonna volt, ami 17 százalékos növekedést jelentett 2011-hez viszonyítva (11. ábra). A napraforgódara értékesítési ára változatlanul 47 ezer forint/tonna volt 2012-ben. A napraforgóolaj értékesítési ára nem követte az alapanyag árának tendenciáját (5. melléklet). Éves szinten vizsgálva 4 százalékos csökkenés figyelhető meg, azaz 2012-ben 323 ezer forint/tonna áron kínálták a terméket. A napraforgóolaj fogyasztói ára a 2012. januári 486 forint/literről júliusra 477 forintra csökkent, majd az év végére 530 forint/liter fölé emelkedett (11. ábra). A termék éves átlagára így 495 forint/kg volt 2012-ben, mindössze 1 százalékkal magasabb, mint 2011-ben (25. melléklet).

10. ábra: A napraforgó- és a repcemag fronthavi jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén (2012)

Forrás: BÉT

11. ábra: A napraforgó- és repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj feldolgozói értékesítési és fogyasztói ára (2011–2012)

Forrás: KSH, AKI PÁIR

Cukor

Világ- és európai piaci tendenciák

A globális cukortermelés 172,1 millió tonna volt a 2011/2012. gazdasági évben (október–szeptember), ez 6,4 százalékos növekedést jelentett a 2010/2011. gazdasági évhez képest (USDA, 2012b). A világon 160,1 millió tonna cukrot fogyasztottak a 2011/2012. évi szezonban, ami 3 százalékkal múlta felül a megelőző gazdasági év mennyiségét. A globális kibocsátás továbbra is meghaladta a világ cukorfogyasztását. A világ cukor-exportja 56,1 millió tonna volt a 2011/2012. évi szezonban, szemben az előző gazdasági év 55,6 millió tonna mennyiségével.

Az USDA (2012b) előrejelzése szerint a globális cukortermelés 172,3 millió tonna körül várható a 2012/2013. gazdasági évben, ami enyhe növekedést jelent az előző évi szezonhoz képest. A cukor globális fogyasztása szintén tovább emelkedik akár csak az előző három évben, ugyanis a világ cukorfogyasztását 163,6 millió tonnára becsülik a folyó gazdasági évre, ami 3,5 millió tonna növekedést jelent az előző szezonhoz viszonyítva. Az elemzők a 2011/2012. gazdasági év globális zárókészletét 36,2 millió tonnára becsülték, ami 6,1 millió tonnával volt magasabb, mint az előző szezoné. A folyó gazdasági év végén 38,3 millió tonnára várják a cukor zárókészletét, ami további 2,1 millió tonnával emelheti a készletek szintjét. Piaci elemzők szerint a 2012/2013. gazdasági év globális cukortöbblete nagyobb lesz a korábban vártnál. A cukortöbblet (a termelés és a fogyasztás különbsége) a Nemzetközi Cukorszervezet (ISO, 2012) 6,2 millió tonnában, az Egyesült Államok Agrárminisztériuma (USDA, 2012b) 8,7 millió tonnában, a Kingsman (EC, 2013a) tanácsadó cég 11 millió tonnában határozta meg a 2012/2013. gazdasági évre.

Brazília cukornádtermelése 570 millió tonna körül alakul a folyó évi szezonban, ez a 2012 májusában prognosztizált mennyiséget 5 millió tonnával haladja meg (USDA, 2012b). Az áprilistól júliusig tartó folyamatos esőzések hozzájárultak a hozamok növekedéséhez. A termés bővülését az is segítette, hogy növekedett a cukornád-ültetvények területe. Brazília észak-keleti részén előreláthatóan 60 millió tonna cukornádat termelnek. Az UNICA (2013) elemzése szerint Brazília központi déli régiójában a cukormalmok által feldolgozott cukornád mennyisége elérte az 531,3 millió tonnát a 2012. szeptember és december közötti időszakban. Ez 2,6 százalékkal volt több, mint a szeptemberi becslés (518,5 millió tonna). Brazília cukorkibocsátása 37,5 millió tonna körül alakul a 2012/2013. gazdasági évben,

1,4 millió tonnával emelkedik az előző szezonban előállított mennyiséghez képest. A várakozások szerint az ország 25 millió tonna cukrot exportál a folyó gazdasági évben. Valószínűsíthető, hogy Brazília adja a világ összes cukor-exportjának 45,3 százalékát, ami magasabb az előző szezon 43,9 százalékánál, de alacsonyabb az előző három gazdasági év átlagánál (46,9 százalék).

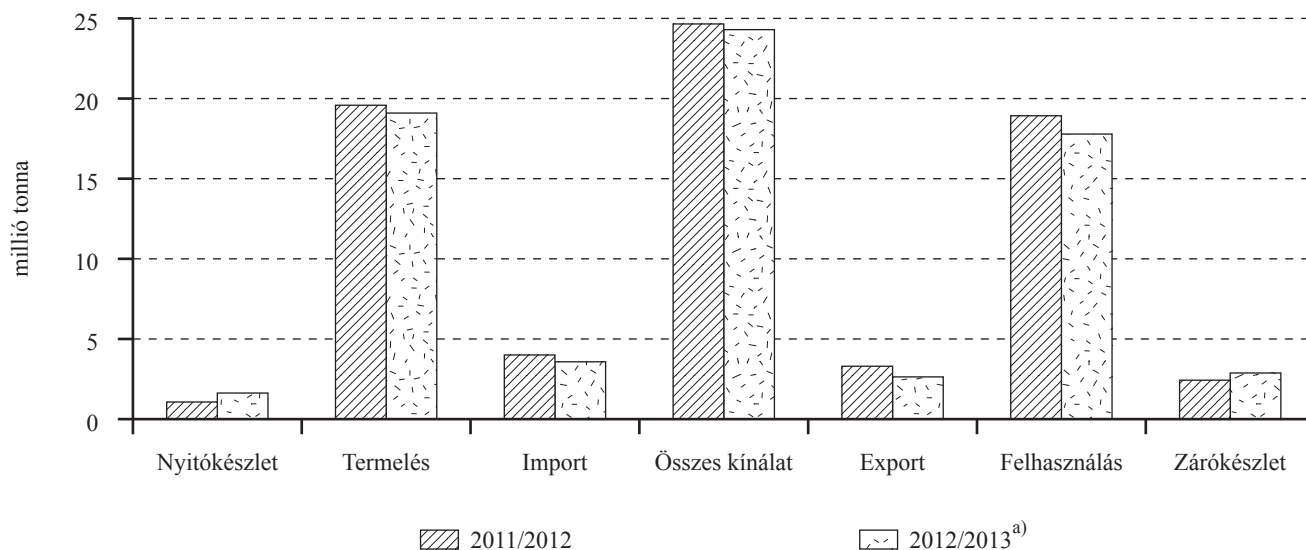
Az Indiai Cukormalmok Egyesülete 24 millió tonnára csökkentette a 2012/2013. gazdasági évre vonatkozó előrejelzését a júliusban prognosztizált 25 millió tonnáról, hivatkozva arra, hogy India két fő cukorkibocsátó régiójában, Maharashtraban és Karnatakában 35 százalékkal kevesebb csapadékot hozott a monszon első fele 2012 szeptemberéig (F. O. Licht, 2013). A kormány még pesszimistább, csak 23 millió tonna cukorkibocsátást vár.

Az OCSB (2013) szerint Thaiföld 2012/2013. gazdasági évi cukortermelése a szárazság miatt 9,4 millió tonna körül alakul, szemben a 2011/2012. évi szezon 10,2 millió tonna kibocsátásával. A *Macquarie* bank ennél alacsonyabb (9,2 millió tonna) termelésre számít (OCSB, 2013). Az Ausztrál Nemzetközösségi Bank előrejelzése szerint Kína lesz a legnagyobb cukorimportőr 2020-ra, mivel az országban folyamatosan bővül a cukorfogyasztás a városi életmód terjedése, valamint a nyugati étkezési szokások miatt (Reuters, 2012).

Az EC (2012a) szerint az Unió cukortermelése a cukorrépa vetésterületének zsugorodása miatt várhatóan 1 millió tonnával 17,55 millió tonnára csökken a 2012/2013. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva. A cukorfogyasztás 16,8 millió tonna körül alakulhat a folyó gazdasági évben. Az EU cukorimportja 4 millió tonna volt a 2011/2012. évi szezonban, ezzel szemben a folyó gazdasági évben előreláthatóan 3,6 millió tonna cukrot vásárolnak a nemzetközi piacról. A kivétel 20 százalékos csökkenésére számítanak, vagyis az előző évi szezonban jelzett 3,3 millió tonnához képest csupán 2,6 millió tonna cukrot exportálnak (12. ábra).

Az EU a Közös Agrárpolitika keretében 2015 októberétől javasolja a cukorpiaci reformot, amellyel megszűnne a kvótarendszer. A 2012. szeptember 17-ei Európai Parlamenti ülésen a legtöbb képviselő az Európai Cukorfelhasználók és az Európai Cukorgyártók Szövetségével ellentétben támogatta, hogy 2015 után is fennmaradjon a jelenlegi kvótarendszer, abban azonban egyetértettek a szervezetekkel, hogy a kvóta esetleges megszüntetését mindenképp el kell halasztani. A francia cukorrépa-termelők a kvóta 2020-ig történő megtartását kérik, hogy versenyképessé váljanak a világpiacon. Az angol termelők szintén támogatják a kvótarendszer 2020-ig történő fenntartását.

12. ábra: Az EU cukor és izoglükóz mérlege

^{a)} Előrejelzés.

Forrás: Európai Bizottság

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon 856 ezer tonna cukorrépat takarítottak be 2011 őszén, ennek egy részéből a kaposvári cukorgyárban 111 862 tonna cukrot állítottak elő, ami biztosította a 2011/2012. gazdasági évben a cukorkvóta (105 ezer tonna) teljes kihasználását. A cukorrépa átlagos cukorfoka 2011-ben 17,12 százalék volt, szemben a 2010. évi 15,04 százalékkal.

A NÉBIH adatai szerint 17,2 ezer hektáron vetettek cukorrépat, ami a tervezett terület 109 százalékát jelentette. A vetésterület Fejér, Tolna és Csongrád megyékben nőtt a tervezetthez képest. A terület csaknem 70 százaléka a Dunántúlon helyezkedett el, mivel Kaposváron található az egyetlen cukorgyár. Somogy megyében 19 százalékkal nőtt a vetésterület 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A Magyar Cukor Zrt. a 2012. szeptember 19. és 2013. január 21. közötti kampányban 848 ezer tonna cukorrépat dolgozott fel, és csaknem 112 ezer tonna cukrot állított elő. A cukorfok a kedvezőtlen időjárás miatt az előző évihez képest 15,96 százalékra csökkent.

A KSH adatai szerint 759 ezer tonna cukorrépat takarítottak be 2012-ben, ez 11 százalékkal volt kevesebb az előző évinél. A termésátlag 44,1 tonna/hektár volt, szemben a 2011. évi hektáronkénti 56,51 tonnával.

Bel- és külpiaci értékesítés

A cukorrépa és termékeinek (cukor, izoglükóz és melasz) külkereskedelmi egyenlege értékben pozitív volt 2012-ben (6. melléklet). A cukorrépa exportja 35

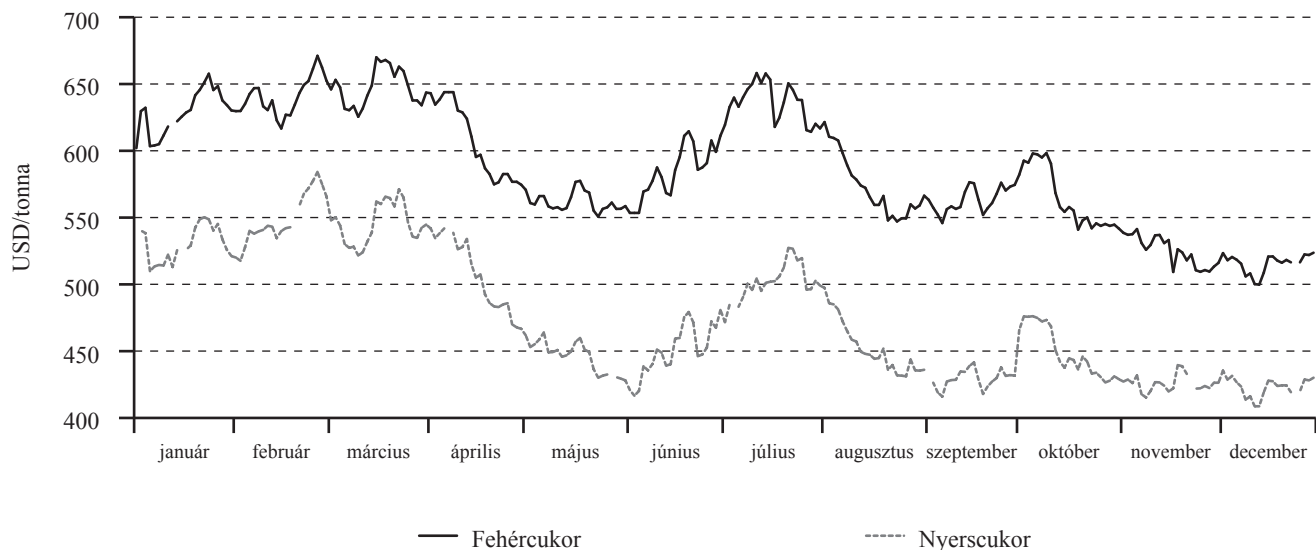
százalékkal csökkent, csaknem a teljes mennyiséget Horvátországba szállítottuk. A magyarországi cukorfogyasztás meghaladja a 300 ezer tonnát, ezt a belpiacon értékesíthető cukorkvóta (105 ezer tonna) nem fedezi, így importra szorulunk. Magyarország 13 százalékkal növelte a cukor importját 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A behozatal csaknem fele Horvátországból és Ausztriából származott.

A nemzetközi piacon értékesített cukor mennyisége 19 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez képest. Az export 35 százaléka Szlovákiába, 16 százaléka Romániába, 13 százaléka Szlovéniába, 11 százaléka Olaszországba irányult. Jelentősen bővült a cukor kivitele Olaszországba, Csehországba, Szlovéniába és Bulgáriába.

A piaci árak tendenciája

A londoni és New York-i árutőzsdén a cukor határidős jegyzése elsősorban a dollár erősödése miatt kismértékben emelkedett 2012 januárjában 2011 decemberéhez képest. A londoni árutőzsdén a fehércukor fronthavi jegyzése 630 dollár/tonna körül alakult, míg 2011 decemberében 600 dollár/tonna volt. A New York-i árutőzsdén a nyerscukor határidős ára 500-ról 540 dollárra emelkedett tonnánként. A jegyzések ugyanakkor 25 százalékkal voltak alacsonyabbak, mint 2011 januárjában. Az árutőzsdéken a cukor határidős jegyzései 20 hónap után 2012 májusában érték el a legalacsonyabb szintet. A londoni árutőzsdén a fehércukor legközelebbi határidőre szóló jegyzése 550 dollár/tonna, a New York-i árutőzsdén a nyerscukoré 430 dollár/tonna volt május végén (13. ábra). Ezt a csökkenést az okozta,

13. ábra: A fehércukor és a nyerscukor front havi jegyzése a londoni és New York-i árutőzsdéken (2012)

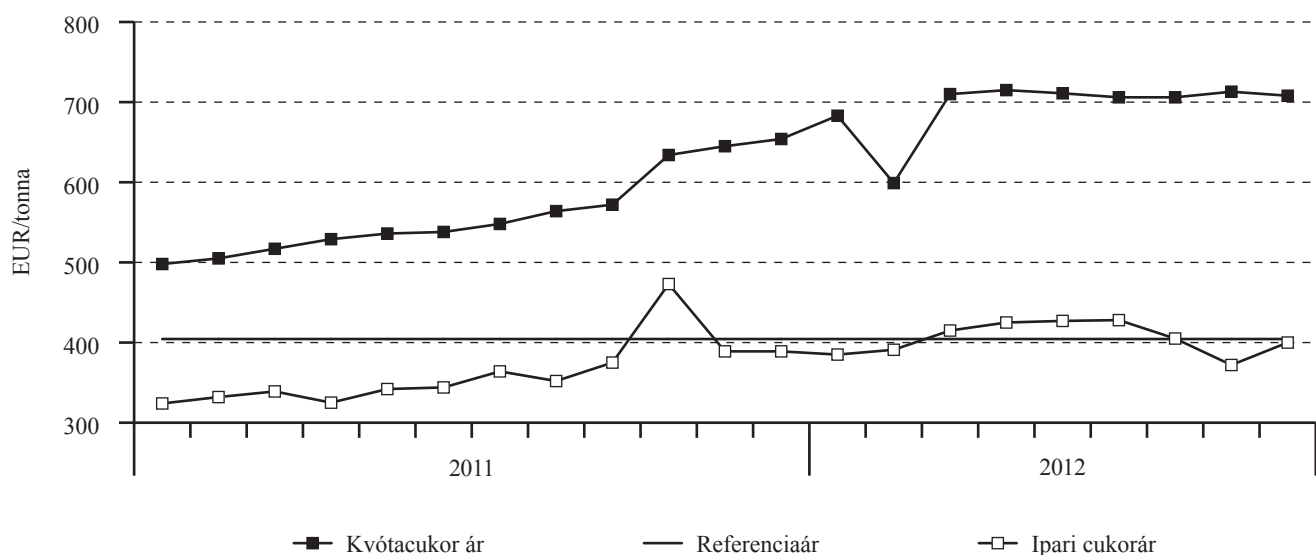
Forrás: LIFFE, ICE

hogy a piacelemzők Kína cukortermelésének bővülése miatt megemelték a 2011/2012., valamint a következő gazdasági év globális cukortöbbletére vonatkozó előrejelzésüket. Ugyanakkor június–júliusban nőtt a cukor jegyzése a kedvezőtlen időjárás hatására bizonytalanná váló terméskilátásoknak köszönhetően. Braziliában az esős időjárás hátráltatta a betakarítási munkákat, emellett a dollár is gyengült a többi valutával szemben. Braziliában a cukormalmok teljes kapacitással dolgoztak augusztusban, ami a cukor kínálatának bővülését és az árak csökkenését okozta a világpiacon. Ennek hatására élénkült a cukor iránti kereslet, valamint gyengült a dollár, így emelkedtek a cukorárak. Az év utolsó hónapjaiban a globális cukorárak ismét csökkentek annak hírére, hogy a 2012/2013. gazdasági év

globális cukortöbblete nagyobb lehet annál, mint amire korábban számítottak.

Az uniós kvóta-cukor és ipari cukor ára 2012-ben, egész évben magasabb szintet ért el, mint egy esztendővel korábban (14. ábra). A kvóta-cukor ára 2012 márciusától 700 euró/tonna fölött stabilizálódott, ez a cukorpiac reformja óta elért legmagasabb árszintet jelenti, és zavarja az uniós piac cukorellátásának folyamatosságát. Várható, hogy kvóta-cukor, valamint az ipari cukor ára a folyó gazdasági évben tovább emelkedik. A cukorrépa 16 százalékos digesszióra vonatkozó minimálára minden tagállamban egységesen 26,29 euró/tonna. Magyarországon 15,96 százalék volt a 2012-ben betakarított répatermés cukortartalma. A minimáláron felül fizetett árról a cukorgyár és a

14. ábra: Az ipari- és a kvóta-cukor uniós ára (2011–2012)

Forrás: Európai Bizottság

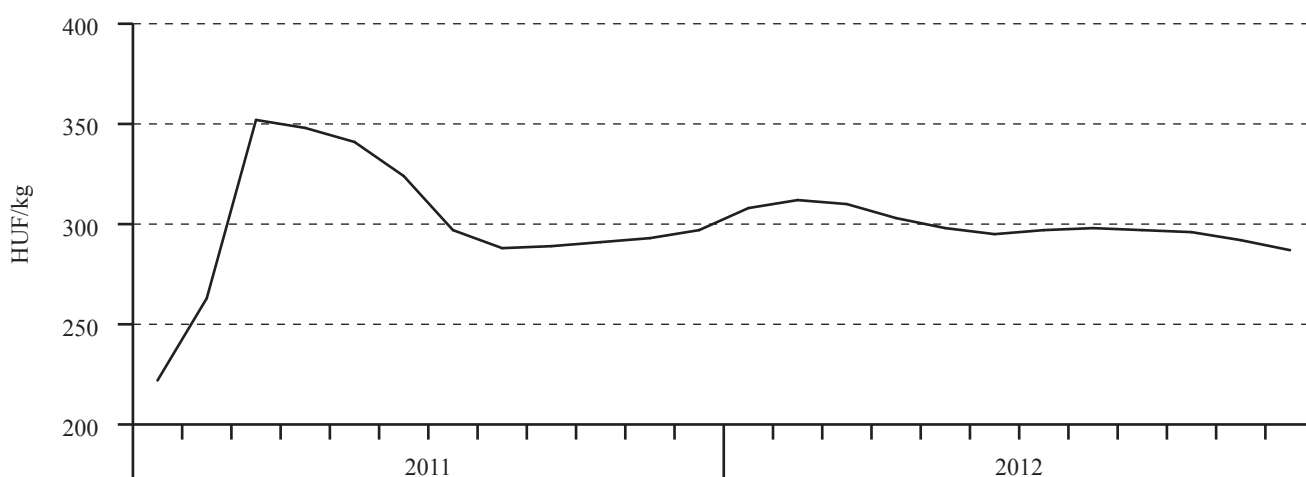
Cukorrépa Termesztők Országos Szövetségnek képviselői közösen állapodtak meg. A prémiumok nem változtak 2012-ben az előző évihez képest, így a 16 százalékos cukortartalmú répa után összesen 14,21 eurót fizettek tonnánként. A Magyar Cukor Zrt. termékértékesítési szerződése alapján a megemelt nemzeti támogatással együtt átlagosan 49 euró/tonna körüli összeget kapnak a termelők a 2012-ben termelt kvótarépa után.

Az MVH 2012. november 30-áig kifizette a cukorrépa-termelők 2012. évi nemzeti kiegészítő támogatását a 2011-ben megtermelt cukorrépa mennyisége után. A támogatás összege 5,65 euró/tonna volt. A szerkezetátalakítást követően a továbbtermelő vállalkozások legfeljebb öt évig kaphatnak nemzeti támogatást, amelynek mértéke nem haladhatja meg a

tonnánkénti 11 eurót. A 2012-es év a negyedik támogatási időszakot fedte le. Nemzeti támogatást utoljára 2012-ben lehetett adni. A cukorrépa-termelők 2012. évi nemzeti kiegészítő támogatását a kormány megemelte 2012 decemberében, amelynek keretösszege a korábbi 1,18 milliárd forintról 1,98 milliárd forintra nőtt. A támogatás összege 5,65 euró/tonnáról 8,94 euró/tonnára emelkedett, a kifizetéseket az MVH 2012. december 14-én indította el.

Magyarországon a kristálycukor fogyasztói ára 300 forint/kg körül alakult 2012-ben. Év elején még 300 forint felett volt egy kilogramm cukor ára, májustól azonban mérséklődtek az árak a kedvező uniós terméskilátások és a világpiaci árak csökkenése miatt (15. ábra).

15. ábra: A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon (2011–2012)

Forrás: KSH

Sertéshús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2012c) adatai szerint a sertéshús globális termelése 104,3 millió tonna volt 2012-ben, ami 2,3 százalékos növekedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A világtermelés csaknem felét adó Kína kibocsátása – a 2011-ben bekövetkezett csökkenés után – 3,8 százalékkal emelkedett, és meghaladta a 2010. évi 51 millió tonnát. Az alacsony termelői árak, a növekvő takarmányárak és a jövedelmezőség csökkenése ugyanakkor lassították a sertéstartás fejlődését Kínában. Dél-Koreában, 2012-ben újra elérték a két évvel korábban előállított sertéshús mennyiségét, azaz 27,5 százalékkal több sertéshúst bocsátottak ki, mint a sertésbetegségek által sújtott 2011. évben. Japán sertéshústermelése kismértékben emelkedett 2012-ben, köszönhetően a szökőár utáni helyreállítási munkálatok eredményességének. Az USA-ban 2,4 százalékkal 10,6 millió tonnára növekedett a sertéshústermelés 2012-ben. Brazília kibocsátása 1 százalékkal bővült (3,3 millió tonnára) a sertéshús iránti élénk bel- és külpiazi kereslet miatt. Oroszország sertéshústermelése 2,3 százalékkal 2,05 millió tonnára nőtt 2012-ben. Oroszországban a következő években több sertés-tenyésztő, illetve sertéshús-feldolgozó komplexum létrehozását tervezik, ezáltal tovább bővíthet a kibocsátás. Az Európai Bizottság becslése szerint a Közösségben nem változott jelentősen a sertéshús termelése, vagyis 23 millió tonna körül alakult 2012-ben.

A sertéshús világkereskedelme bővült 2012-ben, a globális sertéshúsimport 2 százalékkal, az export 3,5 százalékkal nőtt. A korábbi évekhez hasonlóan a legnagyobb sertéshúsexportőrök az USA, az EU, Kanada és Brazília voltak 2012-ben is. A termelés bővülése, az erős külpiazi kereslet (Kína, Mexikó és Kanada) és a dollár gyengülése miatt az USA 3 százalékkal több sertéshúst (2,43 millió tonna) értékesített a nemzetközi piacon. Az EU sertéshúskivitele a gyenge euró és az élénk kereslet hatására 3,5 százalékkal 2,28 millió tonnára nőtt 2012-ben az előző évihez képest. Brazília 3,6 százalékkal több sertéshúst adott el a világpiacon 2012-ben, mint egy évvel korábban. A legnagyobb piacok Ukrajna, Oroszország és Hongkong voltak. Annak ellenére, hogy Oroszország egész évben korlátozta az importot Brazília három régiójából, a Brazíliából vásárolt sertéshús volumene nem változott jelentősen a 2011. évihez képest.

A legnagyobb mértékben Ukrajna sertéshúsimportja nőtt, a beszerzések csaknem kétharmada Brazíliából származott. Japán és Oroszország importja

nem változott jelentősen a 2011. évihez viszonyítva. Kanada csaknem 18 százalékkal, valamint Mexikó és Ausztrália 14-14 százalékkal több, míg Dél-Korea 22 százalékkal kevesebb sertéshúst importált 2012-ben, mint az előző évben.

Az USDA (2012c) szerint a világ sertéshústermelése várhatóan 104,7 millió tonna körül alakul 2013-ban. Kína sertéshús-kibocsátása 1,2 százalékkal emelkedhet. A lecsökkent anyakocalszám miatt kisebb mértékben növekszik a termelés, azonban a kormányzat által nyújtott támogatások hatására több tenyészállatot importálhatnak. Dél-Koreában a sertéshús-előállítás 1,6 százalékos csökkenését várják a magas takarmányárak és a több területen (férőhelyek nagysága, trágyatárolás, száj- és körömfájás elleni vakcinázási követelmények és nyomon követhetőség) szigorított szabályozások miatt. Brazília sertéshústermelése előreláthatóan 2 százalékkal emelkedik 2013-ban az előző évihez képest. Az exportpiacok tovább bővíthetnek az erős nemzetközi kereslet miatt. A kormányzat továbbra is kedvezményes hitelekkel és ideiglenesen felfüggesztett adókkal támogatja a brazil sertéstartókat. Az Európai Bizottság szakértői a Közösségben a termelés kismértékű csökkenését valószínűsítik 2013-ban.

Az elemzők a globális sertéshúsimport 1,5 százalékos körüli emelkedésére számítanak 2013-ban. Brazília és az USA kivitele növekedhet, ugyanakkor Kína és Kanada vonatkozásában csökkenést prognosztizálnak. A globális sertéshúsimport 1 százalékkal 6,8 millió tonnára emelkedhet, főként Oroszország és Kína vásárol több sertéshúst a nemzetközi piacról.

Az Unió sertéshústermelésében nagyobb mértékű (-3,2 százalékos) csökkenés várható 2013-ban. Ez elsősorban azon a feltevésen alapul, hogy az új állatvédelmi szabályok a kocaállomány csökkenéséhez vezetnek. A termelés csökkenése a kivitel 15 százalékos visszaeséséhez vezethet 2013-ban. Az EU sertéshús-behozatala előreláthatóan 14 ezer tonnára csökken, és a sertéshús-fogyasztás 1,9 százalékkal mérséklődik 2013-ban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarország sertésállománya csökkent 2012-ben. A KSH adatai szerint 2,956 millió sertést tartottak az országban 2012. december 1-jén, ami 2,3 százalékos csökkenést jelentett egy év alatt. Az egyéni gazdasá-

gokban 796 ezer darab sertést számláltak, ami 8,2 százalékkal kevesebb a 2011. decemberinél. Az anyakocaállomány 5,7 százalékkal 198 ezer egyedre esett vissza 2011 decemberéhez viszonyítva.

A KSH adatai szerint az élősertés-behozatal 26 százalékkal csökkent, míg a sertéshúsimport 6 százalékkal nőtt 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az élő sertés negyede Lengyelországból származott, emellett Szlovákiából, Hollandiából, Németországból és Csehországból is jelentős mennyiségű sertés érkezett. Hollandiából csaknem 64 százalékkal kevesebb élő sertést vásárolt Magyarország. A vágóhidak és húsfeldolgozók a sertéshús több mint kétharmadát Németországból, Lengyelországból és Ausztriából vásárolták.

Bel- és külpiaci értékesítés

A sertésállomány, továbbá az élősertés-import csökkenése miatt a vágóhidak az AKI vágási statisztikája szerint élősúlyban kifejezve több mint 10 százalékkal vágta kevesebb sertést 2012-ben, mint 2011-ben.

Magyarország 11 százalékkal kevesebb sertéshúst adott el a nemzetközi piacon 2012-ben, mint egy esztendővel korábban (7. melléklet). Olaszország kereslete 20 százalékkal, Romániáé 1,5 százalékkal emelkedett. Mérséklődött a Szlovákiába (-39 százalék), Bulgáriába (-30 százalék), Dél-Koreába (-49 százalék) szállított mennyiség, ugyanakkor bővült a Japánba (+12 százalék), és a Horvátországba (+63 százalék) irányuló kivitel. Oroszországba négyszer annyi sertéshúst (4300 tonna) szállítottunk 2012-ben, mint 2011-ben.

Az élősertés-export 47 százalékkal bővült 2012-ben. A kivitel 34 százaléka Szlovákiába, 36 százaléka Romániába, 5 százaléka Ausztriába irányult. Az egy

évvel korábbihoz képest az ausztriai kivitel nem változott lényegesen, míg a szlovákiai és a romániai nőtt.

Magyarország élő sertésből nettó exportőr, sertéshúsból nettó importőr volt a vizsgált időszakban. Az élő sertés és sertéshús külkereskedelmének egyenlege forintban kifejezve pozitív maradt, és az élő sertés esetében javult 2012-ben az előző évihez képest.

Az AKI PÁIR reprezentatív adatai szerint a darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) belföldi értékesítése 30 százalékkal, a félsertésé 20 százalékkal csökkent 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A piaci árak tendenciája

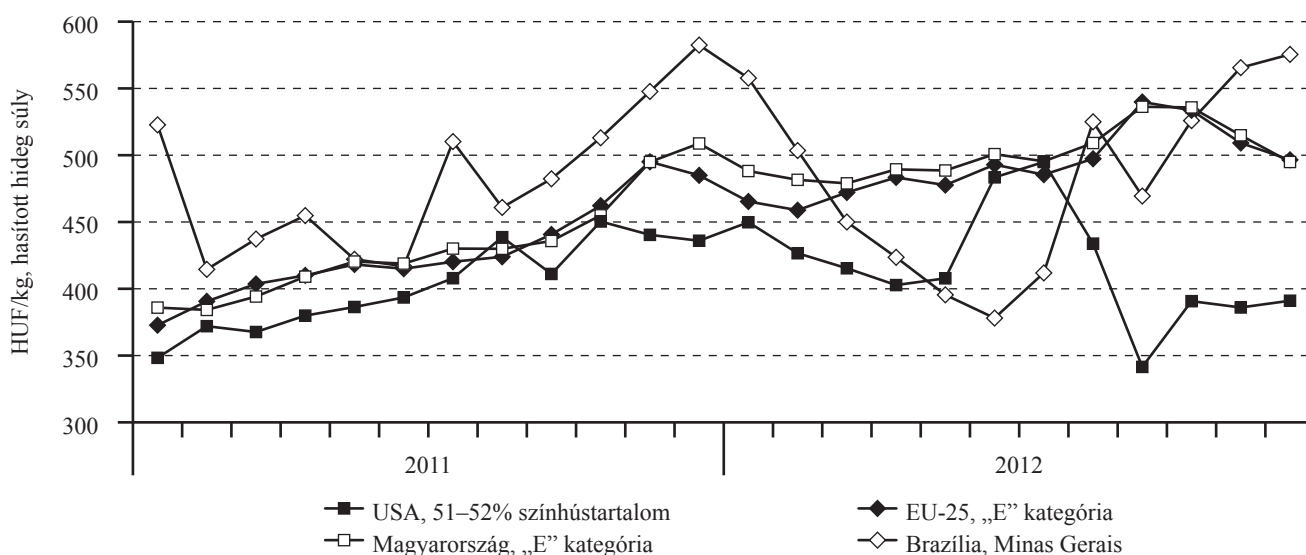
Az USA-ban bővült a belpiaci kínálat, ezért a sertés ára dollárban kifejezve csaknem 8 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez képest, forintban ez több mint 4 százalékos növekedést jelentett. Az EU-ban 11 százalékkal emelkedett a sertés ára, míg Brazíliában, Minas Gerais régióban brazil reálban kifejezve 3,6 százalékkal nőtt (16. ábra).

Az Európai Bizottság tájékoztatása szerint a piacszabályozás szempontjából referenciának tekintett „E” kereskedelmi osztályba tartozó sertés vágóhídi belépési ára 1,71 euró/kg hasított hideg súly volt 2012-ben, ami csaknem 12 százalékos emelkedést jelentett.

Az USDA (2012c) szerint a sertés ára várhatóan emelkedik 2013-ban a 2012. évihez képest. Az OECD-FAO (2012) a magas termelési költségek miatt a sertéshús világpiacon emelkedését valószínűsíti a következő években.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2012-ben is követték az uniós árak ten-

16. ábra: A sertéshús világpiacon (2011–2012)

Forrás: USDA, MPB, Európai Bizottság, AKI PÁIR

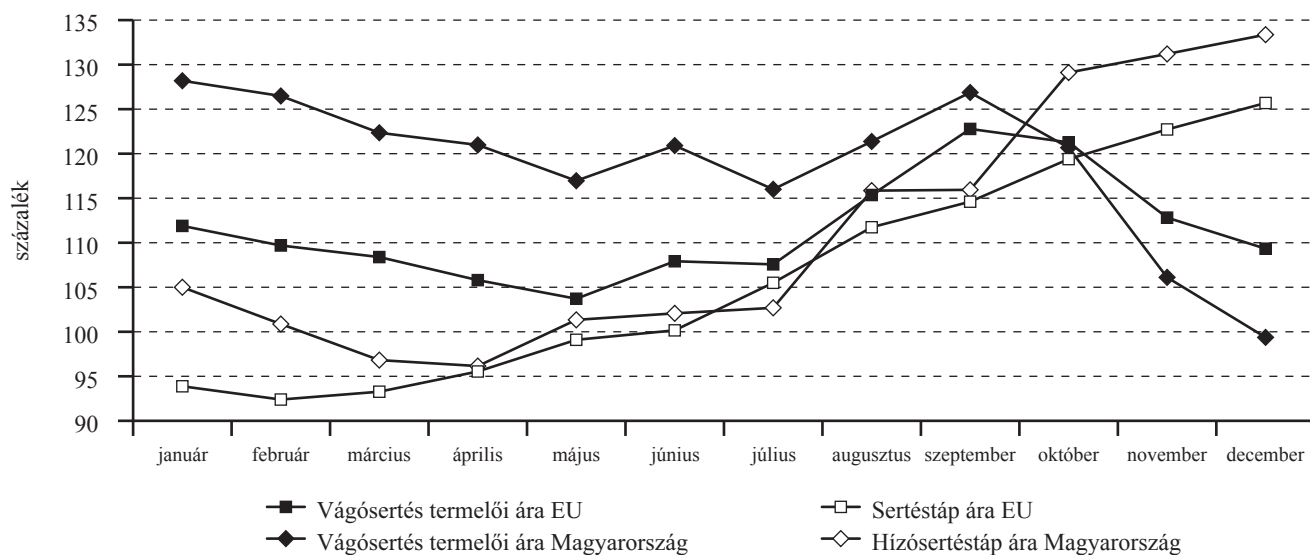
denciáját. Az AKI PÁIR adatai szerint a vágósertés termelői ára 473,50 forint/kg hasított meleg súly volt 2012-ben, több mint 17 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet (8. melléklet). A sertések ára az első negyedévben csökkent, majd az élénkülő kereslet miatt májustól folyamatosan emelkedett és a csúcspontját szeptemberben érte el. Az árak az év végén a szezonálisan kisebb kereslet miatt csökkentek.

Az EU-ban a hízósertéstáp értékesítési ára 2012 első öt hónapjában a 2011. évi szint alatt volt, majd júniustól folyamatosan emelkedett, és 2012. decemberére 25,7 százalékkal haladta meg az előző év azonos hónapjának árszintjét. A sertés termelői ára egész évben magasabb volt, mint 2011-ben. Magyarországon a hízósertéstáp ára júniusban kezdett emelkedni és az év végén 33 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban (17. ábra). A hazai termelésű vágóser-

tés ára az év első tizenegy hónapjában magasabb volt, mint 2011-ben, azonban az utolsó hónapban a 2011. decemberi szint alá süllyedt. Az év utolsó negyedévében a sertéstáp ára 20–30 százalékkal haladta meg az egy esztendővel korábbi szintet, a sertés ára viszont csökkenő tendenciát mutatott. A sertéstartók a magas takarmányárakat tehát nem tudták érvényesíteni az értékesítési árakban.

A sertéshús termékpálya többi fázisában kisebb mértékben emelkedtek az árak, mint a vágósertés termelői ára. A félsertés feldolgozó értékesítési ára 11 százalékkal, a darabolt sertéshúsé (karaj, tarja, comb) 8,5 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez viszonyítva. A darabolt sertéshúsok fogyasztói ára 11 százalékkal emelkedett (25. melléklet). A KSH adatai szerint a rövidkaraj fogyasztói ára 10,4 százalékkal, a sertéscombé 11,3 százalékkal volt magasabb, mint 2011-ben.

17. ábra: A vágósertés és a sertéstáp árváltozása 2012-ben (előző év azonos hónap = 100)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Baromfihús és tojás

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2012) szerint a globális baromfihús-termelés 2,2 millió tonnával 104,5 millió tonnára bővült 2012-ben az előző évihez képest. A növekvő takarmányárak ugyanakkor a termelés jövedelmezőségének csökkenését okozták. Kínában a baromfihúsok fogyasztásának bővülése okozta a kibocsátás csaknem 4 százalékos növekedését. Oroszországban 7 százalékkal több baromfihúst állítottak elő, ugyanakkor a baromfihúsimport is nőtt (+5 százalék). Brazília baromfihús-kibocsátása nem változott számottevően, míg Argentínában az állami támogatásoknak köszönhetően 9 százalékkal több baromfihúst termeltek. Az önellátottság növekedése miatt az ázsiai országok kereslete lanyhult, ezért 2012-ben csupán 2,4 százalékkal, 13 millió tonnára nőtt a baromfihús globális kereskedelme. Ez azt jelenti, hogy lassult a növekedés üteme, mivel az 2010-ben 6,7 százalék, míg 2011-ben 8,8 százalék volt.

Csirkehús

Az USDA (2012c) szerint csirkehús globális kibocsátása 2 százalékkal 82,4 millió tonnára nőtt 2012-ben az előző évihez képest. A legnagyobb termelők közül Kínában 13,7 millió tonnára bővült a termelés, míg Brazíliában továbbra is 12,8 millió tonna körül alakult. Az USA csirkehús-előállítás 1 százalékkal csökkent, Oroszország termelése 7 százalékkal nőtt. Az EU csirkehústermelése 1 százalékkal 9,57 millió tonnára csökkent 2012-ben az előző évihez képest (EC, 2012b).

A csirkehús globális exportja 4 százalékkal 9,9 millió tonnára bővült 2012-ben, amelynek kétharmadát Brazília és az USA adta. Oroszország folyamatos importkorlátozó intézkedései új partnerek felkutatására, illetve a már meglévő piacok bővítésére ösztönözték a világ két legnagyobb exportőreit.

A globális csirkehústermelés 2013-ban elérheti a 83,5 millió tonnát. Kínában, Brazíliában és Indiában az állami fehérje iránti kereslet versenyképes árakat eredményez a csirkehús globális termelésében, azonban a magas takarmányozási költségek miatt a termelők alacsonyabb haszonkulccsal termelnek. A globális kereskedelem várhatóan 2 százalékkal nő. Brazília, az USA és az EU továbbra is meghatározóak maradnak a világpiacon, míg a kisebb szállítók (Thaiföld, Törökország és Argentína) a fejlődő országok piacai felé nyitnak. Az USA termelésének 1 százalékkal 16,3

millió tonnára történő csökkenéséhez a magas takarmányköltségek mellett az alacsonyabb termelői árak is hozzájárulhatnak. Az USA csirkehúsexportja várhatóan 2 százalékkal 3,2 millió tonnára csökken 2013-ban az oroszországi és hongkongi kereslet lanyhulása miatt. Kína 3 százalékkal 14,1 millió tonnára növelheti a csirkehús kibocsátását 2013-ban, ezzel együtt élénkül a belső kereslet az olcsó fehérjeforrás iránt. Piaci elemzők Brazília csirkehústermelésének 2 százalékkal 13 millió tonnára történő emelkedését várják 2013-ban. Oroszországban a nagyméretű beruházások és fejlesztések hatására a csirkehús termelése előreláthatóan 4 százalékkal (2,9 millió tonnára) emelkedik 2013-ban.

Az Európai Bizottság szakértői az Unió csirkehústermelésének kismértékű csökkenését prognosztizálják (9,5 millió tonnára) 2013-ra (EC, 2012b). A legnagyobb termelők várhatóan növelik a kibocsátás mennyiségét. A Közösség előreláthatóan 4 százalékkal (1,1 millió tonnára) emeli a csirkehús exportját.

Pulykahús

Az USDA (2012c) szerint a globális pulykahústermelés csaknem 4 százalékkal 5,5 millió tonnára nőtt 2012-ben az előző évihez képest. Az USA termelése 2,7 millió tonnára, Brazíliáé 510 ezer tonnára bővült, míg Oroszország pulykahús-kibocsátása 11 százalékot meghaladó mértékben 100 ezer tonnára növekedett. Az EU termelése 1,88 millióról 1,89 millió tonnára emelkedett 2012-ben (EC, 2012b). A legnagyobb pulykahúsexportőrök forgalma 6 százalékkal 667 ezer tonnára nőtt 2012-ben. A legjelentősebb importőrök forgalma 8 százalékkal élénkült. Az EU nettó exportőr maradt 2012-ben.

Az USDA (2012c) a pulykahús globális termelésének 1 százalékos (5,4 millió tonna) mérséklődésére számít 2013-ban. Az USA – ellentétben Brazíliával és az EU-val – várhatóan csökkenteni fogja a termelését. Az elemzők szerint a globális pulykahúsexport 3 százalékkal maradhat el 2013-ban az egy évvel korábbi mennyiségtől. A globális pulykahústermelés mérséklődése csak átmenetinek tekinthető, ugyanis a hosszú távú prognózis szerint 2022-re 13 százalékkal több, 6,1 millió tonna pulykahús előállítását várják a világon 2011-hez viszonyítva.

Az EU pulykahústermelésével kapcsolatban az uniós elemzők 1 százalék körüli csökkenésre számítanak 2013-ban (EC, 2012b). A meghatározó pulykahús-termelő országok közül Németországban nem várható érdemi változás, ugyanakkor Franciaországban (-1,3 százalék) és Olaszországban (-2,8 százalék)

csökkenést vetítenek előre. Magyarországon a 2012. évi 33 százalékos termelésbővülés ellenére, a szakértők 18 százalékos csökkenést valószínűsítenek 2013-ra.

Tojás

Az EU-ban a hagyományos ketrecek használata tilos 2012. január 1-től. Olaszország és Görögország kivételével a tagállamok eleget tettek az előírásoknak. A tartásmódváltás következtében a tojóállomány átlagosan 8 százalékkal csökkent a Közösségben, ami hiányt okozott a piacon, és növelte a tojás importját. Az EU étkezésitojás-termelése 2 százalékkal 6,33 millió tonnára mérséklődött 2012-ben. A tagállamok közül Csehországban (-21 százalék) és Spanyolországban (-14 százalék) csökkent a legnagyobb mértékben az étkezési tojás kibocsátása. Franciaországban 825 ezer tonna étkezési tojást állítottak elő, ami 2 százalékos bővülést jelentett az egy esztendővel korábbihoz képest. Magyarországon 4 százalékkal nőtt, ugyanakkor Olaszországban 4 százalékkal csökkent a termelés (EC, 2012b).

Az EU tojástermékexportja (elsősorban friss tojás és tojásfehérje) 15,4 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez képest. A főbb partnerek Japán, Svájc és Angola voltak. Az elsősorban az USA-ból, Argentínából és Indiából a Közösségbe érkező tojástermékimport (amelyben a tojáspor és a tojáslé a meghatározó) 83 százalékkal növekedett.

Az EU legnagyobb tojástermelői közül Németországban 0,7, Franciaországban és az Egyesült Királyságban 1,5–2 százalékkal bővíthet a kibocsátás 2013-ban. Ugyanakkor Magyarországon 3,8, míg Spanyolországban közel 10 százalékos növekedésre számítanak. Összességében az Unió étkezésitojás-termelésében 2 százalékos növekedés várható.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarországon a tyúkfélék állománya 30 millió darab volt 2012. december 1-jén, 2,8 millióval kevesebb az egy évvel korábbinál. A 2011. június 1-jei létszámhoz viszonyítva az állomány 13 százalékkal csökkent. A közel 12,1 milliós tojóállomány az előző évinél 3 százalékkal kevesebb, ugyanakkor a hat hónappal korábbinál 18 százalékkal több volt. A lúdállomány 2012. december 1-jén 1,1 millió egyed volt, 9 százalékkal csökkent egy év alatt. A kacsállomány (4,2 millió) 194 ezer darabbal, a pulykaállomány (2,8 millió) 7 százalékkal csökkent.

A baromfihúsimport mennyisége 6 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez viszonyítva, az értéke nem változott lényegesen (10. melléklet). Az import kétharmadát kitevő darabolt tyúkfélék behozatala 9 százalékkal, a viziszárnyasoké szintén 9 százalékkal bővült, ugyanakkor a pulykahúsoké 10 százalékkal csökkent.

A héjastojás-import 12 százalékkal csökkent 2012-ben, ezen belül a döntő hányadot képviselő, kizárólag uniós tagállamokból származó étkezési tojás behozatala 1 százalékkal maradt el az előző évitől. A tenyésztojás beszállítása 21 százalékkal esett vissza, míg a tojáskészítmények importja 9 százalékkal 1,9 ezer tonnára mérséklődött.

Bel- és külpiaci értékesítés

A baromfivágás 7 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez képest. A csirke vágása 9, a kacsáé 5, a libáé 20 százalékkal bővült. A pulyka vágása 1 százalékkal csökkent. A baromfihús-kivitel mennyisége 12 százalékkal, értéke csaknem 9 százalékkal emelkedett 2012-ben az egy évvel korábbihoz képest. A darabolt tyúkfélék exportja 7 százalékkal, a pulykáé 6 százalékkal bővült. Az export árbevétele nagyobb mértékben nőtt, mint az import értéke, ezért a külkereskedelmi egyenleg pozitív volt (10. melléklet).

Az AKI PÁIR adatai szerint a tojóállomány erőteljes fogyása miatt Magyarországon az étkezési tojás belföldi értékesítése 15 százalékkal csökkent 2012-ben. Az ország 2012-ben 95 ezer tonnával több héjastojást és 2 százalékkal több étkezési tojást exportált, mint egy évvel korábban. A tojáskészítmények kivitele 46 százalékkal bővült.

A piaci árak tendenciája

Az EU-ban az egész csirke értékesítési ára 2011. július–november között emelkedett, ezt követően, 2012-ben 300 forint/kg körül stabilizálódott (18. ábra). A Brazíliából a Közösségbe szállított egész csirke uniós belépési ára folyamatosan emelkedett 2012-ben.

Az AKI PÁIR adatai szerint Magyarországon a vágóbaromfi-termelés felét kitevő vágócsirke felvásárlása 8,5, élősúlyos termelői ára 7,8 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez képest (11. melléklet). A vágócsirke ára az európai tendenciáknak megfelelően, az év végéig folyamatosan emelkedett (19. ábra).

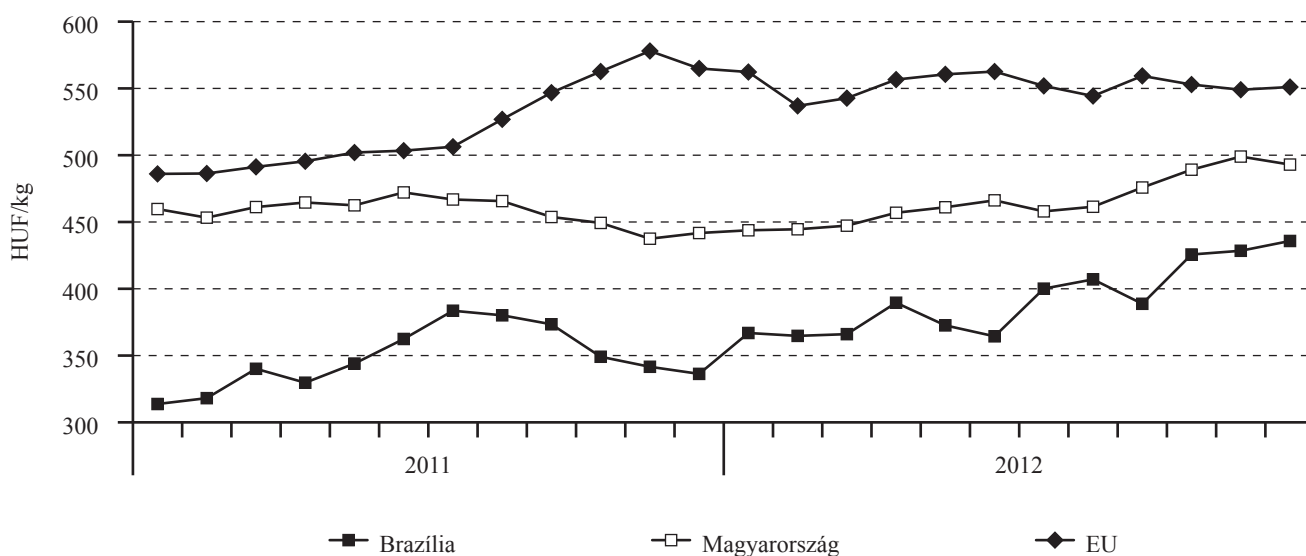
Az alapanyaghoz hasonlóan a csirkehúsok belföldi értékesítése is bővült (+4 százalék). A csirkehúsok feldolgozóinak értékesítési ára átlagosan 1–4 százalékkal volt magasabb a 2011. évinél. A vezértermékek közül a 65 százalékos fagyasztott csirke egészben 6,7 száza-

lékkal haladta meg az egy esztendővel korábbi szintet (12. melléklet).

Az EU-ban az étkezési tojás ára a tartástechnológia-váltás miatt márciusban érte el a legmagasabb szintet

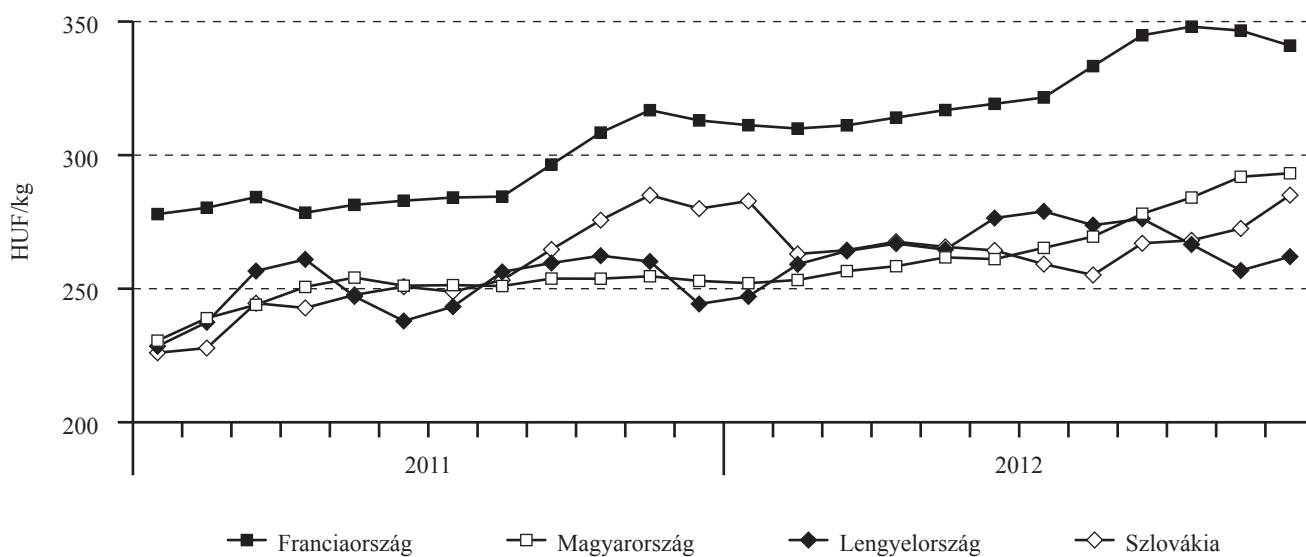
2012-ben (20. ábra). Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 42 százalékkal nőtt 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

18. ábra: Az egész csirke feldolgozó értékesítési ára az EU-ban, valamint a braziliai egész csirke uniós belépési ára (2011–2012)

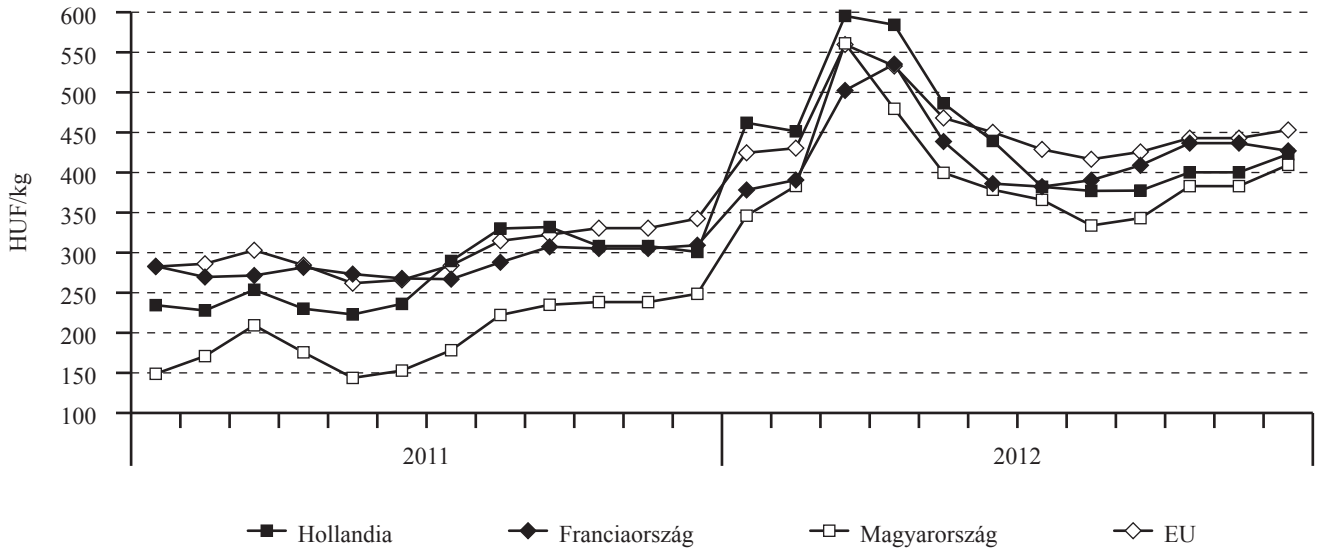
Forrás: Európai Bizottság, AMA, AKI PÁIR

19. ábra: A vágócsirke termelői ára néhány európai országban (2011–2012)

Forrás: MRiRW ZSRIR, PPA-ATIS, Agreste, AKI PÁIR

20. ábra: Az étkezési tojás csomagolóhelyi ára az EU-ban (2011–2012)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Marhahús

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2012c) szerint a marhahús globális termelése 57,2 millió tonna volt 2012-ben, ami kis-mértékű emelkedést jelent az előző évihez képest. A nagy termelő országok közül Indiában 12 százalékkal, Argentínában 3,6 százalékkal, Braziliában 2 százalékkal bővült a termelés. Ausztráliában és Mexikóban enyhén nőtt a kibocsátás, míg Kanadában és az Amerikai Egyesült Államokban csökkent.

Az USA marhahústermelése a 2009. évi kibocsátáshoz hasonlóan 12 millió tonna alatt maradt 2012-ben. A szélsőséges időjárás okozta termés kiesés miatt kialakult magas takarmányárak csökkentették a húsmarhatartás jövedelmezőségét, és lassították az állomány bővülését. Argentínában a 2010-ben megkezdett állomány-visszaállítási törekvések eredményeképpen, valamint a nagyobb vágósúlyok következtében 2,6 millió tonnára emelkedett a termelés 2012-ben. Az Európai Bizottság adatai szerint az Unió marha- és borjúhústermelése csaknem 5 százalékkal esett vissza 2012-ben az előző évihez képest. A marhahúsexport több mint 40 százalékkal csökkent és a 2010. évi szint alá süllyedt, ugyanakkor az élő szarvasmarha kivitele 10 százalékkal nőtt.

A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2012-ben. A globális export 2,5 százalékkal nőtt az előző évihez képest. India kivitele bővült a legnagyobb mértékben, a 30 százalékos exportnövekedéssel az ázsiai ország vált a világ legnagyobb marhahúsexportőrévé, a többi versenytárhoz képest alacsonyabb exportárak és a bőséges kínálat miatt. Brazília 4 százalékkal több (1,4 millió tonna) marhahúst értékesített a nemzetközi piacon 2012-ben, mint egy esztendővel korábban. Az ország versenyképességét javította, hogy a marhahús ára év elejétől folyamatosan csökkent. Az USA marhahúsexportja 11 százalékkal ért el alacsonyabb szintet a vizsgált időszakban.

A globális marhahúsimport 2,5 százalékkal 6,7 millió tonnára bővült 2012-ben. Az USA importja 15 százalékkal 1 millió tonnára emelkedett, mivel a termelés csökkenéséből adódó hiányt a nemzetközi piacról pótolták. Oroszország behozatala 0,5 százalékkal bővült, míg a belső termelése továbbra is csökkent.

Az USDA (2012c) szerint a marhahús globális termelése 0,5 százalékos feletti növekedést érhet el 2013-ban. Az USA kibocsátását 11,3 millió tonna körülire

prognosztizálják, ami 3,7 százalékos csökkenést jelent 2012-höz képest. Ugyanakkor a termelés bővülését valószínűsítik Indiában (+14,4 százalék), Argentínában (+6 százalék) és Braziliában (+1,8 százalék). Braziliában rekordszintet (9,4 millió tonna) érhet el a marhahús-kibocsátás 2013-ban, és a gyenge brazil reál, valamint a növekvő kínálat előreláthatóan versenyképes árakat generál a világpiacon. Kína kibocsátása 5,5 millió tonnára emelkedik az erős belső kereslet hatására. A kínai kormány támogatja a húshasznú tehének genetikai hátterének javítását, a legelőterületek állagának megőrzését, illetve javítását. A vágóhidak igyekeznek jó kapcsolatot kiépíteni a termelőkkel és jobb árakat ajánlanak, mint a felvásárlók, így javulhat a jövedelmezőség az ágazatban. Az EU marhahústermelésében visszaesés következhet be (7,7 millió tonna) a 2012. évihez képest.

Az USDA (2012c) 8,9 millió tonnára becsüli a világ marhahúsexportját 2013-ban, ami 7,6 százalékkal több az előző esztendőben nemzetközi kereskedelembe kerülő mennyiségnél. India válhat a világ legnagyobb marhahúsexportőrévé, 2,16 millió tonna körül alakulhat az ország kivitele 2013-ban, ami 29 százalékos növekedést jelent az előző évihez képest. Ez a mennyiség megközelíti a világrekordnak számító 2,19 millió tonna exportot, amelyet 2007-ben Brazília ért el. India gyors exportbővülésének (4 év alatt megháromszorozódott a nemzetközi piacon eladott marhahús mennyisége) hátterében az árérzékeny piacok (Közel-Kelet, Afrika és Délkelet-Ázsia) élénk kereslete áll. Ausztrália várhatóan több mint 2 százalékkal 1,4 millió tonnára növeli kivitelét. Az USA a termelésének 10 százalékát, 1,1 millió tonna marhahúst értékesíthet a külföldön 2013-ban, ez 1 százalékos feletti csökkenést jelent a 2012. évihez képest.

Az előrejelzés szerint a globális marhahúsimport 4,4 százalékkal emelkedik 2013-ban. Az USA és Oroszország egyaránt 1,1 millió tonna körüli mennyiséget importál, míg Japán marhahús-behozatala nem változik jelentősen (750 ezer tonna).

Az EU marha- és borjúhústermelésének 0,5 százalékos csökkenését valószínűsítik 2013-ban. A marhahús importja 8 százalékkal nőhet, míg a marhahúsexport ugyanekkora mértékben eshet vissza a kínálat szűkülése miatt. A marhahús egy főre jutó fogyasztása 2013-ban várhatóan nem változik, továbbra is 15,3 kilogramm körül alakul. Az EU nettó importőr marad marhahúsból 2013-ban is.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Magyarországon emelkedett a szarvasmarha-állomány. A KSH adatai szerint 2012. december 1-jén 753 ezer szarvasmarhát számláltak az országban. Az állomány egy év alatt 8,5 százalékkal bővült. A szarvasmarha-állomány 62,9 százalékát a gazdasági szervezetek, 37,1 százalékát az egyéni gazdaságok tartották, ez az arány nem változott lényegesen a 2011. évi adatokhoz képest. A korábbi évekhez hasonlóan a tehénállományon belül folytatódott a szerkezeti átalakulás, mert 2011 decemberéhez képest a húshasznú tehénállomány 6,5 százalékkal 82 ezer egyedre, a ketős hasznosítású állomány 3,7 százalékkal 55 ezerre nőtt.

Az élőmarha-import csaknem 3 százalékkal, míg a marhahúsimport 33 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez képest. Az élő szarvasmarha több mint háromnegyede Franciaországból, Csehországból, Romániából Hollandiából, Szlovákiából és származott. A marhahús csaknem háromnegyedét Ausztriából, Lengyelországból és Németországból importáltuk.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI vágási statisztikája szerint a szarvasmarha vágása élősúlyban kifejezve több mint 5 százalékkal esett vissza 2012-ben az előző évihez képest. Az összes vágás 71 százalékát adó tehén vágása 2 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a fiatal bikáé 77 százalékkal, az üszőé 11 százalékkal csökkent.

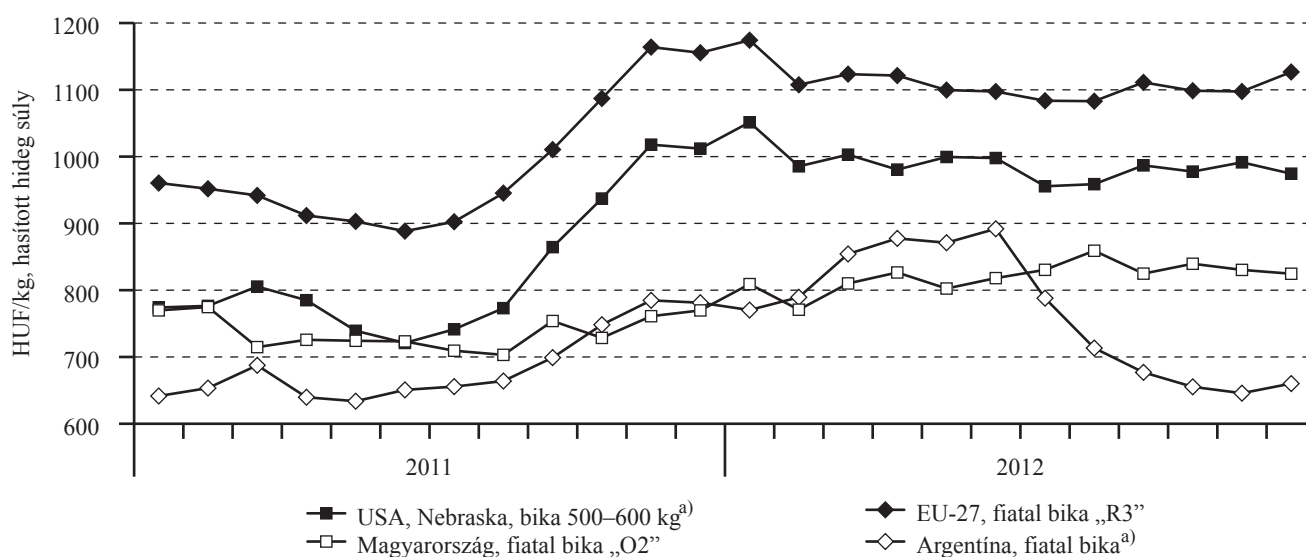
Az AKI PÁIR adatai szerint a csontos marhahús frissen, félben termék belföldi értékesítése 65 százalékkal, a csontos marhahús frissen, negyedben (eleje) terméké 22 százalékkal, a csontos marhahús frissen, negyedben (hátlja) terméké 23 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez viszonyítva.

Az élő szarvasmarha és a marhahús iránt élénk volt a külpiazi kereslet 2012-ben, hasonlóan a korábbi évekhez. A Magyarországon termelt szarvasmarha jelentős része továbbra is élve került a nemzetközi piacra. Az élőmarha-export 30 százalékkal csökkent (7. melléklet), a legtöbb szarvasmarhát Törökországba szállítottuk, ahova 30 százalékkal esett vissza a kivitel. Magyarország marhahúsexportja 6 százalékkal csökkent a vizsgált időszakban. A főbb exportpiacok Hollandia, Ausztria, Románia és Szlovákia voltak. Az élő szarvasmarha és marhahús külkereskedelmének egyenlege pozitív volt 2012-ben, de 39 százalékkal romlott 2011-hez képest.

A piaci árak tendenciája

A termelés és a kereskedelem szempontjából meghatározó országokban emelkedett a vágómarha ára 2012-ben az előző évihez viszonyítva. Az USA-ban a bika ára dollárban kifejezve 7 százalékkal volt magasabb 2012-ben, mint egy évvel korábban, ez forintban 19 százalékos növekedést jelentett (21. ábra). Az árak emelkedését elsősorban az élénk külpiazi kereslet okozta. Argentínában a bika ára 2012 első félévében emelkedett, majd a második félévében csökkent a termelés bővülése miatt. A világ vezető marhahúsexpor-

21. ábra: A marhahús világpiaci ára (2011–2012)

^{a)} Átszámítási tényező élősúlyról hasított súlyra 0,63.

Forrás: Európai Bizottság, USDA, MINAGRI, AKI PÁIR

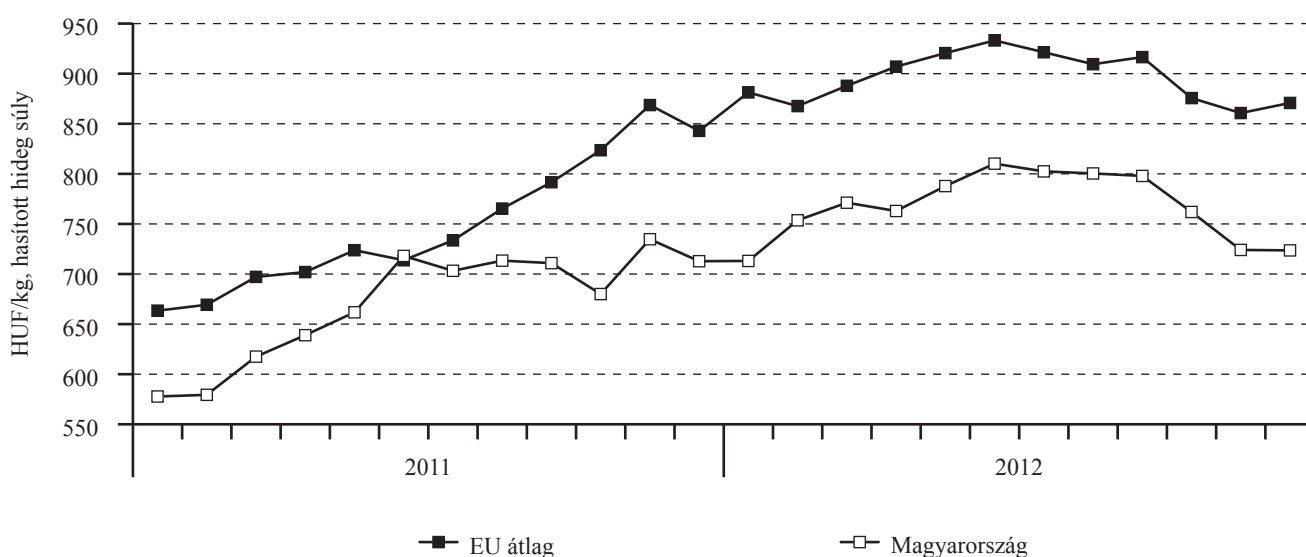
tör országában, Brazíliában a szarvasmarha ára 10 százalékkal volt alacsonyabb szinten 2012-ben, mint egy esztendővel korábban.

Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,84 euró/kg hasított hideg súly volt 2012-ben, 9 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. A fiatal bika ára egész évben a 2011 végén tapasztalt magas árszint közelében mozgott, a második negyedévben az ár csökkenése csak átmeneti volt. A tehén „O3” ára (22. ábra) 15,5 százalékkal (3,09 euró/kg), az üsző „R3” ára 11 százalékkal (3,89 euró/kg) emelkedett egy év alatt.

Magyarországon a vágómarha termelői ára több mint 14 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez képest. A termékpálya további fázisaiban az árak követték a termelői árak emelkedését. A csontos marhahús, frissen, félben termék ára 10 százalékkal, a negyedrészek árai 6–8 százalékkal növekedtek (9. melléklet). A KSH adatai szerint a marha rostélyos fogyasztói ára 13 százalékkal haladta meg 2012-ben az egy esztendővel korábbi szintet.

Az OECD-FAO (2012), illetve az USDA (2012c) a marhahús világpiaci árának emelkedését valószínűsíti 2013-ban, ugyanakkor Brazíliában a termelés növekedése miatt folytatódhat a marhahús árának csökkenése.

22. ábra: A vágótehén „O3” vágóhídi belépési ára (2011–2012)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Juhhús

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2012) szerint a juhhús globális termelése 13,9 millió tonna volt 2012-ben, kismértékben emelkedett az előző évihez képest. Ázsiában több juhtartó területen (Pakisztán, Irán, India és Törökország) a takarmánybázis bővülése miatt növekedett az állatlétszám. Ugyanakkor Kelet- és Nyugat-Afrikában a szárazság sújtotta területeken csökkent a juhhús kibocsátása 2012-ben. Közép-Afrikában a kiskérődzők pestise okozott nagymértékű elhullást a kecskeállományokban, és a fertőző betegség miatt az érintett területen tartott juhállományokat is veszélyeztette. A fejlett országok juhhústermelése, amely mindössze 22 százaléka a globális kibocsátásnak, csak kismértékben növekedett. Európa és Észak-Amerika termelése csökkent, azonban Ausztrália és Új-Zéland 4 százalékkal bővítette juhhústermelését. A globális készletek bővülése és a közel-keleti piacok erős kereslete hozzájárult a juh- és kecskehús kereskedelmének 2 százalékos élénküléséhez 2012-ben, amely elérte a 757 ezer tonnát. Új-Zéland bárányhúsexportja az állomány visszaállítására való törekvések és az erős új-zélandi dollár ellenére 3 százalékkal nőtt 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az EU, az USA és Kanada a belső fogyasztás csökkenése miatt kevesebb új-zélandi bárányhúst vásárolt.

Az EC (2012c) szerint az Unió juh- és kecskeállományának fogyása miatt a juh- és kecskehústermelés 1,6 százalékkal csökkent 2012-ben, és ez a tendencia várhatóan folytatódni fog 2013-ban (-1,5 százalék). Az alacsonyabb kibocsátás miatt lecsökkent új-zélandi kínálat, valamint a lanya kereslet az Unió juh- és kecskehús-behozatalának 20 százalékos csökkenését okozta 2012-ben. Az import várhatóan emelkedik 2013-ban, amennyiben Új-Zéland termelése is növekedni fog. Az EU exportja 22 ezer tonnára bővült 2012-ben, és a 24 ezer tonnát is elérheti 2013-ban. A Közösségben a juh- és kecskehús fogyasztása 5,6 százalékkal csökkent 2012-ben, és további 0,8 százalékos mérséklődés várható 2013-ban.

Az OECD-FAO (2012) hosszú távú előrejelzése alapján a világ juhhústermelése 21 százalékkal emelkedhet 2021-re a 2009 és 2011 közötti időszak átlagához viszonyítva. A globális export és import 25 százalék körüli növekedését prognosztizálják az évtized végére a bázisidőszakhoz képest. A világ legtöbb juhot tartó országai közül Ausztrália termelése változhat a legnagyobb mértékben (+21 százalék), majd Új-Zélandé (+8,2 százalék). A nemzetközi kereskedelemben eladásra

kínált juhhús mennyisége is jelentősen emelkedhet az előbb említett két országban, Ausztráliában a növekedés mértéke elérheti a 30 százalékot, míg Új-Zélandon 9 százalék körül alakulhat. A prognózis szerint az EU termelése hosszú távon 9 százalékkal csökken, míg az importban 8 százalékos emelkedést valószínűsítene.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország juhállománya 1,147 millió egyed volt 2012. december elsején, 6,1 százalékkal emelkedett egy év alatt. Az anyajuhok létszáma 1,8 százalékkal 836 ezer egyedre nőtt. A juhot tartó egyéni gazdaságok száma 29,3 ezerre csökkent (-5,4 százalék az előző évihez képest), a gazdasági szervezeteké 410 volt (+4,8 százalék) 2012. december elsején. Az egyéni gazdaságokban átlagosan 34 darab (+42 százalék), a gazdasági szervezeteknél 378 darab (+8 százalék) juhot tartottak. A juhállomány 69 százaléka az Észak- és Dél-Alföldi régióban található, a többi régió részesedése lényegesen kisebb. Az állomány gyarapodása egyrészt azzal magyarázható, hogy a felvásárlási árak stabilizálódtak, másrészt a kérődző szerkezetátalakítási program keretében több támogatáshoz juthattak a gazdák.

Bel- és külsőpiaci értékesítés

A juhállomány növekedése ellenére a juhok felvásárlása több mint 4 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez képest a KSH adatai szerint. A növendék bárány (2–12 hónap), illetve a tejesbárány (2 hónap alatti) felvásárláson belüli részaránya nem változott számottevően, a növendék bárány az összes forgalom 89 százalékát adta. Az AKI vágási statisztikája szerint a juh vágása vágósúlyban 43 százalékkal, ezen belül a bárányé 69 százalékkal nőtt 2012-ben az egy esztendővel korábbihoz viszonyítva.

Az élőbárány-kivitel csökkenése folytatódott 2012-ben, mivel csaknem 3 százalékkal kevesebb bárány került a nemzetközi piacra az előző évi mennyiséghez viszonyítva (7. melléklet). A magyarországi bárány legnagyobb piaca továbbra is Olaszország volt, amelynek a kivitelben belüli részaránya 77 százalék körül alakult, ez 1,5 százalékos emelkedést jelentett a 2011. évihez képest. A második legnagyobb piac Törökország volt, ahova az összes export 13 százaléka irányult.

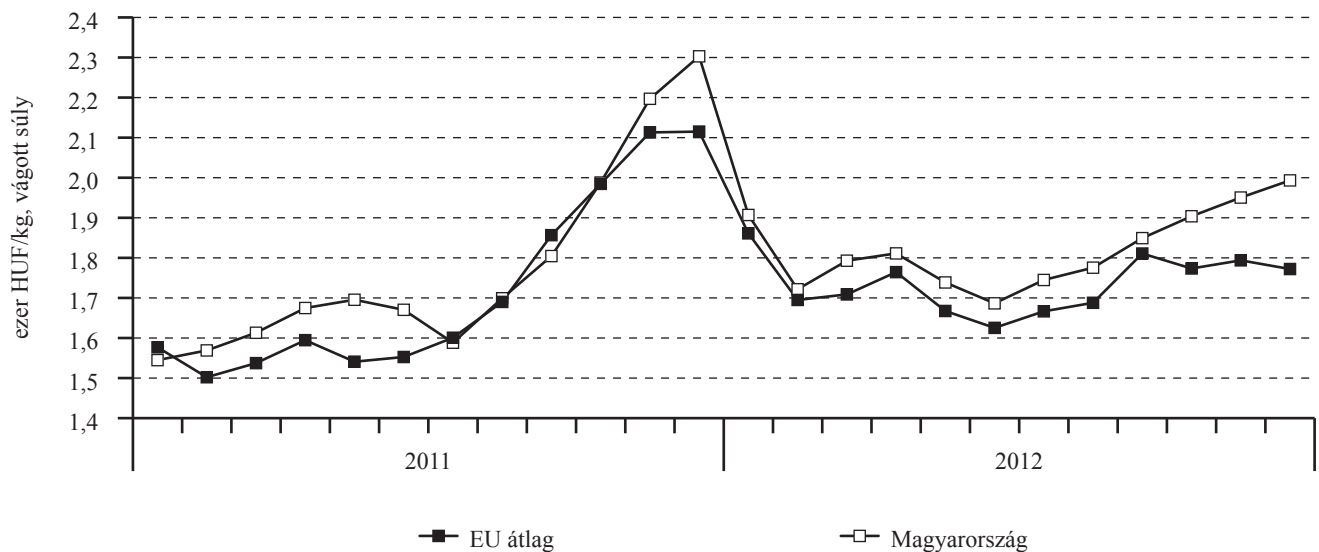
A piaci árak tendenciája

A legnagyobb juhhúsexportőr országok kínálatának bővülése miatt csökkent a juhhús ára a világpiacra. Új-Zélandon a bárány ára 15 százalékkal volt alacsonyabb 2012-ben, mint az előző évben. Ausztráliában 2012 első négy hónapjában magas szintet ért el a bárány ára, majd az év hátralévő részében mérséklődött. Az alacsonyabb világpiaci árak hatására az EU-ban a könnyű bárány ára euróban kifejezve 2,5 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez képest, ez forintban számolva – a forint gyengülése miatt – 0,6 százalékos emelkedést jelentett (23. ábra). Az Unióban a kereslet lanygulása miatt az év eleji szezonális árcsökkenés bekövetkezett, azonban a hús-

véti, augusztusi és karácsonyi szezonban a bárány ára nem érte el a 2011. év végének árszintjét.

Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán a könnyű bárány ára euróban kifejezve 17 százalékkal emelkedett 2012-ben. Az árak egész évben magasabbak voltak, mint 2011-ben. Magyarországon a könnyű bárány ára forintban kifejezve 1,5 százalékkal emelkedett 2012-ben az előző évihez képest (13. melléklet). Húsvét és karácsony után a kereslet lanygulása miatt az ár alacsonyabb szintre süllyedt, viszont az augusztus 15-e utáni szezonális árcsökkenés nem következett be. Az OECD-FAO (2012) szerint a juhhús világpiaci ára magas szinten stabilizálódik 2013-ban annak ellenére, hogy a termelés növekedése várható.

23. ábra: A könnyű bárány ára (2011–2012)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

Tej és tejtermékek

Világ- és európai piaci tendenciák

A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok közül a tejtermelés az EU-ban 1 százalékkal, az USA-ban 2 százalékkal, Ausztráliában 2,5 százalékkal, Új-Zélandon 8 százalékkal, Argentínában 16 százalékkal nőtt 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az Unió legnagyobb termelői közül Franciaországban 1 százalékkal csökkent, míg Olaszországban 0,5 százalékkal, Németországban 1 százalékkal, az Egyesült Királyságban 1,5 százalékkal nőtt a nyerstej felvásárlása az előző évihez képest. Ugyanakkor 2012 második felében az aszály következtében magasabb takarmányárak miatt csökkent a tej kibocsátás.

A 2012 és 2021 közötti időszakban a globális tejtermelés növekedésének 70 százaléka a fejlődő országokból, elsősorban Indiából és Kínából származhat, így a fejlődő országok összes tejtermelése 2013-tól már meghaladhatja a fejlett országokét. Az USDA (2012d) várakozása szerint a globális tejkínálat növekedése az elmúlt két évinél kisebb mértékű, mindössze 1 százalékos körüli lesz 2013-ban. Új-Zéland és az USA tejtermelése várhatóan stagnál, Oroszorszáé, az Európai Unióé és Ausztráliáé 1-1 százalékkal, Brazíliaé 3 százalékkal, Argentínaé és Indiaé egyaránt 4 százalékkal, Kínaé 6 százalékkal emelkedik a 2012. évihez képest.

A tejkvóta változatos hatással van a tagállamok tejágazatára. Egyes tagországokban továbbra is jelentős termelést korlátozó eszköz, ugyanakkor más tagállamokban csak egy lehetséges termelési szint, ahol a kvótának nincs értéke, és nem is kereskednek vele. Az elmúlt években jellemzően csökkent azon tagállamok száma, akik kvótán felül termeltek, amit részben a kvótaemelés okozott. Ez káros azon tagállamok számára, amelyek nem használják ki nemzeti kvótájukat, mivel a kvótán felül termelő tagállamok a többletet nyomott áron jellemzően a kvóta alatt teljesítő országokban vezetik le. Az uniós tejkvótát a 2009/2010. és a 2013/2014. tejkvótaév között évente 1 százalékkal emelik. Olaszország a teljes időszakra vonatkozó 5 százalékos kvótamennyiséget egyszerre, a 2009/2010. tejkvótaévben kapta meg. A tejkvótarendszert 2015. április 1-jével szüntetik meg. Az Európai Bizottság előzetes adatai szerint a tejkvóta 1 százalékos emelése ellenére, az EU-ban a nyerstej felvásárlása a 2011 áprilisától 2012 márciusáig tartó kvótaévben 4,7 százalékkal maradt el a rendelkezésre álló tejkvótától. A 2012/2013. tejkvótaév első hat hónapjában stagnált a nyerstej felvásárlása az előző szezonnal hasonló időszakrahoz képest. Department of Agriculture, Food and

the Marine (2010) szerint Írországból a tejfelvásárlás 2020-ra 50 százalékkal nőhet a 2007–2009. közötti időszakhoz viszonyítva. A Friesland Campina tejszövetkezet 2012 elején 4500 belga és holland tejtermelő tagja között végzett felmérése alapján a tejkvóta megszüntetése után, a 2015–2016 közötti időszakban a vállalat felvásárlásában kezdetben 6,5, illetve 5,7 százalékos, majd később 2017 és 2020 között 2–2,5 százalékos növekedés várható. Összességében a 2011–2020 közötti időszakban az elemzők 23 százalékos növekedésre számítanak (Topagrar, 2012). A többletállomány befogadására képes istállók megépültek, ezért a termelés növekedését már csak a tejkvóta korlátozza.

Az USDA (2012d) szerint a sovány tejpör globális termelése 6,5 százalékkal, a teljes tejpöré 3,5 százalékkal, a vajé 3 százalékkal, a sajté 2 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez viszonyítva. Indiában a vaj kibocsátás 4,5 százalékkal, Kínában a teljes tejpör előállítás 5 százalékkal bővült. Az EU-ban a teljes és a részben fölözött tejpör kibocsátása 2 százalékkal, a fermentált tejé 1 százalékkal csökkent, míg a sajté 1 százalékkal, a vajé 2,5 százalékkal, a sovány tejpöré 5 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez viszonyítva (EC, 2013b).

Az USDA (2012d) szerint a teljes tejpör globális termelése 3 százalékkal, a vajé 2 százalékkal, a sajté 1,5 százalékkal nőhet, a sovány tejpöré stagnálhat 2013-ban az előző évihez viszonyítva. Indiában a vaj kibocsátás 5 százalékkal, Kínában a teljes tejpör előállítás 5 százalékkal nőhet. Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a friss tejtermékek és a teljes tejpör termelése stagnálhat, a sajté és a vaj termelése 1 százalékkal, a sovány tejpöré 11 százalékkal nőhet 2013-ban a 2012. évihez viszonyítva (EC, 2012c).

Az Unióban a sovány tejpör intervenciós készlete az intervenciós áraknál alacsonyabb árak hatására több mint 250 ezer tonnára nőtt 2009-ben. A magas készlet szint komoly aggodalmat okozott, mivel a készletek piacra kerülése az árak csökkenését eredményezhette volna, ezért az Európai Bizottság a készleteket segélyszervezeteken keresztül osztotta szét a rászorultaknak. A készletek 2012 szeptemberére már kiürültek. A vaj intervenciós készlete 2010 október óta üres, míg a magántárolási készlete 34 ezer tonna volt 2012 decemberében. A vaj és a sovány tejpör intervenciós készlete 2013-ban várhatóan továbbra is üres marad, azonban a vaj 2013. végi magántárolási készlete 36 százalékkal, a sovány tejpör ipari készlete 17 százalékkal emelkedhet. Az USA-ban a vaj készlete 43 százalékkal, a sovány tejpöré 9 százalékkal nőtt, a sajté stagnált 2012. december végén az előző évi mennyiséghez képest.

A globális tejtermék-kereskedelem növekedése az elmúlt évtizedben, és különösen az utóbbi két évben meghaladta a termelés növekedését. Valamennyi meghatározó világpiaci szereplő bővítette a kivitelét. Az EU világpiaci részesedésének csökkenése a 2000-es évek eleje óta mérséklődött, és várhatóan tovább csökken 2021-ig. A teljes tejpor globális kereskedelme 11 százalékkal, a vaj és vajzsír 10 százalékkal, a sajté 9,5 százalékkal, a sovány tejporé 8,5 százalékkal nőtt 2012 első kilenc hónapjában az előző évihez képest (Productschap Zuivel, 2012). Az EU a harmadik országokba irányuló tej és tejtermékek kivitelére 2009. november 19-én megszüntette az exportvisszatérítést. Ennek ellenére, az intervenció szintet jelentősen meghaladó kedvező világpiaci árak hatására a sovány tejpor harmadik országokba irányuló kivitele 1 százalékkal, a vajé 8 százalékkal, a sajté 14 százalékkal nőtt, míg a teljes tejporé 1 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez képest. Az EC (2012c) szerint az EU harmadik országokba irányuló vajkivitele 13 százalékkal, a friss tejtermékeké 12 százalékkal, a sovány tejporé 7 százalékkal, a sajté 4 százalékkal nő, míg a teljes tejporé stagnál 2013-ban az előző évihez képest.

A tejtermékimport nem annyira koncentrált, mint az export, a legnagyobb tejtermék-importőrök a világkereskedelem kevesebb mint felét adják. Az USDA (2012d) szerint Japán sajtimportja 7 százalékkal, Oroszországé 2 százalékkal, Oroszország vajimportja 12 százalékkal, Kína sovány tejpor importja 50 százalékkal, Mexikóé 16 százalékkal, Kína teljes tejpor importja 14 százalékkal nőtt, míg Algériáé 14 százalékkal csökkent 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az USDA (2012d) előrejelzése alapján Kína sovány tejpor behozatala 18 százalékkal, Mexikóé 4 százalékkal, Kína teljes tejpor importja 12 százalékkal, Algériáé 6 százalékkal, Japán sajtbehozatala 2 százalékkal, Oroszországé 1 százalékkal, Oroszország vajimportja 1 százalékkal nőhet 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A sovány tejpor globális kereskedelme 34 százalékkal, a teljes tejporé 30 százalékkal, a sajté 27 százalékkal, a vajé 20 százalékkal érhet el magasabb szintet 2021-ben a 2009–2011. közötti időszak átlagához viszonyítva.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország tehénállománya 3 százalékkal 336 ezer egyedre nőtt 2012. december elsején az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az Alföldön és Közép-Magyarországon egyaránt 4

százalékkal a Dunántúlon 1 százalékkal emelkedett, míg Észak-Magyarországon 4 százalékkal csökkent a tehénlétszám a vizsgált időszakban. A tejhasznú tehének száma egy év alatt 0,5 százalékkal (198 ezer egyed), a kettős hasznosításúaké 4 százalékkal, a hús-hasznúaké 6 százalékkal nőtt. A tejhasznú tehének 83 százalékát a gazdasági szervezetek, 17 százalékát az egyéni gazdaságok tartották.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben import termékek egészítik ki. A sajt és túró behozatala 8 százalékkal, a vajé és a vajkrémé 5 százalékkal, a dobozos tejé 36 százalékkal, a savanyított tejtermékeké 9 százalékkal csökkent 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A sajt és túró fele Németországból, 15 százaléka Lengyelországból, 8 százaléka Ausztriából, 6 százaléka Szlovákiából származott. Németországból és Lengyelországból egyaránt 5 százalékkal, Szlovákiából 33 százalékkal kevesebb, míg Ausztriából 8 százalékkal több sajt érkezett.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej felvásárlása az Európai Unióhoz történő csatlakozás óta először nőtt (+3,6 százalék) 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A nyerstej 56 százalékát a Dunántúlon, 35 százalékát az Alföldön, 9 százalékát Észak-Magyarországon vásárolták fel. A Dunántúlon 3 százalékkal, az Alföldön 7 százalékkal, Észak-Magyarországon 4 százalékkal csökkent a beszállított nyerstej mennyisége. A felvásárolt nyerstej fehérjetartalma nem változott, zsírtartalma 0,04 százalékponttal nőtt egy év alatt (fehérje: 3,31 százalék, zsír: 3,70 százalék).

A felvásárlás bővüléséhez a teljes nyerstej kivitelének 12 százalékos növekedése is hozzájárult. A teljes nyerstej exportjának 33 százaléka Olaszországba, 22 százaléka Szlovákiába, 14 százaléka Romániába, 11 százaléka Szlovéniába irányult 2012-ben. A teljes nyerstej kivitele az olaszországi piacra 18 százalékkal, Szlovákiába 2 százalékkal, Szlovéniába 8 százalékkal nőtt, míg Romániába 16 százalékkal csökkent. A fölözött nyerstej kivitele 7 százalékkal emelkedett a megfigyelt időszakban. A fölözött tej 90 százalékát Olaszországba szállítottuk.

A felvásárlás bővülése miatt a tejfeldolgozók kevesebb alapanyagot igényeltek a külpiacon. A teljes nyerstej behozatala 22 százalékkal csökkent, amelynek több mint fele Szlovákiából és 32 százaléka Lengyelországból származott. A sűrített vagy édesített tej és tejszín importja 11 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez viszonyítva.

Magyarországon a tejtermékek gyártása tovább csökkent. A KSH adatai szerint a tejfeldolgozás bruttó termelése és belföldi értékesítése egyaránt 2 százalékponttal, az exportja 4 százalékponttal nőtt 2012-ben az

egy évvel korábbihoz viszonyítva (1. melléklet).

Az AKI PÁIR adatai szerint a 2,8 százalékos zsírtartalmú folyadéktej belföldi értékesítése 3 százalékkal, ezen belül a zacskós tejé 17 százalékkal csökkent, ugyanakkor a dobozos friss tejé 8 százalékkal, a dobozos tartós tejé 24 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez képest.

A hazai gyártású 2,8 százalékos zsírtartalmú folyadéktej belföldi értékesítése 3 százalékkal nőtt, ezen belül kiszerelés és eltarthatóság szerint a zacskós friss tejé 17 százalékkal csökkent, míg a dobozos frissé 8 százalékkal, a dobozos tartósé 24 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez képest. A 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tej belföldi értékesítése erőteljesen, 51 százalékkal emelkedett. Ennek oka, hogy az üzletláncok (Auchan, CBA, Coop, Lidl, Spar, Tesco) a Vidékfejlesztési Minisztériummal folytatott tárgyalások eredményének megfelelően intézkedtek az import UHT tejet és a trappista sajtot népszerűsítő kampányaik leállításáról, valamint közreműködtek nagyobb mennyiségű hazai termék értékesítésében. A tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról szóló 2012. június 18-án elfogadott törvény szerint új szabályként jelent meg a diszkriminatív árazás tilalma. Ennek eredményeként már kiküszöbölhető, hogy azonos termékek esetén más-más árrést alkalmazzanak az üzletláncok a magyar, illetve a külföldi árunál. A tejtermékek közül a vajkrém belföldi értékesítése 18 százalékkal, a gyümölcsös joghurté 12 százalékkal, a natúr joghurté 9 százalékkal, az adagolt vajé 5 százalékkal volt kevesebb, a tejfölé nem változott, míg az ömlesztett sajté 1 százalékkal, a kefiré 2 százalékkal, a tehéntúróé 5 százalékkal, a Trappista sajté 9 százalékkal emelkedett (24. ábra).

A savanyított tejtermékek kivitele 31 százalékkal, a vaj és vajkrémé 35 százalékkal csökkent, míg a tejsavóé 6 százalékkal, a sajt és túróé 23 százalékkal nőtt 2012-

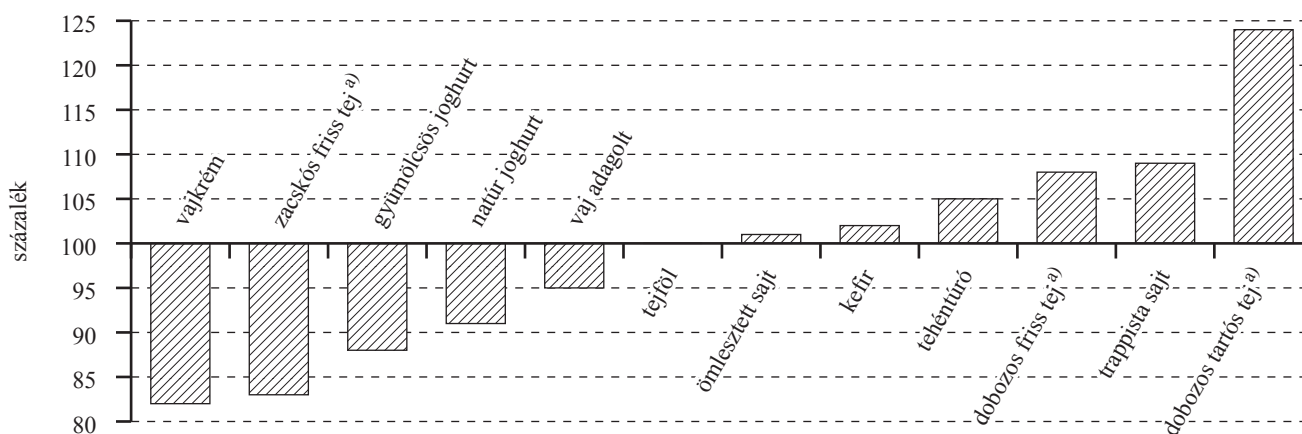
ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva (14. melléklet). A savanyított tejtermékek kivitelének kétharmada Romániába irányult, ahova 32 százalékkal kevesebb terméket szállítottunk. A sajt és túró legnagyobb piaci Libanon, Románia, Olaszország, Szaúd-Arábia és Szlovákia voltak. Romániába 37 százalékkal, Szaúd-Arábiába 23 százalékkal, Libanonba 2 százalékkal több, míg Szlovákiába 15 százalékkal kevesebb sajtot és túrókat exportáltunk. A tej és tejtermékek külkereskedelmének egyenlege továbbra is negatív maradt, azonban értékben már a második egymást követő évben javult (+56 százalék 2012-ben). A kedvező tendenciát az okozta, hogy az import értéke csökkent, míg a kivitel árbevétele nőtt.

A piaci árak tendenciája

A nyerstej ára az Unióban 4 százalékkal, Új-Zélandon és az USA-ban egyaránt 8 százalékkal csökkent, míg Magyarországon stagnált 2012-ben az előző évihez viszonyítva (15. melléklet). Az Unióban és az USA-ban a nyerstej ára júniusban, míg Magyarországon és Új-Zélandon júliusban érte el a mélypontját, és az év második felében már emelkedett (25–26. ábra). A Ministry for Primary Industries (2012) szerint a szigetországban a nyerstej ára a 2012/2013. gazdasági évben (június–május) 7 százalékkal csökkent, majd a 2013/2014. gazdasági évben 9 százalékkal nő az előző évi szezonhoz viszonyítva. Az USA-ban a nyerstej ára 4 százalékkal emelkedhet 2013-ban az egy évvel korábbihoz viszonyítva (USDA, 2013b).

A tejtermékek ára rugalmatlan, így már a kínálat néhány százalékos változására is erőteljesen reagál. A tejtermékek közül a sajt ára változik a legkisebb

24. ábra: Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása 2012-ben (2011 = 100)

^{a)} 2,8 százalékos zsírtartalom.

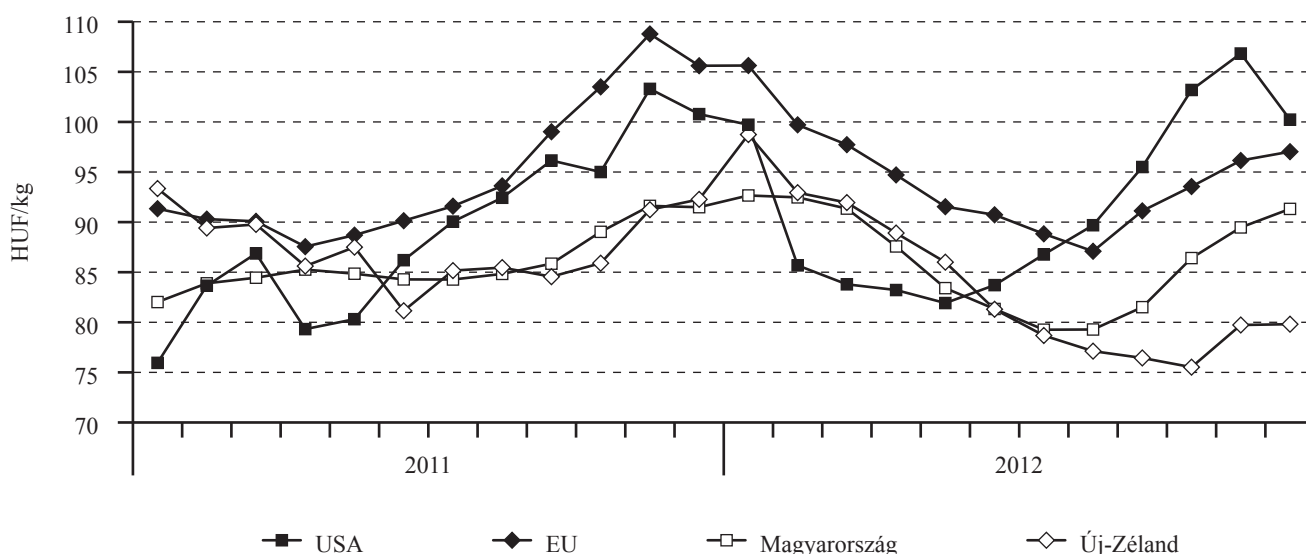
Forrás: AKI PÁIR

mértékben, mivel a sajtnak számos fajtája létezik, így a kereslet és a kínálat ingadozása nem hat olyan erősen az árának alakulására, mint a jól meghatározható minőségi jellemzőkkel rendelkező vaj és tejpör esetében. A globális tejtermelés a kedvező árak miatt erőteljesen nőtt 2010-től. A túlkínálat hatására a tejtermékek világszintű ára visszaesett 2012-ben: az ömlesztett vaj világszintű ára (FOB Óceánia) 26 százalékkal, a teljes tejpöré 16 százalékkal, a sovány tejpöré 13,5 százalékkal, a Cheddar sajté 11 százalékkal csökkent. A tejtermékek árának csökkenését az aszály hatására emelkedő takarmányárak, valamint az ennek következtében visszaeső tejkibocsátás 2012 második félévében megállították. A teljes tejpör világszintű ára (FOB Óceánia) júniusban, a vajé és a

sovány tejpöré júliusban, a Cheddar sajté augusztusban érte el a mélypontját, ugyanakkor az év második felében már emelkedett e termékek ára. A Rabobank (2012) elemzői szerint a teljes tejpör és az édesített tejsavópor világszintű ára egyaránt 5 százalékkal, a sovány tejpöré, a Cheddar sajté és a vajé 3 százalékkal lesz magasabb 2013 első negyedében 2012 utolsó negyedéhez viszonyítva.

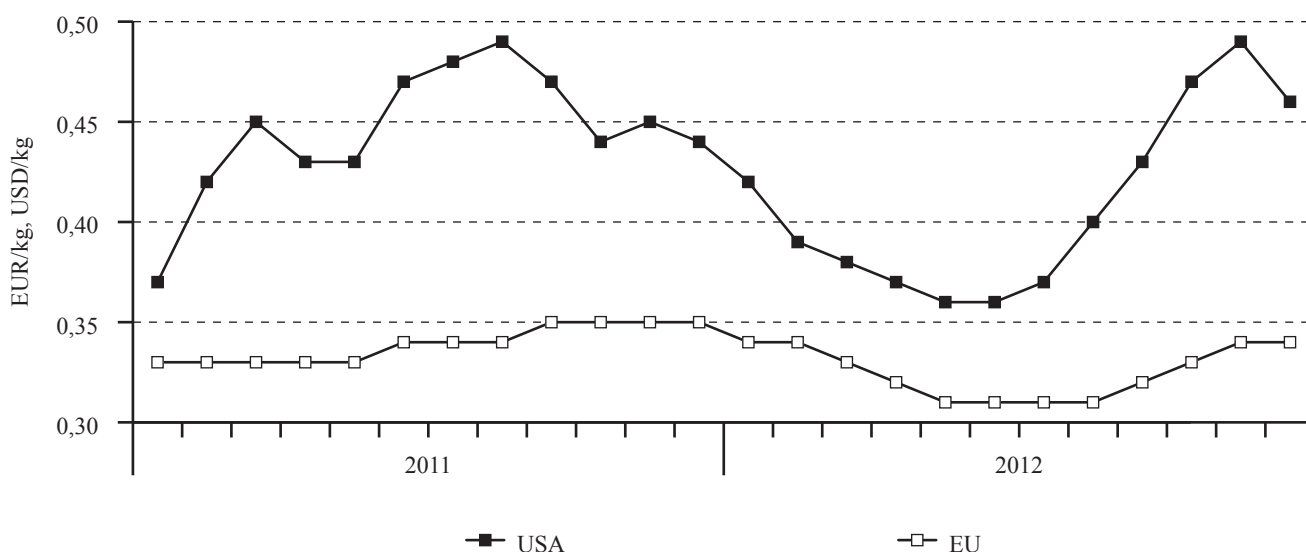
Magyarországon a 2011. évi nemzeti tejtámogatás összege 2012 végén bázisjogosultságonként 4,60 forintról 5,80 forintra emelkedett kilogrammonként. Az 1,20 forint/kg összegű kiegészítés összességében 2,2 milliárd forintos többlettámogatást jelent. A 2012. évi nemzeti kiegészítő támogatás (top up) összege történelmi bázisjogosultságonként legfeljebb

25. ábra: A nyerstej termelői ára a világon (2011–2012)

Forrás: USDA, LTO, Európai Bizottság, AKI PÁIR

26. ábra: nyerstej termelői ára nemzeti valutában (2011–2012)

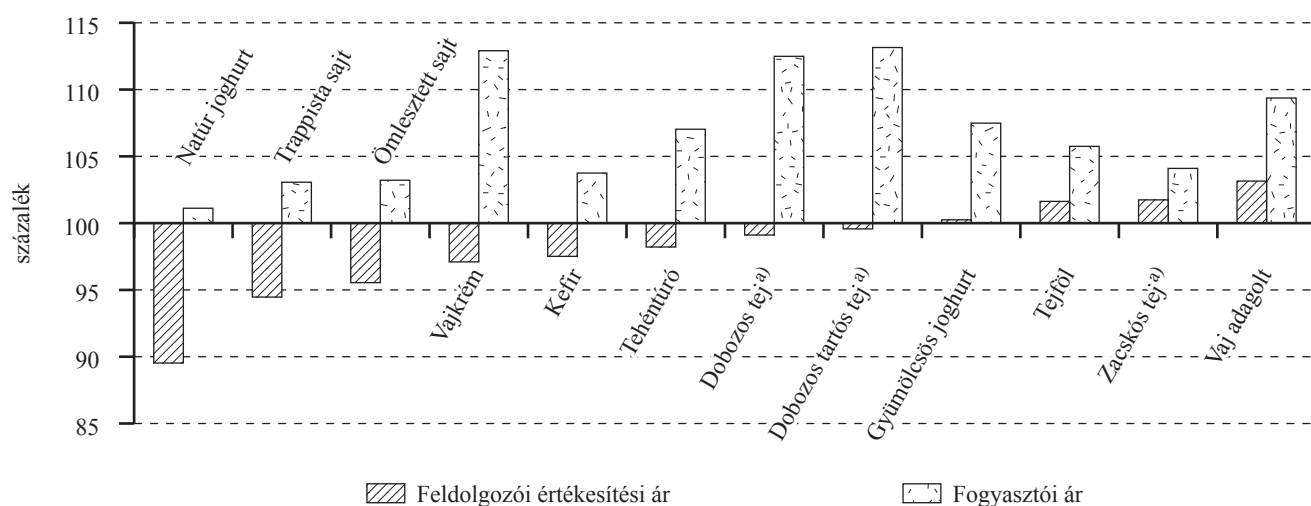
Forrás: USDA, Európai Bizottság

3 forint/kg. A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti program keretében 2016. április 30-ig évente támogatást nyújtanak azoknak a termelőknek, akik az előírtakhoz képest magasabb állatjóléti kötelezettséget vállalnak. A többletköltségeket az EU és a VM közösen finanszírozza. A termelők akkor vehetnek részt a programban, ha nőivarú – tej vagy kettős hasznosítású – szarvasmarhát tartanak. A kötelezettségek betartását vállaló termelők állategységenként 33–35 ezer forint támogatást kaphatnak évente, ami országos szinten összesen 8,7 milliárd forintot tesz ki. A tejtermelőket sújtó különleges hátrányok kezelésére a 2012. évre vonatkozóan legfeljebb 9,09 forint/kg támogatás nyújtható, melyből az MVH október 16-a és december 1-je között 6,7 milliárd forintot, majd december elsején további 4,3 milliárd forintot fizetett ki.

A nyerstej termelői ára stagnált, a megfigyelt tejtermékek feldolgozói értékesítési ára nem változott jelentősen, míg a fogyasztói ára jelentősen nőtt 2012-ben. Az AKI PÁIR adatai szerint a vizsgálatba vont tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 1 százalékkal volt alacsonyabb a 2011. évinél (16. melléklet). A Trappista sajt ára 6 százalékkal, a tehéntúróé 2 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 1 százalékkal csökkent, míg a tejfölé 2 százalékkal nőtt (27. ábra).

A megfigyelt tejtermékek fogyasztói árindexe 10 százalékkal emelkedett (25. melléklet), nem követte az első két fázis (termelői és feldolgozói) árának stagnálását, illetve kismértékű csökkenését. A Trappista sajt fogyasztói ára 3 százalékkal, a tejfölé 6 százalékkal, a tehéntúróé 7 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 12 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez képest.

27. ábra: Néhány tejtermék feldolgozói értékesítési és fogyasztói árának változása 2012-ben (2011 = 100)

a) 2,8 százalékos zsírtartalom.
Forrás: AKI PÁIR

Zöldségfélék

Európai piaci tendenciák

A zöldségfélékre vonatkozóan világszintű információk jelenleg nem állnak rendelkezésre, ezért az európai, azon belül elsősorban az uniós tendenciákat mutatjuk be. Ez utóbbit az is indokolja, hogy az EU kevés zöldségféléket importál a harmadik országok piacáról, mivel a termékcsoport kereskedelme főleg a tagállamok között bonyolódik.

Az EU-ban a friss zöldségfélék iránt élenkült a kereslet 2012-ben, szemben a 2011. évvel, amikor az E. coli pánik miatt megrendült a bizalom és csökkent a friss zöldség- és gyümölcsfélék fogyasztása. A tárolási zöldségfélék vetésterülete többnyire zsugorodott, a szélsőséges időjárás károkat okozott, ami a kínálat csökkenését és a termelői árak emelkedését eredményezte 2012-ben.

Az EU legnagyobb dinnyetermelőjénél, Spanyolországban 2–3 százalékkal kisebb területen, 14 ezer hektáron termeltek görögdinnyét 2012-ben. Alméria tartományban ugyanakkor a hozamok növekedése miatt a görögdinnye termése 17 százalékkal 350 ezer tonnára bővült. A görögdinnye kivitele 21 százalékkal 492 ezer tonnára nőtt 2012 első tíz hónapjában, az egy évvel korábbihoz képest. Az export elsősorban Anglia, Németország és a Benelux államok felé bővült. A nemzetközi piacon főleg magnélküli dinnyét értékesítenek, illetve az utóbbi években élenkült a kereslet a 2–3 kilogrammos dinnyék iránt is. Olaszországban 17 százalékkal csökkent a termőterület 2012-ben a 2011. évi 12 ezer hektárhoz képest. A tavaszi fagy miatt nem volt megfelelő a kötődés, ami csökkentette a betakarított dinnye mennyiségét. Görögországban a korai, július elsejéig tartó szakaszban 10 százalékkal, míg a főszézonban 50–60 százalékkal csökkent a termőfelület. Az utószezonban (augusztus 20. és október 20. között) ugyanannyi görögdinnyét ültettek, mint az előző év azonos időszakában. Szerbiában 25 százalékkal 5800 hektárra, míg Romániában 30 százalékkal zsugorodott a görögdinnye termőfelülete 2012-ben.

A WPTC (2013) adatai szerint az ipari paradicsom globális termése 33,3 millió tonna volt 2012-ben, ami 12 százalékkal maradt el a 2011. évitől. Az EU legnagyobb ipari paradicsom-termelőjének számító Olaszországban a termést 4,5 millió tonnára becsülték 2012-re, ami 10 százalékos csökkenést jelent az egy évvel korábbihoz képest. Spanyolországban 3 százalékkal csökkent (1,93 millió tonnára) az ipari paradicsom termése. Az EU legnagyobb friss paradicsom-exportőrei Spanyolország és Hollandia. Spanyolország

paradicsom-kivitele 7 százalékkal (695 ezer tonnára) bővült, Hollandiáé 13 százalékkal (809 ezer tonnára) csökkent 2012 első tíz hónapjában az egy évvel korábbihoz képest. Franciaországban a frisspiaci értékesítésre szánt paradicsom termőfelülete változatlan maradt (2,4 ezer hektár), a termése 5 százalékkal 586 ezer tonnára csökkent a 2011. évihez viszonyítva. A fűtős fajtáknál nagyobb mértékű volt a visszaesés (-11 százalék). Az EU Marokkóból importálja a legtöbb friss paradicsomot. A Közösség 6 százalékkal több (253 ezer tonna) paradicsomot vásárolt Marokkóból 2012 első tíz hónapjában, mint az előző esztendő hasonló időszakában.

Az EU legnagyobb zöldséppaprika-termelő tagállamai Spanyolország, Hollandia, Olaszország és Magyarország. A korszerű üvegházi termesztésnek köszönhetően március és november között Hollandia uralja az Unió piacát. Hollandia 392 ezer tonna paprikát exportált 2012. január–november között, szemben az egy évvel korábban külpiacokon értékesített 434 ezer tonnával. Spanyolország paprikakivitele 3 százalékkal (442 ezer tonnára) bővült 2012 első tizenegy hónapjában az egy évvel korábbihoz képest.

Az AMI (2012a) adatai szerint az EU-25-ben 15 százalékkal kevesebb, 4,96 millió tonna vöröshagyma termelt 2012-ben, mint egy évvel korábban. A visszaesés a 2011. évi alacsony árak miatt 10 százalékkal zsugorodó termőterülettel függ össze. Franciaországban 21, az Egyesült Királyságban 20, Hollandiában 8 százalékkal csökkent a vöröshagyma termése. Hollandia exportja ugyan 6 százalékkal mérséklődött, de így is meghaladta az 1 millió tonnát 2012 első tizenegy hónapjában. Lengyelországban a vöröshagyma termőterülete 20 ezer hektár körül alakult. Az ország középső és keleti részein kisgazdaságok jellemzőek, kevésbé megoldott az öntözés. A termést nemcsak a szárazság, hanem a jégeső is károsította, ezért összességében 5,1 százalékkal kevesebb, 642 ezer tonna vöröshagymát takarítottak be. Ausztriában a telepített öntözőberendezések ellenére, a szárazság hatására 30 százalékkal kevesebb terméssel számoltak. Németországban 13 százalékkal kevesebb, 441 ezer tonna termést takarítottak be 2012-ben, mint egy évvel korábban. Romániában 15–20 százalékkal kisebb területen termesztettek vöröshagymát. A hosszú hideg tél miatt a szezon később kezdődött, ugyanakkor júniusig bőséges csapadék volt, ezért 40–45 tonna/hektár termésátlagot becsültek.

Európában a káposzta termőterülete zsugorodott, így termése csökkent, emellett a kedvezőtlen időjárás, illetve az aszályjal járó rovarkártétel a minőséget is rontotta. Elsősorban Bulgáriában, Romániában és Szerbiában volt jelentős a terméskiesés. Az EU legna-

gyobb káposztatermelője, valamint exportőre Lengyelország, ahol a termőterület a magyarországinál tízszer nagyobb, 30 ezer hektár körül alakul. Lengyelországban 15 százalékkal csökkent a káposzta termőterülete 2012-ben, emellett az aszály is hozzájárult a termés 7,4 százalékos (1,4 millió tonna) csökkenéséhez (Agrodziennik, 2012).

Az EU tagállamai közül a legnagyobb sárgarépa- és petrezselyemgyökér-termelők Lengyelország és Franciaország. Lengyelországban a sárgarépa termése 5,9 százalékkal 835 ezer tonnára csökkent 2012-ben (Agrodziennik, 2012). Franciaországban a sárgarépa termőterülete 5 százalékkal 8,3 ezer hektárra, a termése 6 százalékkal 330 ezer tonnára esett vissza 2012-ben az előző évihez viszonyítva.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságok adatai szerint az összes zöldségtermelés jelentős hányadát adó szabadföldi zöldségfélék termőterülete 18 százalékkal 48 ezer hektárra csökkent 2012-ben az előző évihez képest. A csemegekukorica vetésterülete nem változott számottevően, 22,9 ezer hektár körül alakult. A szabadföldi paradicsom termőterülete 28, a karfiolé 4, a vöröshagymáé 19 százalékkal zsugorodott. Ezzel szemben a vizsgált zöldségfélék közül a görög-dinnye termőterülete 5 százalékkal, a zöldpaprikáé 1 százalékkal nőtt (28. ábra).

Az AKI PÁIR becslése szerint a 2012. évi összes zöldségtermés elérte az 1,3 millió tonnát, ami 12 szá-

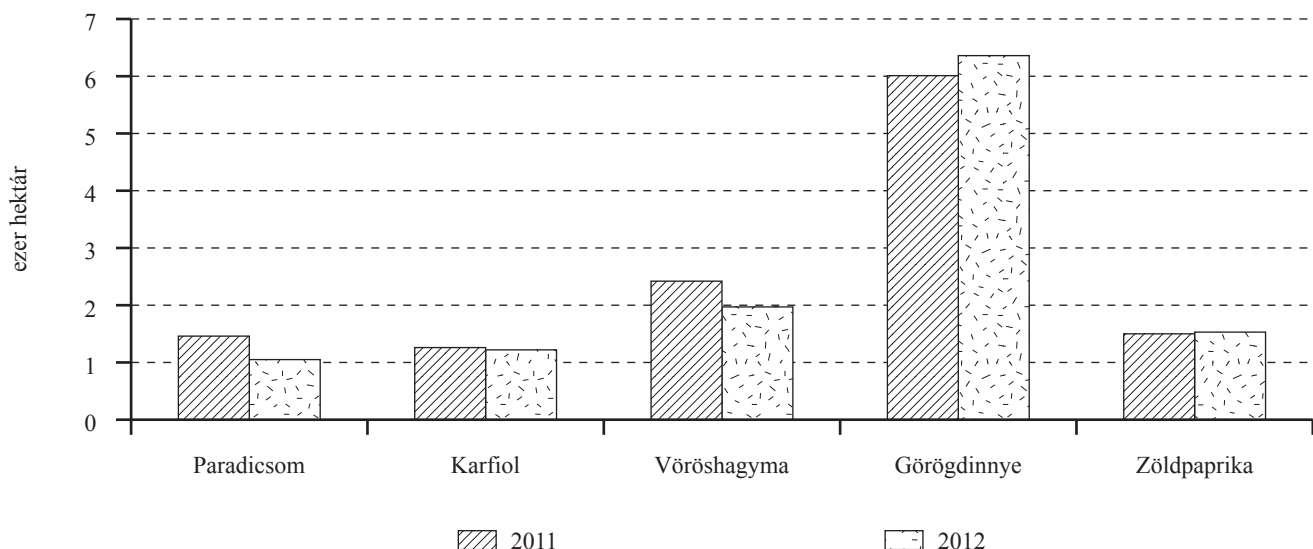
zalékos csökkenést jelent az előző évi mennyiséghez képest (17. melléklet). A februári hideg és a jelentős hótakaró miatt a hajtatott zöldségfélék később fordultak termőre a 2012-ben, a hozamok csökkentek, ugyanakkor az árak emelkedtek. A kedvezőtlen időjárás miatt a termesztési (fűtési) költségek is nőttek. Jelentős károkat okozott az aszály és a hosszú kánikula, ezért a legtöbb termék esetében minőségromlással is számolni kellett.

A görög-dinnye termése 190 ezer tonna körül alakult 2012-ben. A dinnyefogyasztás ösztönzése érdekében támogatást kapott a dinnyemarketing, promóciós programmal igyekeztek javítani a magyar dinnye piaci lehetőségeit. A hazai dinnyét júliustól augusztus végéig az üzletláncokban és a médiában is népszerűsítették.

A NÉBIH becslése szerint Magyarországon a paradicsom termése 60 százalékkal 67,3 ezer tonnára csökkent 2012-ben. Az AKI által vizsgált gazdaságokban a szabadföldi paradicsom termése 22,7 ezer tonnával 50,7 ezer tonnára esett, amihez hozzájárult a termőterület, valamint a termésátlag 5 százalékos (47,9 tonna/hektár) csökkenése. Az ipari paradicsom termése a nyári aszályos időjárás miatt a 2011. évi 63 ezer tonnáról 15 ezer tonnára zuhant.

Az AKI Statisztikai Osztálya által vizsgált gazdaságokban a zöldpaprika termése 2,4 ezer tonnával 22,5 ezer tonnára csökkent 2012-ben az előző évihez viszonyítva (29. ábra), elsősorban a termésátlag 12 százalékos (14,6 tonna/hektár) visszaesése miatt. Az év elején az ágazat piaci lehetőségeinek elősegítése érdekében a termálenergiát használó gazdák visszasajtolási kötelezettségét 2015. június 30-ig felfüggesztették. A módosításra azért volt szükség, mert 2012 decembertől vissza kellett volna sajtolni a fóliasátrak fűtésére használt termálvizet.

28. ábra: Egyes zöldségfajok termőterületének alakulása (2011–2012)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

A NÉBIH becslése szerint a vöröshagyma termőterülete 24 százalékkal 1762 hektárra csökkent 2012-ben az egy évvel korábbihoz képest. A termésátlag 20 százalékkal 24,8 tonna/hektárra emelkedett a 2011. évihez viszonyítva, ennek ellenére 4 százalékkal elmaradt az elmúlt öt év átlagától. A vöröshagyma termése 24 százalékkal 43,7 ezer tonnára csökkent 2012-ben az előző évben betakarított mennyiséghez viszonyítva.

A fejes káposzta termőterülete 2,5 ezer hektár körül alakult az előző években. A 2011. évet túltermelés jellemezte, aminek hatására 2012-ben zsugorodott a termőterület. Az állományokat a késői fagy, a júniusi jégverés, az aszály és a rovarinvázió is károsította.

Magyarország évek óta őrzi vezető csemegekukorica termelő szerepét az EU-ban. A csemegekukorica hozama 14 százalékkal 13,5 tonna/hektárra csökkent 2012-ben az egy esztendővel korábbihoz képest. Ezért a 2011. évi bőséges termést követően, kevesebb csemegekukoricát takarítottak be. A csemegekukorica nagy vízigényű és csak folyamatos öntözéssel tudták kivédeni, hogy a növények károsodjanak vagy kipusztuljanak.

A belföldi kínálat növekedése miatt a zöldségfélék importja 15 százalékkal csökkent (201 ezer tonnára) 2012-ben az előző évihez képest. A görögdinnye behozatala 26 százalékkal (5,2 ezer tonna) esett vissza.

A friss paradicsom importja 29 százalékkal maradt el (10,3 ezer tonna) 2012-ben a 2011-ben behozott mennyiségtől. A beszállított mennyiség Spanyolországból 7 százalékkal (2,3 ezer tonnára) nőtt, míg Olaszországból 67 százalékkal (220 tonnára) zuhant. Ugyanakkor Törökország 11 százalékkal (721 tonnára) növelte exportját Magyarország felé. A zöldpaprika importja 44 százalékkal csökkent.

A tárolási zöldségfélék közül a vöröshagyma importja – a 2011. évi bőséges termésnek köszönhetően – 26 százalékkal 9,2 ezer tonnára csökkent. A legnagyobb beszállító Hollandiából 4 százalékkal kevesebb (3,5 ezer tonna) vöröshagyma érkezett Magyarországra. Ausztria 57 százalékkal 1,3 ezer tonnára mérsékelte a beszállított mennyiséget a megfigyelt időszakban.

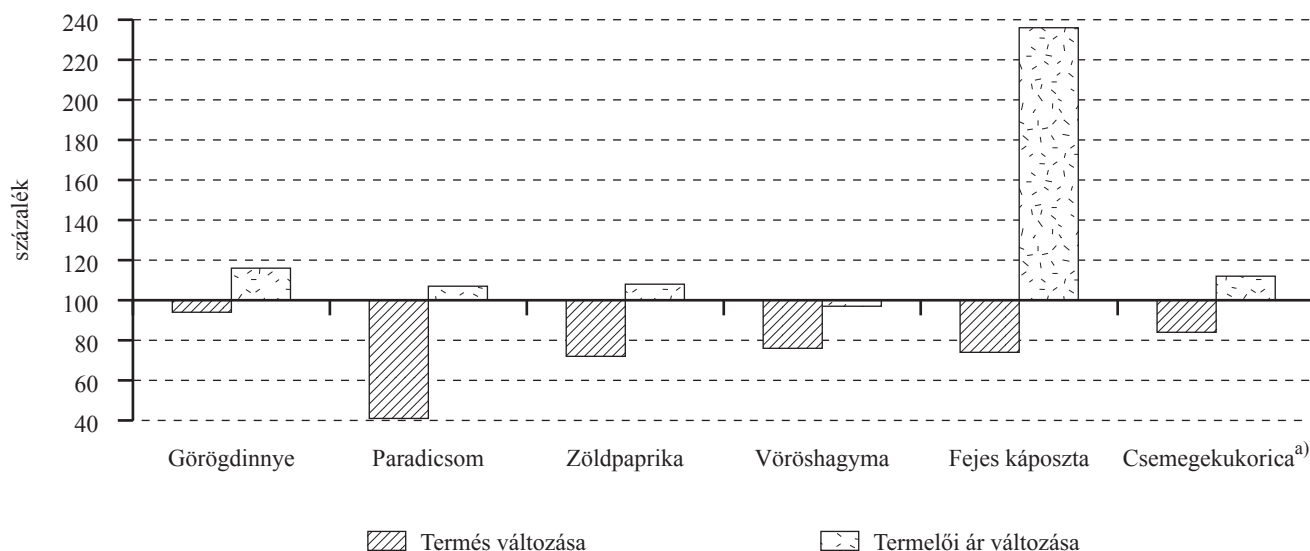
A sárgarépa importja 33 százalékkal csökkent, ugyanakkor a fokhagymáé a másfélszeresére nőtt. A vörös és fejes káposzta behozatala 28 százalékkal 3,7 ezer tonnára csökkent. A legtöbb káposzta Lengyelországból érkezett. A káposztaimport általában a belföldi termés 4–9 százalékát teszi ki. A bőséges 2011. évi termés miatt a fagyasztott csemegekukorica importja 32 százalékkal esett vissza.

Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai szerint a zöldségfélék felvásárlása 21 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez képest (17. melléklet, 30. ábra). Megjegyezzük, hogy a 2012. évi felvásárlási adatok a tárolási zöldségfélék forgalmát is tartalmazzák, ami a 2011. évi terméssel függ össze. Az ipari célú felvásárlás a teljes felvásárlásnál nagyobb mértékben (32 százalékkal) emelkedett.

A tárolási zöldségfélék közül a petrezselyemgyökér felvásárlása 9, a sárgarépaé 33, a fokhagymáé 51 százalékkal nőtt, míg a vöröshagymáé 2, a fejes káposztáé 27 százalékkal csökkent. Az összes ipari célra felvásárolt zöldségféle 70 százalékát három nagymagvú zöldségféle adja, amelyek közül a csemegekukorica felvásárlása 73, a zöldborsóé 29 százalékkal bővült, míg a zöldbabé nem változott lényegesen. A friss

29. ábra: A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2012-ben (2011 = 100)

^{a)} Felvásárlási ár változása.

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján az AKI Piaci Információs Osztályán készült számítás

fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) paradicsom felvásárolt mennyisége 27 százalékkal 15,6 ezer tonnára bővült, ezzel együtt a felvásárlási ára 38 százalékkal emelkedett. A friss fogyasztásra szánt (hajtatott és szabadföldi együtt) zöldpaprikából 8 százalékkal vásároltak fel többet, ugyanakkor az ipari célú felvásárlás 2 százalékkal csökkent. A görögdinnye felvásárlása 46 ezer tonna volt 2012-ben, ami 3 százalékos csökkenést jelent az egy esztendővel korábbihoz képest.

A KSH adatai szerint a zöldségfélék exportja (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) 12 százalékkal 306 ezer tonnára nőtt 2012-ben az előző évihez képest (18. melléklet).

A görögdinnye kivitele 18 százalékkal 54 ezer tonnára bővült. A legnagyobb mennyiségben Lengyelországba, Csehországba és Németországba szállítottunk görögdinnyét. Az export növelése érdekében a termőterületet 7–8 ezer hektár fölé kellene bővíteni, valamint kiváló minőségű termékkel a vevők bizalmát visszanyerni, amihez elengedhetetlen a piaci szereplők összefogása. A jó ökológiai adottságokkal rendelkező termőtájaink, valamint az exportpiacok közelsége megteremtik a lehetőségét, hogy a magyar görögdinnye visszanyerje korábbi pozícióját a világpiacon.

A zöldségfélék kivitelében a második legnagyobb részarányt képviselő étkezési paprika exportja 7 százalékkal 24,5 ezer tonnára bővült. A németországi piacon 9 százalékkal több, 13 ezer tonna friss vagy hűtött terméket értékesítettünk.

A zöldborsó exportjában a fagyasztott termék 15–20 százalékot tesz ki, amelynek kivitele 17 százalékkal nőtt a megfigyelt időszakban. A fennmaradó részt konzervként elsősorban keleti országokba (Oroszország,

Ukrajna) szállítottuk. A konzerv zöldborsó kivitele 2 százalékkal csökkent.

Magyarország 9 százalékkal kevesebb sárgarépat adott el a nemzetközi piacon 2012-ben, mint egy esztendővel korábban. A vöröshagyma külpiaci értékesítése 15 százalékkal nőtt, a fejes és vöröskáposztáé nem változott (3,9 ezer tonna). A káposztaféléket elsősorban a skandináv országokba, valamint Romániába szállítottuk.

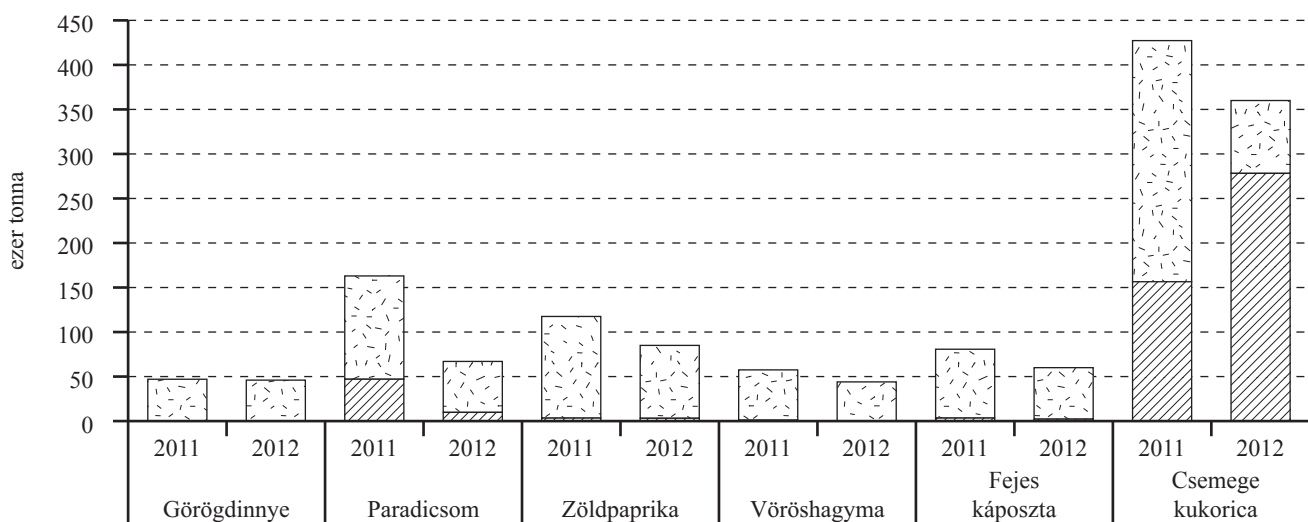
A gyorsfagyasztott csemegekukorica kivitele a bőséges 2011. évi termés miatt 13 százalékkal, a konzerv kukoricáé 6 százalékkal bővült 2012-ben. A világ csemegekukorica-konzerv exportjának 80 százalékát Thaiföld, Magyarország, az USA és Franciaország adja. A fagyasztott csemegekukorica tekintetében az USA a vezető exportőr, Magyarország áll a második helyen.

Összességében megállapítható, hogy a zöldségfélék (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, és javult 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A zöldségfélék behozatala – a bőségesebb 2011. évi termés miatt – csökkent, míg a kivitele nőtt.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a zöldségfélék 2011. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2012-ben 23,8 százalékkal nőtt a Budapesti Nagybani Piacon az egy évvel korábbihoz viszonyítva (19. melléklet). Kevesebb zöldségfélék takarítottak be 2012-ben, ami magasabb termelői árakat eredményezett.

30. ábra: A zöldségfélék felhasználása (2011–2012)

▨ Ipari felvásárlás ▨ Felvásárlás friss értékesítésre, fogyasztás saját termelésből, üzemen belüli feldolgozás és felhasználás

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

A Budapesti Nagybani Piacon a belföldi tárolási zöldségfélék közül a sárgarépa, a vöröshagyma és a fejes káposzta termelői ára – a bőséges 2011. évi termés miatt – alacsonyabb volt 2012 tárolási időszakában, mint egy esztendővel korábban. A 2012-ben betakarított tárolási zöldségfélék kisebb kínálata ugyanakkor a termelői árak emelkedését okozta az év végén. A szabadföldi fejes káposzta ára 136 százalékkal emelkedett. Macedóniából kevesebb korai káposztát importáltunk, ami szintén hozzájárult az előző évi szintet meghaladó árak kialakulásához. A barna héjú vöröshagyma termelői ára 3 százalékkal volt alacsonyabb a vizsgált időszakban. A petrezselyemgyökér termelői ára 14, a

sárgarépáé 18 százalékkal emelkedett egy esztendő alatt. A belföldi görögdinnye termelői ára 16 százalékkal, a kígyóuborkáé 9 százalékkal emelkedett, míg a berakó uborkáé 5 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez képest. A paradicsom termelői ára típus- és mérettől függően 12–13 százalékkal nőtt. Nyáron szinte kizárólag belföldi termék volt jelen a kínálatban, míg az év első felében a belföldi gömb paradicsom mellett spanyolországit is értékesítettek, a 2011. évinél alacsonyabb áron. A belföldi tölteni való, édes paprika termelői ára mérettől függően 3–13 százalékkal volt magasabb a vizsgált időszakban.

Gyümölcsök

Világ és európai piaci tendenciák

Az USDA (2012e) az alma globális termését 67,9 millió tonnára becsülte a 2012/2013. gazdasági évre (július-június), ami 2 százalékos növekedést jelent az előző szezonban betakarított mennyiséghez képest. Kína almatermése rekordszintet (38 millió tonna) ért el. A Freshplaza (2012) szerint az EU almatermése 8 százalékkal maradt el (9,6 millió tonna) 2012-ben az egy évvel korábbitól. A legnagyobb részarányt adó Golden Delicious fajtából 21 százalékkal kevesebb, ugyanakkor az Idaredből 41 százalékkal több termett. A kiesést a februári fagyok, valamint a virágzás alatti hideg időjárás okozta. Lengyelország maradt az EU legnagyobb almatermelője, mivel számos új ültetvény 2012-ben fordult termőre, ezért a 2011. évinél 16 százalékkal több (2,9 millió tonna) almát takarítottak be. Olaszországban 16 százalékkal kevesebb (1,92 millió tonna) alma termett. Franciaországban az ültetvénykivágások és a kedvezőtlen időjárás következtében 31 százalékkal 1,16 millió tonnára csökkent a termés. Németország az EU legnagyobb almaimportőre, ahol a kibocsátás nem változott lényegesen.

Az USDA (2012e) szerint a körte globális termése 21,9 millió tonna volt a 2012/2013. gazdasági évben (augusztus-július), nem változott számottevően az előző szezonhoz képest. A Freshplaza (2012) az Unió körtetermését 1,82 millió tonnára becsülte 2012-re, ami 31 százalékos csökkenést jelent egy év alatt. A tagállamok a friss fogyasztás mellett várhatóan 260 ezer tonna körtét dolgoznak fel és 320 ezer tonnát importálnak harmadik országokból a 2012/2013. évi szezonban. Az EU körteexportja elérheti a 400 ezer tonnát a folyó gazdasági évben. Az export közel kétharmadát Oroszország veszi fel.

Az USDA (2012f) adatai szerint az őszibarack/ nektarin globális termése 3 százalékkal 19,4 millió tonnára bővült 2012-ben. A világ legnagyobb őszibarack-termelője, Kína 12 millió tonna rekordtermést ért el. Az EU termésbecslési konferenciájának adatai szerint a Közösségben az őszibarack és a nektarin termése – az év eleji fagyok ellenére 2,9 millió tonna körül alakult 2012-ben, nem változott lényegesen egy év alatt, ugyanakkor 7 százalékkal haladta meg a 2006–2010. évek átlagát (Agreste, 2012). Az őszibarack termése 1,48 millió tonnára, az ipari őszibaracké 758 ezer tonnára nőtt, míg a nektariné 1,49 millió tonnára csökkent. Olaszországban a 2011. évvel megegyező termést (1,5 millió tonna) prognosztizáltak. A januári fagy leginkább Észak-Olaszországban okozott károkat,

ugyanakkor a nagyobb terméspotenciállal rendelkező Dél-Olaszországban bővült az őszibarack és a nektarin termése. Spanyolországban a 2011. évihez hasonlóan 881 ezer tonna őszibarack/nektarin termett 2012-ben is. A termőterület nőtt az elmúlt években, fiatal ültetvények, új fajták, modernebb technológia jellemző. Az elsősorban a belföldi piacon értékesített „lapos barack” fajtákból 30 százalékkal többet, 124,7 ezer tonnát takarítottak be. Franciaországban az őszibarack és a nektarin termőterülete 5 százalékkal 12,2 ezer hektárra zsugorodott 2012-ben az egy évvel korábbihoz képest. A kisebb terület, valamint a kedvezőtlen időjárás miatt a termés 6 százalékkal 281 ezer tonnára csökkent, és 13 százalékkal maradt el az előző öt év átlagától. Görögországban az őszibarack termése 3 százalékkal 300 ezer tonnára bővült 2012-ben az előző évihez képest.

Az Unió négy vezető kajszitermelő tagállamának termése 22 százalékkal 595 ezer tonnára bővült 2012-ben 2011-hez viszonyítva (Agreste, 2012). A legnagyobb európai kajszitermelőnél, Olaszországban a betakarított mennyiség 8 százalékkal 245 ezer tonnára nőtt. Ennek oka, hogy a téli hideg időjárás elkerülte az ország déli részén fekvő ültetvényeket, továbbá az ültetvények területe is nőtt. Franciaországban az elmúlt években az EU legmodernebb kajszültetvényei létesültek, ami 2012-ben lehetővé tette a termelés 7 százalékos bővülését (165,3 ezer tonna). Spanyolországban – két év jelentős termés kiesését követően – a kajszitermése 59 százalékkal haladta meg (98,4 ezer tonna) az egy évvel korábbit, és 12 százalékkal az előző öt év átlagát. Görögországban a kajszitermés 48 százalékos növekedését (72 ezer tonnára) prognosztizálták a jelentős termés kiesést hozó 2011. évet követően.

Az USDA (2012f) szerint a világon a cseresznye és a meggy termése együttesen 2,4 millió tonna körül alakult az elmúlt három évben. Becslések szerint az EU-ban a fagykárak és a terméshullás következtében kevesebb termést takarítottak be 2012-ben, mint 2011-ben. Lengyelországban az alacsony felvásárlási árak miatt ezer hektár ültetvényt vágtek ki, és új telepítések sem történtek. Az ország egyes régióiban fagy okozott károkat, ezért csaknem ezer tonnával kevesebb, 150–160 ezer tonna meggy termett. Németországban a meggytermés 2012-ben a fele lett (14 ezer tonna) az elmúlt tíz év átlagának. Ennek okai a tavaszi fagy, jégeső és a szárazság. Szakértők Törökországban bőséges termést (180 ezer tonna) becsültek, míg Szerbiában átlagos kibocsátást (70 ezer tonna) valószínűsítettek.

Becslések szerint az EU legnagyobb termelőinél a kedvezőtlen időjárás hatására a cseresznye termése 20 százalékkal csökkent 2012-ben a 2011. évihez képest.

Franciaországban a cseresznye termése 29 százalékkal 34,2 ezer tonnára esett vissza. Portugáliában a fagy és az esőzések miatt 40 százalékos termés kiesés volt, azaz 4500 tonna cseresznyét takarítottak be.

A szilva termése Franciaországban a kedvezőtlen tavaszi időjárás miatt az átlagos szint felét érte el 2012-ben. Spanyolországban az előző évinél 13 százalékkal kevesebb (142 ezer tonna) szilva termett (Infófruit, 2012). Németországban 4500 hektáron termelnek szilvát, a fagy miatt a termés 45–50 ezer tonna körül alakult.

Az EU-ban csökkent a szamóca termőterülete az elmúlt években. Spanyolországban 6400 hektár termőterületről 245 ezer tonna szamócát szüretelhettek 2012-ben. Olaszországban a szamóca termőterülete 1 százalékkal 3,5 ezer hektárra csökkent. Franciaországban a szamócaültetvények területe 6 százalékkal 3,2 ezer hektárra, a termés 6 százalékkal 53 ezer tonnára bővült 2012-ben a egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Lengyelországban a málna termőterülete a 2005-2011. évek átlagához (7,5 ezer hektár) viszonyítva 20,5 ezer hektárra emelkedett 2012-ben. A málna termése 30 százalékkal 84 ezer tonnára nőtt. Az (AMI, 2012b) adatai szerint Németországban a málna termőterülete 1 százalékkal csökkent, a fagykárak miatt kevesebb málnát takarítottak be 2012-ben, mint egy évvel korábban.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

Az AKI PÁIR becslése szerint 2012-ben az összes gyümölcstermés 640 ezer tonnára nőtt a 2011. évi 512,5 ezer tonnáról (20. melléklet).

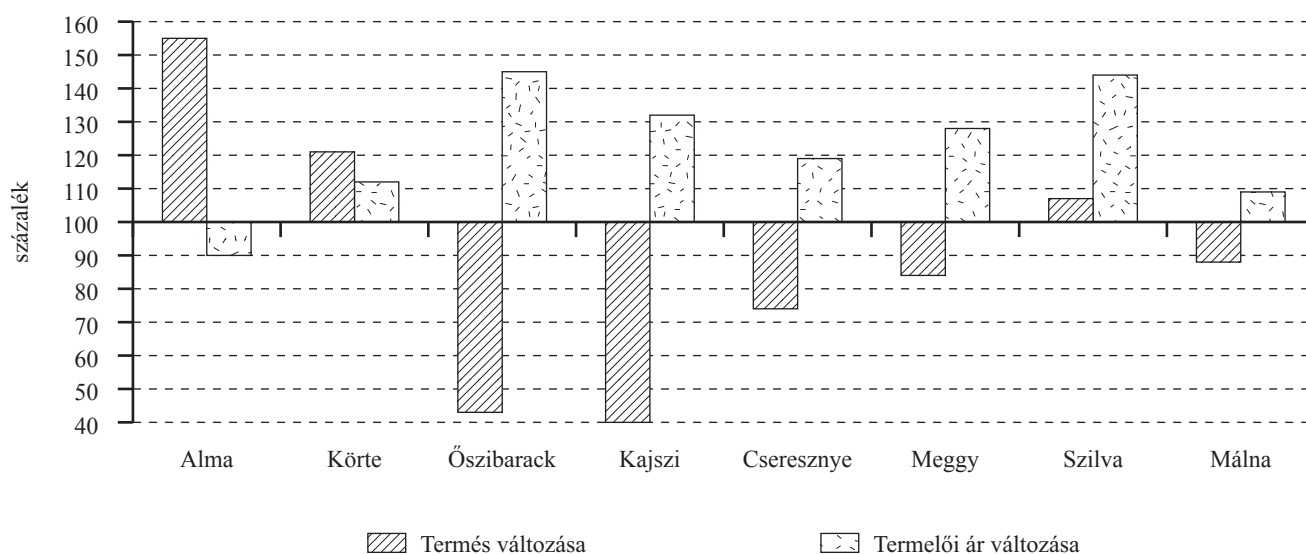
A NÉBIH végleges termésbecslése szerint 454,5 ezer tonna alma termett 2012-ben, ami 55 százalékos bővülést jelent a 2011-ben betakarított mennyiséghez képest (31. ábra). Az előző években a Jonathán volt a legnagyobb mennyiségben termelt fajta, míg 2012-ben ennél a fajtánál volt a legnagyobb termés kiesés (-23 százalék). Ugyanakkor az Idared fajta termése 80 százalékkal nőtt. Az alma népszerűsítésére kampány indult az ősszel a Vidékfejlesztési Minisztérium közreműködésével. A nagyobb üzletláncokban kóstoltatások keretében ösztönözték a fogyasztókat a Magyarországon termelt gyümölcs vásárlására. A kedvezőtlen időjárás a körtét is számos termőtájon sújtotta. A Freshplaza (2012) 26 ezer tonna körülre prognosztizálta a 2012. évi körtetermést, ami ugyan magasabb, mint 2011. évi, de 20 százalékkal elmarad az elmúlt három év átlagától. A legnagyobb termés kiesés a Vilmos fajta esetében volt (-25 százalék).

Az AKI Statisztikai Osztályának adatai szerint az őszibarack-ültetvények területe 5,5 ezer hektár körül alakult 2012-ben, a hozam 60 százalékkal maradt el a 2011. évitől, így 18 ezer tonna termést takarítottak be. Csongrád megyében a fagykár mértéke 60–100 százalék volt, míg országos szinten 65–70 százalékra prognosztizálták a fagykárt.

A kajszi termőterülete 4–5 ezer hektár körül alakult. A januári szokatlan meleget követő rendkívüli hideg miatt elfagytak a korai rügyek, emellett a húsvéti fagy is károkat okozott. Ezek eredőjeként az átlagosnak tekinthető 30 ezer tonna helyett csupán 10 ezer tonna kajszi termett 2012-ben.

Az ezredfordulón elért 18,2 ezer tonna cseresznye-terméshez képest lényegesen kevesebb (4–8 ezer tonna) cseresznyét takarítottak be az elmúlt három évben. A kedvezőtlen időjárás miatt a cseresznye 30 száza-

31. ábra: A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árának változása 2012-ben (2011 = 100)

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH adatok alapján az AKI Piaci Információs Osztályán készült számítás

lék körüli termés kiesését prognosztizálták 2012-re. A meggyültetvények területe bővült az elmúlt években, jelenleg 14 ezer hektár körül alakul. A virágzás idején mínusz 11 fokig süllyedt a hőmérséklet 2012-ben, ezért a korai meggyfajták 40–45 százaléka károsodott. Az AKI Statisztikai Osztályának adatai szerint a meggy termésátlaga 23 százalékkal maradt el a 2011. évitől.

A szilva termése az 1990-es évek (150 ezer tonna) óta csökkent, az elmúlt három évben 50 és 70 ezer tonna között alakult. A szilva termőterülete zsugorodott, az előregedett ültetvények mellett a jéghegységek, valamint az öntözés hiánya is hozzájárultak a termés ingadozásához. A csonthéjasok közül a szilvát érintette legkevésbé a fagy, így 2012-ben 40 ezer tonna körül alakult a termés. A fagy a termőhelytől függően változó mértékű károkat okozott. A fő termőterületnek számító Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében bő termést takarítottak be, ugyanakkor Pest és Bács-Kiskun megyékben termés kiesés volt. Középtávon a szilva termésének növeléséhez, illetve a versenyképesség javításához elengedhetetlen az ültetvények megújítása, ezzel együtt a fajtaváltás, az öntözött terület arányának növelése, valamint a tárolási kapacitás fejlesztése.

A bogyógyümölcsűek termesztése csökkent az elmúlt évtizedben. A termelés ösztönzésére 2008 óta többlettámogatás igényelhető. Az MVH adatai szerint a málna- és szamóca termelők kihasználták az Európai Unió által biztosított 391 ezer eurós 2012-re elkülönített támogatási keretet. Az MVH-hoz benyújtott igények alapján számolt fajlagos támogatás 1023 euró, vagyis csaknem 300 ezer forint volt hektáronként. Emellett az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a bogyógyümölcsűek ültetvényének telepítésére és korszerűsítésére is lehetett támogatást igényelni. Magyarországon a bogyógyümölcsűek közül legkorábban a szamóca érkezik be. Az utóbbi években a fogyasztók tudatosabban keresik a magyar termékeket. A málnaültetvények állapota romlott, jelentős mértékben előregedett az elmúlt években, sokan felhagytak a termeléssel. Az idei szárazság, a nagy hőség a málnát sem kímélte.

A KSH adatai szerint a gyümölcsök importja (déli gyümölccsel együtt) 30 százalékkal csökkent (220 ezer tonnára) 2012-ben, az előző évihez viszonyítva. A déli gyümölcsök behozatala (148 ezer tonna) 19 százalékkal, ezen belül a banáné 21 százalékkal csökkent. A Magyarországon megtermelhető gyümölcsök importja nagyobb arányban (46 százalékkal) esett vissza (21. melléklet).

A friss alma behozatala (beleértve az ipari almát is) – a gyenge 2011. évi termés ellenére – 73 százalékkal (23,2 ezer tonnára) csökkent 2012-ben. Az ipari alma importja (elsősorban Romániából) 86 százalékkal (9,6 ezer tonnára), az étkezési almáé 21 százalékkal esett vissza. A frisskörte-behozatal 17 százalékkal (1,6 ezer

tonnára), ezen belül az Olaszországból érkező import 7 százalékkal 928 tonnára csökkent. A szamóca behozatala 8 százalékkal mérséklődött, ezen belül a görögországi import 14 százalékkal. A nektarin importja csaknem a kétszeresére emelkedett (4,5 ezer tonnára). Ezzel szemben az őszibarackimport 7 százalékkal csökkent. A kajszi behozatala 78, a cseresznyéé 27 százalékkal nőtt.

Bel- és külpiaai értékesítés

A KSH adatai szerint a gyümölcsfélék felvásárlása (ipari és friss együtt) 77 százalékkal bővült 2012-ben az előző évihez viszonyítva. Az alma felvásárolt mennyisége több mint a kétszeresére emelkedett, így az összes gyümölcsfelvásárlás 80 százalékát tette ki. Az alma mellett csak a szilva felvásárlása nőtt (+35 százalék). A többi vizsgált gyümölcsféle felvásárlása csökkent, a málnaé és a cseresznyéé egyaránt 62, a kajszié 52, a meggyé 44, az őszibaracké 41, a körtéé 30 százalékkal.

A gyümölcsfélék ipari célú felvásárlása nagyobb mértékben (89 százalékkal) nőtt, mint a teljes felvásárlás. Ennek oka, hogy az ipari alma felvásárlása a két és félszeresére emelkedett egy év leforgása alatt. Az ipari célra felvásárolt szilva mennyisége 19 százalékkal bővült. Ugyanakkor a többi gyümölcsféle ipari célú felvásárlása csökkent, a kajszié 67, a körtéé 46, a meggyé 45, az őszibaracké 40 százalékkal (32. ábra).

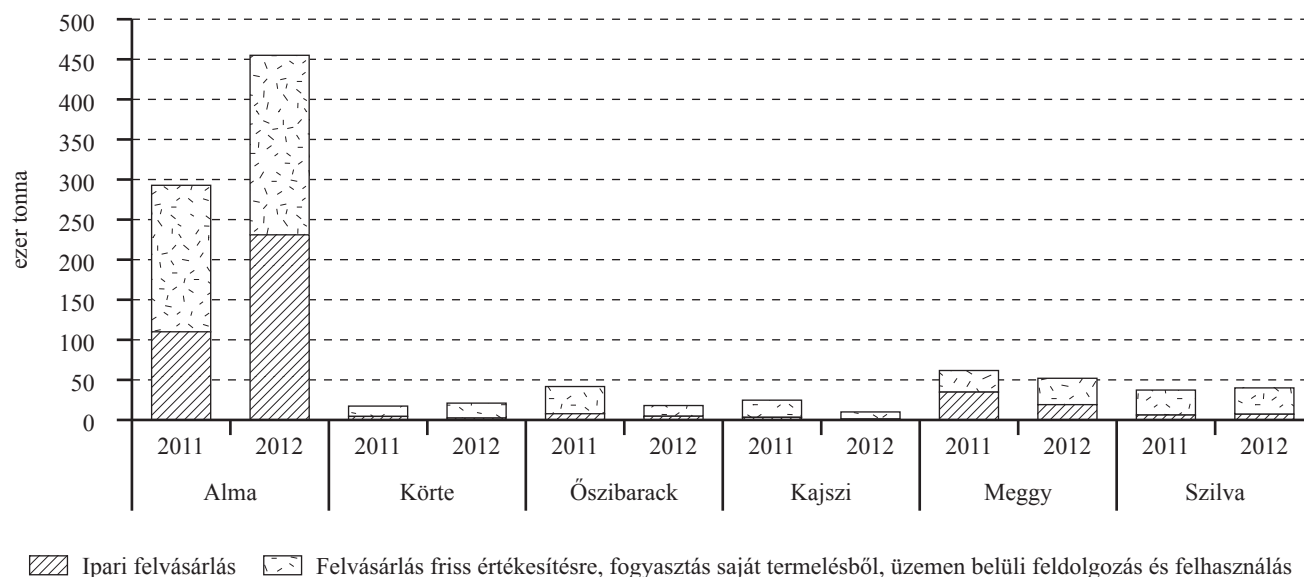
Az ipari célra felvásárolt gyümölcsfélék felvásárlási ára 37 százalékkal emelkedett 2012-ben. A vizsgált fajok közül csak az alma (-8 százalék) és a meggy (-6 százalék) ára csökkent. Az ipari alma felvásárlási ára 2011-ben a legmagasabb volt az megelőző három évet tekintve. Az Agrana-Juice Magyarország Kft. kilogrammonként nettó 28 forintra indította a léalma felvásárlási árát 2012-ben, majd október közepén 3 forintra megemelte azt.

A KSH adatai szerint a gyümölcskivitel (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) 8 százalékkal 140 ezer tonnára csökkent 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A belföldi termesztésű gyümölcsök kivitele 6 százalékkal nőtt, ugyanakkor a kivitel ötödét jelentő banán-reexport (23,2 ezer tonna) 40 százalékkal esett vissza (21. melléklet).

A friss alma külkereskedelmi egyenlege 2012-ben pozitív volt, a kivitel 44 százalékkal nőtt. Az ipari alma exportja (elsősorban Ausztria felé) 117 százalékkal (17,3 ezer tonnára), az étkezési almáé 5 százalékkal (15,3 ezer tonnára) nőtt. Az almasűrítmény kivitele 30 százalékkal bővült 2012-ben.

A frisskajszi-kivitel 40 százalékkal (2,3 ezer tonna) csökkent. Németországba közel 80 százalékkal kevesebb mennyiséget szállítottunk 2012-ben, mint 2011-ben. Elsősorban a késői érésű fajták versenyképesek a közösségi piacon, mivel a mediterrán országok ter-

32. ábra: A gyümölcsfélék felhasználása (2011–2012)

Forrás: AKI PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

mékeinek kifutásával, augusztustól a magyarországi termék csak a franciaországi versenytárral van jelen a kínálatban.

A friss cseresznye kivitele 390 tonnára mérséklődött 2012-ben. Az Oroszországba irányuló export részaránya három év alatt 20-ról csaknem 70 százalékra emelkedett. Az oroszországi piacon 242 tonna cseresznyét értékesítettünk. Emellett jelentős mennyiséget szállítottunk Ausztriába és Németországba is.

A frissmeggy-export 30 százalékkal (15,7 ezer tonnára) csökkent. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a kivitel szempontjából meghatározó németországi piacon fele annyi friss meggyet értékesítettünk 2012-ben, mint az előző évben. A fagyasztott meggy kiszállítás csaknem a kétszeresére (3,6 ezer tonnára) bővült. Magyarország jelentős aszaltmeggy-exportőr is. Szakértők szerint évente 500–600 tonna szárított meggyet állítanak elő. Az elmúlt évtizedben világszerte nőtt a kereslet a szárított gyümölcsök iránt, hosszabb távon komoly bevételi lehetőséget jelenthetne a magyar termelőknek, ha nagyobb tételekkel tudnának megjelenni a nemzetközi piacon.

A szilva iránti bel- és külpiazi kereslet egyaránt élénkült 2012-ben. Az exportlehetőségek kedvezőek voltak, mivel az EU-ban kevesebb szilva termett. A friss szilva kivitele 70 százalékkal (14,5 ezer tonnára) bővült. Németországba lényegesen több szilvát szállítottunk 2012-ben, mint egy évvel korábban.

A friss, valamint a fagyasztott málna külkereskedelmi egyenlege évek óta pozitív pozitív. A friss málna-export a felére (54,6 tonnára) esett, ugyanakkor a fagyasztott terméké 35 százalékkal (1,8 ezer tonnára) bővült a vizsgált időszakban. A friss málnát elsősorban Németországba és Ausztriába szállítjuk, a fagyasztott

málna legnagyobb piaca Svédország. A nemzetközi piacon Magyarország versenytársa a friss gyümölcs vonatkozásában Lengyelország, a fagyasztott málna esetében Szerbia.

Összességében megállapítható, hogy a gyümölcsök (friss, fagyasztott, déligyümölcssel együtt) külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív volt, de javult 2012-ben, mivel az export kisebb mértékben csökkent, mint az import.

A piaci árak tendenciája

Az AKI PÁIR becslése szerint a gyümölcsfajok 2011. évi összes termelésen belüli részarányával súlyozott termelői árindexe 2012-ben 1,8 százalékkal emelkedett a Budapesti Nagyban Piacon az előző évihez képest (22. melléklet). Az AKI PÁIR adatai szerint a Budapesti Nagyban Piacon az ózibarack termelői ára nőtt a legerőteljesebben (+46 százalék). A gyümölcsféléken belül legnagyobb súlyarányal rendelkező alma termelői ára ugyanakkor 11 százalékkal csökkent (31. ábra).

Valamennyi bogyógyümölcsű termelői ára emelkedett, a málnaé a legkisebb (+9 százalékkal), a szederé a legnagyobb (+37 százalékkal) mértékben. A szilva termelői ára 44, a kajszié 32, a cseresznyéé 19, a körtéé 13 százalékkal haladta meg 2012-ben az egy évvel korábbi szintet. A körte árának emelkedését az okozta, hogy az EU-ban kevesebb körte termett, ezért az előző évinél magasabb volt az import, főleg az Olaszországból származó körte nagykereskedelmi ára a Budapesti Nagyban Piacon.

Bor

Világ- és európai piaci tendenciák

Az OIV (2012) szerint a világ borszőlőtermőterülete 7,6 millió hektár volt 2012-ben. Az EU-ban a borszőlő termőterülete nem változott (2011-ben 3,5 millió hektár), azonban néhány tagállamban a termőterület csökkenésével számoltak. Véget ért az a három év, amely alatt az Unió támogatást nyújtott a szőlőültetvények végleges felszámolására. Összesen 175 ezer hektár szőlő kivágására fizettek ki támogatást, és ez alatt az idő alatt a 27 tagállam szőlőterülete körülbelül 270 ezer hektárral csökkent. A déli féltekén és az USA-ban a szőlőültetvények telepítésének növekedési üteme lassult a 2000. évihez képest. Dél-Amerikában folytatódott a szőlőültetvények bővülése 2012-ben. Argentínában a szőlő területe 221 ezer hektár volt 2012-ben. Brazíliában ezer hektáros területnövekedésre számítottak, és Chilében is évek óta növekvő trend figyelhető meg. A Dél-afrikai Köztársaság szőlőtermő területe 2006 óta zsugorodik, 2011 és 2012 között ezer hektáros csökkenést prognosztizáltak. Ausztráliában 154 ezer hektárról 145 ezer hektárra esett vissza a szőlő termőterülete.

Az OIV (2012) becslése szerint a globális bortermelés (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 247 és 255 millió hektoliter között alakult 2012-ben, ez átlagban 6 százalékos visszaesést jelent a 2011. évihez viszonyítva. Az USA-ban 7 százalékkal 21 millió hektoliterre bővült a megtermelt bor mennyisége 2012-ben 2011-hez viszonyítva. A Dél-afrikai Köztársaság 10 millió hektoliter bort termelt 2012-ben, ami 8 százalékos emelkedést jelent egy év alatt. Az ausztráliai termelés 4 százalékkal 12 millió hektoliterre bővült. A világ borfogyasztása 240 és 250 millió hektoliter közé tehető 2012-ben. A termelés és a fogyasztás közötti különbség csaknem 6 millió hektoliter volt, 17 százalékkal csökkent az előző évihez viszonyítva.

Az EU bortermelését (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 141 millió hektoliterre becsülték, ami 9 százalékkal kevesebb a 2011. évinél. Az Unió nagyobb bortermelő országai közül Görögországban (+11 százalék) és Portugáliában (+4 százalék) prognosztizáltak növekedést a 2011. évi gyenge termés után. Olaszországban 40 millió hektoliter bort termeltek 2012-ben, ami 8 százalékkal maradt el az előző évi 42 millió hektoliteres mennyiségtől. Franciaországban 41 millió hektoliteres bortermést becsülték, ami 20 százalékos veszteséget jelent a 2011. évihez képest. Spanyolország bortermelése 32 millió hektoliterre tehető, 6 százalékkal kevesebbre az

egy esztendővel korábbihoz képest. Ausztriában 24, Bulgáriában 16 százalékkal visszaesett a bortermelés. Németországban és Romániában volt a legkisebb a csökkenés mértéke, csupán 3, illetve 4 százalékkal maradt el a bortermelés 2012-ben az előző évben pincékbe került mennyiségtől.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A HNT adatai szerint Magyarországon csaknem 52 ezer hektár ültetvényről 278 ezer tonna borszőlőt szüreteltek, ebből 1,9 millió hektoliter bort fejtettek 2012-ben. Összehasonlításképpen: a 2011-ben az előállított bor mennyisége 2,5 millió hektolitert tett ki, vagyis a 2012. évi bortermelés 24 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbtól. A szüret már augusztus második hetében elkezdődött és a szokásos október végéhez képest már szeptemberben befejeződött. A szőlőültetvényeket 2012-ben a téli és a tavaszi fagyok, majd az aszály sújtotta. A történelmi borvidékek nagy része jól átvészelte ezeket az időszakokat. A téli fagy a Kunsági, a Csongrádi, valamint a Hajós-bajai borvidékeken okozott károkat leginkább, ahol a szőlő fás részei is károsodtak. Ennek következtében ezeken a területeken 2013-ban a tőkék újjáélesztése lesz a legfőbb feladat. A mélyen gyökerező szőlőültetvényekben a tartós szárazság miatt további 10–15 százalékos termésnövekedést prognosztizáltak. A 2012. évi termés kiesést más vidékekről pótolták a gazdák, ami növelte a költségeket, ugyanakkor a más borvidékről vásárolt alapanyag esetében a borok elvesztik földrajzi jelzésüket. Ukrajnából, Szlovákiából, Romániából és Csehországból is érkeztek felvásárlók.

A KSH adatai szerint Magyarország borimportja 24 százalékkal visszaesett 2012-ben az előző évihez képest (23. melléklet). Az import 88 százaléka lédíj, a többi palackos kiszerezésű volt. A lédíj borok csaknem teljes mennyisége Olaszországból érkezett.

Bel- és külpiazi értékesítés

Az AKI PÁIR csak az összes bortermelés 50–60 százalékát kitevő földrajzi jelzés (FN) nélküli borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok értékesített mennyiségét és árát figyeli meg, az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel (OEM) ellátott

borok piaci folyamatainak alakulásáról nem állnak rendelkezésünkre információk (kivéve külpiaci értékesítés).

Az FN- és OFJ-borok belföldön értékesített mennyisége 27 százalékkal csökkent 2012-ben az előző évihez viszonyítva. Az összes forgalom 51 százalékát a fehérborok tették ki. A fehérborok eladása 28 százalékkal visszaesett, ezen belül mind az FN-, mind az OFJ-borok forgalma csökkent az előző évihez képest. A vörös és rozéborok értékesítése 27 százalékkal maradt el a 2011. évitől.

A KSH adatai szerint a bor (gyöngyöző bor és pezsgő nélkül) külkereskedelmének egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt, mennyiségben csaknem 35 százalékkal javult, értékben 7 százalékkal romlott 2012-ben. A palackos és lédig borok exportja volumenben 17 százalékkal, értékben 3 százalékkal csökkent (23. melléklet). A külpiaci értékesítés nagyobb hányadát a lédig borok (61 százalék) tették ki, ez az arány nem változott az előző évihez képest. A palackos borok exportja 23 százalékkal, a lédig boroké 13 százalékkal csökkent. Magyarország lédigbor-kivitelének csaknem a fele Németországba, 19 százaléka Csehországba és 10 százaléka Szlovákiába került. Palackos borból legtöbbit Szlovákiába (23 százalék), Csehországba (15 százalék) és az Egyesült Királyságba (13 százalék) szállítottunk. A nemzetközi piacon továbbra is a magyar fehérborok voltak keresettebbek, a kivitelben belüli részarányuk 87 százalék volt, az előző évihez képest 9,7 százalékponttal emelkedett.

A pezsgő külkereskedelmének egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt 2012-ben. A pezsgő importja 17 százalékkal, exportja 8 százalékkal csökkent. Az exportból származó bevétel nem

változott lényegesen, míg az import értéke csaknem 3 százalékkal emelkedett. A pezsgőbehozatal csaknem 70 százaléka Németországból származott. Nagyobb mennyiségben még Olaszországból vásároltunk pezsgőt. Peczsgőt több mint 40 országba exportáltunk, a legnagyobb mennyiségeket Svédországba és Észtországba szállítottuk.

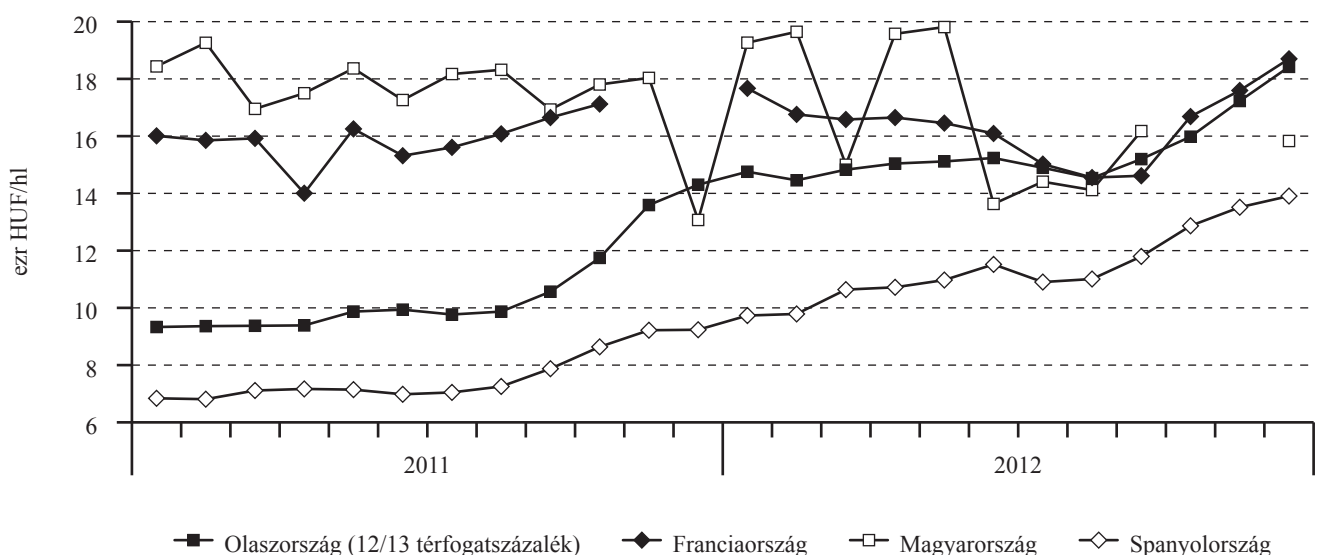
A piaci árak tendenciája

A KSH adatai szerint a borszőlő felvásárlási ára csaknem 18 százalékkal volt magasabb 2012-ben az előző évinél. A szőlő kilogrammonkénti felvásárlási ára a Soproni borvidéken 110 forint, a Szekszárdi borvidéken 150 forint volt. Az Egri és a Mátraaljai borvidéken a fehér szőlőért 100–130 forintot, a kékszőlőért 100–110 forintot fizettek kilogrammonként. Tokaj-hegyalján 90–130 forint/kg között alakult a felvásárlási ár. A Pannonhalmi borvidéken 30 százalékkal voltak magasabbak a felvásárlási árak 2012-ben a 2011. évihez képest.

Az FN- és OFJ-borok feldolgozó értékesítési ára 16 százalékkal volt magasabb 2012-ben, mint egy évvel korábban. A fehérborok ára 19 százalékkal, a vörös és rozé boroké 14 százalékkal emelkedett. A fehér FN-borok ára nőtt a legnagyobb mértékben (+24 százalék), míg a fehér OFJ-boroké 17 százalékkal volt magasabb. A vörös és rozé FN-borok ára 13 százalékkal, az OFJ-boroké 16 százalékkal haladta meg a 2011. évi szintet (24. melléklet).

A lédig kiszerelésű vörös és rozé FN-borok magyarországi árának versenyképessége javult 2012-ben. Olaszországban és Spanyolországban az

33. ábra: A lédig kiszerelésű vörös és rozé földrajzi jelzés nélküli borok értékesítési ára (2011–2012)

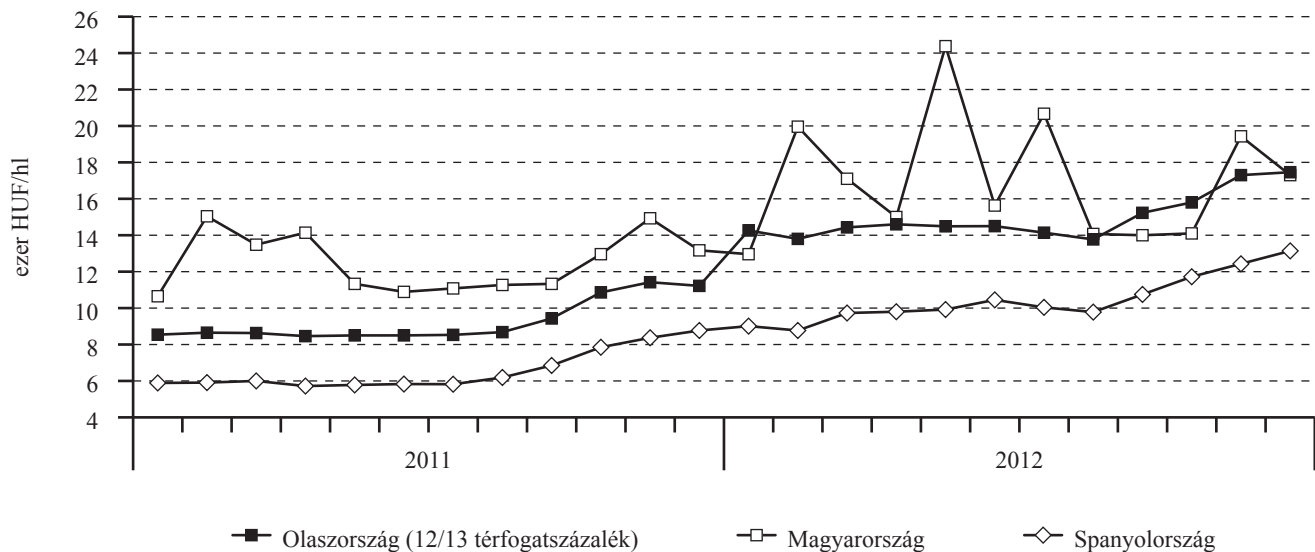

Forrás: AKI PÁIR, ISMEA, MAPA, OIV

év második felében emelkedett a borok ára, és júni-ustól csökkent a magyarországi és e két ország árai közötti különbség (33. ábra). A lédig kiszerezésű fehér FN-borok ára 2012 elő felében ingadozott, és kevésbé volt versenyképes, mint az év második felében, amikor közelített az olaszországi borárhoz (34. ábra).

A KSH adatai szerint 2012-ben a literes kiszerezésű fehér FN-borok fogyasztói ára 17, a vörösboroké csaknem 15 százalékkal nőtt 2011-hez viszonyítva. A szőlő felvásárlási árának 18 százalékos növekedése miatt a borok értékesítési ára várhatóan tovább emelkedik 2013-ban.

34. ábra: A lédig kiszerezésű fehér földrajzi jelzés nélküli borok értékesítési ára (2011–2012)

Forrás: AKI PÁIR, ISMEA, MAPA

Összefoglalás

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2012

Stummer Ildikó (szerk.)

1. A világ gabonapiacán az évszázad legforróbb és legszárazabb nyári időjárása hozamkiesést és ársokkot okozott. Az árupiacokon több termés határidős ára történelmi csúcst ért el, ugyanakkor a világgazdasági válság, valamint a külkereskedelmi korlátozások elmaradása megakadályozták a még magasabb árszintek kialakulását. Magyarországon, 3,97 millió tonna búza termett 2012-ben, ami 135 ezer tonnával maradt el az egy évvel korábban raktárak került mennyiségtől. A 4,7 millió tonna kukoricatermés a 2011-ben betakarított mennyiség 59 százalékát tette ki. Az étkezési búza termelői ára 17 százalékkal, a takarmánybúzáé 28 százalékkal, a takarmánykukoricáé 16 százalékkal haladta meg 2012-ben az előző évi szintet.
2. Az olajos magvak globális termését 462,1 millió tonnára becsülik a 2012/2013. gazdasági évre, ami 22,8 millió tonnával múlja felül az előző szezonnal gyenge kibocsátását. Az árutözsdeken az olajos magvak és származékainak jegyzése – a gabonához hasonlóan – 2012 nyarán magas szintet ért el, ugyanakkor a terméskilátások javulása, a kereslet lanygulása és átrendeződése, valamint a romló befektetői hangulat a terményárak visszaesését eredményezték az év második felében. Magyarországon a napraforgómag termelői ára 14 százalékkal 128 ezer forint/tonnára emelkedett 2012-ben az előző évihez képest. A repcemag ára 140 ezer forint/tonna volt, ami 17 százalékos növekedést jelentett 2011-hez viszonyítva.
3. A globális cukortermelés 172,3 millió tonna körül várható a 2012/2013. gazdasági évben, ami enyhe növekedést jelent az előző évi szezonnal képest. A 2012/2013. gazdasági év globális cukortöbblete nagyobb lesz a korábban vártnál. Az EU cukortermelése a cukorrépa vetésterületének zsugorodása miatt várhatóan 1 millió tonnával 17,55 millió tonnára csökken a 2012/2013. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva. Az egyetlen magyarországi cukorgyár 848 ezer tonna cukorrépat vásárolt fel 2012-ben, és csaknem 112 ezer tonna cukrot állított elő. A cukorfok a kedvezőtlen időjárás miatt 15,96 százalékra csökkent.
4. A sertéshús globális termelése 104,3 millió tonna volt 2012-ben, ami 2,3 százalékos növekedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A sertéshús világkereskedelme bővült 2012-ben, a globális sertéshúsimport 2 százalékkal, az export 3,5 százalékkal nőtt. Magyarország élő sertésből nettó exportőr, sertéshúsból nettó importőr volt 2012-ben. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2012-ben is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 17 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A sertéshús termékpálya többi fázisában kisebb mértékben emelkedtek az árak, mint a vágósertés termelői ára.
5. A csirkehús globális kibocsátása 2 százalékkal 82,4 millió tonnára nőtt 2012-ben az előző évihez képest. A csirkehús globális kereskedelme is élénkült. Magyarországon a vágóbaromfi-termelés felét kitevő vágócsirke felvásárlása 8,5, élő súlyos termelői ára 8 százalékkal nőtt 2012-ben 2011-hez képest. A csirkehúsok feldolgozói értékesítési ára átlagosan 1–4 százalékkal volt magasabb a 2011. évinél. Az EU-ban a hagyományos ketrecek használata tilos 2012. január 1-től. Olaszország és Görögország kivételével a tagállamok eleget tettek az előírásoknak. A tartásmódváltás következtében a tojóállomány csökkent a Közösségben, ami hiányt okozott a piacon, és növelte a tojás importját. Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 42 százalékkal nőtt 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.
6. A marhahús globális termelése 57,2 millió tonna volt 2012-ben, ami kismértékű emelkedést jelent az előző évihez képest. A világ marha- és borjúhús-kereskedelme élénkült 2012-ben, a globális export 2,5 százalékkal nőtt az előző évihez képest. Az Unió marha- és borjúhústermelése csaknem 5 százalékkal esett vissza 2012-ben az előző évihez képest. Az EU-ban a fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 9 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. Magyarországon a vágómarha termelői ára 14 százalékkal nőtt 2012-ben az előző évihez képest. A termékpálya további fázisaiban az árak követték a termelői árak emelkedését.
7. A juhhús globális termelése 13,9 millió tonna volt 2012-ben, kismértékben emelkedett az előző évihez képest. Az EU juh- és kecskeállományának fogyása miatt a juh- és kecskehústermelés 1,6 százalékkal csökkent 2012-ben. A legnagyobb juhhúsexportőr országok kínálatának bővülése miatt

csökkent a juhhús ára a világpiacon. Magyarország csaknem 3 százalékkal kevesebb bárány értékesített a nemzetközi piacon 2012-ben az előző évi mennyiséghez viszonyítva. A könnyű bárány ára forintban kifejezve 1,5 százalékkal emelkedett 2012-ben az előző évihez képest.

8. A tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok tejtermelése bővült 2012-ben. A nyerstej ára az Unióban 4 százalékkal, Új-Zélandon és az USA-ban egyaránt 8 százalékkal csökkent, míg Magyarországon stagnált 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A globális tejtermelés a kedvező árak miatt erőteljesen nőtt 2010-től. A túlkínálat hatására a tejtermékek világpiacon árszáncba került 2012-ben. Magyarországon a nyerstej termelői ára stagnált, a megfigyelt tejtermékek feldolgozó értékesítési ára nem változott jelentősen, míg a fogyasztói ára jelentősen nőtt 2012-ben.
9. A zöldségfélék termése csökkent 2012-ben, ugyanakkor a gyümölcsöké az alma termésének bővülése miatt nőtt. A zöldségfélék termelői árindexe 2012-ben 23,8 százalékkal, a gyümölcsöké 1,8 százalékkal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A zöldségfélék (friss, fagyasz-

tott, dinnyével együtt) külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, és javult 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A zöldségfélék behozatala – a bőségesebb 2011. évi termés miatt – csökkent, míg a kivitele nőtt. A gyümölcs (friss, fagyaszott, déligyümölcssel együtt) külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív volt, de javult, mivel az export kisebb mértékben csökkent, mint az import.

10. A globális bortermelés (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 244 és 253 millió hektoliter között alakult 2012-ben, ez átlagban 6 százalékos visszaesést jelent a 2011. évihez viszonyítva. Az EU bortermelését (szőlőlé és szőlőmust nélkül) 141 millió hektoliterre becsülték, ami 9 százalékkal kevesebb a 2011. évinél. A HNT adatai szerint Magyarország bortermelése nem érte el a 2 millió hektolitert 2012-ben. A bor (gyöngyöző bor és pezsgő nélkül) külkereskedelmének egyenlege mind mennyiségben, mind értékben pozitív volt 2012-ben. A földrajzi jelzés (FN) nélküli borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozó értékesítési ára 16 százalékkal volt magasabb 2012-ben, mint egy évvel korábban.

Summary

The market developments of the most important commodities in 2012

STUMMER, Ildikó (ed.)

1. Hot and dry weather during the summer of 2012 caused yield losses and price shocks in the world's grain markets. Crop futures prices reached record highs on several occasions, however the global economic crisis and the lack of trade restrictions prevented the occurrence of even higher price levels. Wheat production in Hungary was 3.97 million tonnes in 2012, 135 thousand tonnes lower than in the previous year. Maize production in the country was 4.7 million tonnes, down 41 per cent compared to the year before. Producer prices of milling wheat increased by almost 17 per cent, those of feed wheat by 28 per cent and those of feed maize by 16 per cent in 2012.
2. Global oilseed production is set to reach 462.1 million tonnes in 2012/2013, 22.8 million tonnes above the reduced level of the previous season. Global oilseeds markets – similar to grains – reached high levels in the summer of 2012, although improvement in crop prospects, demand rationing and restructuring as well as the worsening of market sentiment resulted in weaker prices in the second half of the year. Sunflower seeds producer prices in 2012 increased by 14 per cent to HUF 128 thousand/tonne in Hungary. The price of rapeseed was HUF 140 thousand/tonne, a 17 per cent over last year.
3. The global sugar production for the marketing year of 2012/2013 is expected to be 172.3 million tonnes, which means a slight increase compared to the previous season. The global sugar surplus in 2013 will be higher than previously expected. The European Union's (EU) sugar production is expected to decrease by 1 million tonnes to 17.55 million tonnes in the marketing year of 2012/2013, because the acreage of sugar beet is shrinking. The only sugar factory in Hungary purchased 848 thousand tonnes of sugar beet in 2012, from which almost 112 thousand tonnes of sugar were produced. The sugar content was lower – 15.96 per cent – than in the previous year due the unfavourable weather conditions.
4. Global pork production was 104.3 million tonnes in 2012, 2.3 per cent higher than last year. The global trade of pork has increased in 2012, global pork imports increased by 2 per cent and global pork exports increased by 3.5 per cent. Hungary was a net exporter of live pigs and a net importer of pork in 2012. As in the previous years, in 2012 Hungarian pork prices followed the trends of prices in the EU. The pig producer prices were 17 per cent higher than one year before. Wholesale and retail prices followed the rise in producer prices, while the growth rate was lower.
5. The global output in chicken meat increased by 2 per cent to 82.4 million tonnes in 2012. The global trade in chicken meat is also raised up. In Hungary the broiler production, which is half of the total purchased poultry amount increased by 8.5 per cent. The producer prices of slaughter chickens increased by 8 per cent while the chicken meat price increased 1-4 per cent in 2012 compared to 2011. Keeping laying hens in traditional cages has been prohibited in the EU since 1 January 2012. As of that date the switch led to a transitional tightening of supply and the EU has had to import eggs. Italy and Greece are the only two EU countries still defying the ban on conventional cages. In Hungary egg prices increased by 42 per cent in 2012 compared to the previous year.
6. Global beef production was 57.2 million tonnes in 2012, which represents a slight increase over the previous year. The global beef and veal trade picked up in 2012, global exports increased by 2.5 per cent over the previous year. EU beef and veal production fell by almost 5 per cent in 2012 from the previous year. In the EU the price of 'R3' class young bulls increased by 9 per cent compared to the previous year. In Hungary the cattle producer prices increased by more than 14 per cent. Wholesale and retail prices followed the rise in producer prices.
7. Global sheepmeat production was 13.9 million tonnes in 2012, a slight increase over the previous year. Owing to a decline in the EU sheep and goat population, sheep and goat meat production fell by 1.6 per cent in 2012. The sheepmeat price on the world market decreased because the supply from the big sheepmeat exporter countries increased. Hungary sold nearly 3 per cent fewer lambs on the international market than one year earlier. The price of light lambs rose by 1.5 per cent in HUF terms.

8. The milk production of the key market players in global trade increased in 2012. The raw milk price decreased in the EU by 4 per cent, in New-Zealand and in the USA 8 per cent, while in Hungary it stagnated in 2012 compared to the previous year. The global milk production increased due to the favourable prices from 2010 onwards. Because of the oversupply the world wholesale price of dairy products has fallen in 2012. The producer price of raw milk stagnated in Hungary; the wholesale price of the reported dairy products did not change notably, while the retail price increased significantly in 2012.
9. The production of vegetables declined in 2012 compared to 2011, but the production of fruit increased because of the higher apple production. The producer price index of vegetables increased by 23.8 per cent and of fruits by 1.8 per cent in 2012 compared to the previous year. The trade balance of vegetables (fresh, frozen, with melon) remained positive, and improved in 2012 compared to 2011. Imports of vegetables – due to the abundant harvest in 2011 – decreased, while exports increased. The trade balance of fruit (fresh, frozen, with tropical fruits) remained negative as the level of exports fell less than the level of imports.
10. Total world wine production (not including juice and musts) was between 244 and 253 million hectolitres in 2012, a 6 per cent drop from 2011. EU wine production is estimated to be 141 million hectolitres, down by 9 per cent compared to 2011. The National Council of Wine Communities recorded that in Hungary wine production was still under 2 million hectolitres in 2012. The trade balance in wine (not including sparkling wine) was positive in volume and in value as well. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 16 per cent in 2012 compared to the previous year.

Kivonat

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2012

Stummer Ildikó (szerk.)

A kiadvány a fontosabb termékpályák 2012. évi piaci folyamatait mutatja be elsősorban az ártrendeken keresztül. Az összeállítás az Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszerének adataira, valamint a különböző magyarországi és nemzetközi forrásokból származó árinformációkra és adatokra támaszkodik. Az étkezési búza termelői ára 17 százalékkal, a takarmánybúzáé 28 százalékkal, a takarmánykukoricáé 16 százalékkal emelkedett 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A napraforgómag termelői ára 14 százalékkal 128 ezer forint/tonnára nőtt. A repcemag ára 140 ezer forint/tonna volt, ami 17 százalékos növekedést jelentett 2011-hez viszonyítva. Az egyetlen magyarországi cukorgyár 848 ezer tonna cukorrépat

vásárolt fel 2012-ben, és csaknem 112 ezer tonna cukrot állított elő. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2012-ben is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 17 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A vágócsirke élősúlyos termelői ára 8 százalékkal, a vágómarháé 14 százalékkal, a könnyű báránnyé 1,5 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a nyerstej termelői ára nem változott. A zöldségfélék termése csökkent 2012-ben, ugyanakkor a gyümölcsöké az alma termésének bővülése miatt nőtt. A földrajzi jelzés nélküli (FN) borok és az oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel (OFJ) ellátott borok feldolgozói értékesítési ára 16 százalékkal volt magasabb 2012-ben, mint egy évvel korábban.

Abstract

The market developments of the most important commodities in 2012

STUMMER, Ildikó (ed.)

This publication discusses the market developments of the most important commodities in 2012, mainly by presenting price trends. The material is based on the price information and data of the Market Price Information System of the Research Institute of Agricultural Economics and of various Hungarian and international sources. In 2012, milling wheat producer prices increased by almost 17 per cent, and feed wheat and maize prices increased by 28 per cent and 16 per cent respectively. The producer price of sunflower seed increased by 14 per cent to HUF 128 thousand/tonne. The price of rapeseed was HUF 140 thousand/tonne, a 17 per cent increase over the previous year. The only sugar factory in Hungary purchased 848 thousand tonnes of sugar beet in 2012, from which 112 thousand

tonnes of sugar were produced. As in previous years, in 2012 Hungarian pork prices followed the trends of prices in the European Union. Pig producer prices were 17 per cent higher than one year earlier. Producer prices of slaughter chickens increased by 8 per cent in 2012. Cattle producer prices in Hungary increased by 14 per cent and those of light lambs increased by 1.5 per cent in 2012. The producer price of raw milk in Hungary stagnated. The production of vegetables declined in 2012 compared to 2011, but the production of fruit increased because of the higher apple production. The processors' sale prices of wines without geographical indication and wines with protected geographical indication (PGI) increased by 16 per cent in 2012 compared to the previous year.

Mellékletek

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)	61	13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára.....	65
2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma	61	14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma	65
3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozói értékesítési ára	61	15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára	65
4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma	62	16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára	66
5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozói értékesítési ára	62	17. melléklet: A zöldségfélék felvásárlása.....	66
6. melléklet: A cukorrépa és származékaik külkereskedelmi forgalma.....	62	18. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma.....	67
7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány).....	63	19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon	68
8. melléklet: A vágósertés termelői ára.....	63	20. melléklet: A gyümölcsfélék felvásárlása.....	69
9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára.....	63	21. melléklet: A gyümölcsfélék (déli gyümölccsel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma.....	69
10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma	64	22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon	70
11. melléklet: A vágóbaromfi-félék termelői ára és az étkezési tojás csomagolóhelyi ára.....	64	23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma	70
12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozói értékesítési ára.....	64	24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára	71
		25. melléklet: Néhány élelmiszer fogyasztói ára	71

1. melléklet: A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása (2000 = 100)

Ágazat megnevezése	Megnevezés	2010	2011	2012
Húsfeldolgozás és -tartósítás	Bruttó termelés	55,39	58,39	64,22
	Belföldi értékesítés	49,26	49,85	57,83
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	Bruttó termelés	66,53	77,57	85,79
	Belföldi értékesítés	78,62	90,88	94,88
Téjfeldolgozás	Bruttó termelés	77,01	72,77	74,16
	Belföldi értékesítés	72,90	68,16	69,38
Malomipari termékek gyártása	Bruttó termelés	42,75	37,41	40,66
	Belföldi értékesítés	42,99	34,99	35,55

Forrás: KSH

2. melléklet: A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	milliárd HUF	milliárd HUF	(%)	milliárd HUF	milliárd HUF	(%)
10019900 Búza, nem vető	57,49	75,47	131,28	4,12	3,41	82,81
10059000 Kukorica, nem vető	196,47	245,74	125,08	4,74	8,76	184,68
10039000 Árpa, nem vető	27,43	20,20	73,64	3,89	4,92	126,74
Összesen	281,38	341,41	121,33	12,74	17,09	134,11

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	ezer tonna	ezer tonna	(%)	ezer tonna	ezer tonna	(%)
10019900 Búza, nem vető	961,12	1 166,64	121,38	62,05	56,51	91,07
10059000 Kukorica, nem vető	3 583,84	4 338,87	121,07	85,50	134,13	156,88
10039000 Árpa, nem vető	510,78	311,80	61,04	58,07	68,38	117,76

Forrás: KSH

3. melléklet: A gabonafélék termelői ára és a malomipari termékek feldolgozó értékesítési ára

Termék	Mértékegység	2012	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Étkezési búza	Termelői ár, HUF/tonna	61 569	149,33	117,24
Takarmánybúza	Termelői ár, HUF/tonna	57 836	161,05	128,03
Takarmánykukorica	Termelői ár, HUF/tonna	56 003	142,11	116,07
Takarmányárpa	Termelői ár, HUF/tonna	52 936	193,16	116,82
Finomliszt BL 55	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	87,74	139,45	93,64
Rétesliszt BFF 55	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	94,77	129,03	92,64
Fehér kenyérliszt BL 80	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	83,07	142,51	92,81
Tésztaipari liszt	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	90,21	139,97	93,73
Étkezési búzadara AD	Feldolgozó értékesítési ár, HUF/kg	103,29	131,48	95,04
Gabona alapú termékek (lisztek és búzadara)	-	-	139,87^{a)}	93,44^{a)}

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

4. melléklet: Az olajnövények és származékaik külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011 (%)	2011	2012	2012/2011 (%)
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
1206 Napraforgómag	61,60	123,65	200,72	11,02	18,38	166,78
1512 Napraforgóolaj	83,76	99,28	118,54	12,76	4,76	37,31
1205 Repcemag	86,53	85,57	98,89	5,98	13,08	218,63
1514 Repceolaj	3,64	6,16	169,42	10,72	8,33	77,67
2304 Szójadara	1,23	1,84	149,29	60,07	70,45	117,29
Összesen	236,76	316,50	133,68	100,55	114,99	114,36

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011 (%)	2011	2012	2012/2011 (%)
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
1206 Napraforgómag	429,19	742,13	172,91	68,45	102,33	149,50
1512 Napraforgóolaj	273,10	314,43	115,13	47,10	16,56	35,17
1205 Repcemag	642,76	589,57	91,72	38,83	78,77	202,88
1514 Repceolaj	13,08	20,89	159,71	36,23	30,63	84,55
2304 Szójadara	13,32	14,84	111,40	672,39	626,11	93,12

Forrás: KSH

5. melléklet: Az olajnövények termelői ára és a származékaik feldolgozó értékesítési ára

Termék	2012 HUF/tonna	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Ipari napraforgómag	128 149	141,53	114,40
Repcemag	140 309	166,29	116,70
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	288 345	137,13	105,98
Palackozott finomított napraforgóolaj	328 325	120,98	95,44
Napraforgódara	46 823	125,49	99,51

Forrás: AKI PÁIR

6. melléklet: A cukorrépa és származékai külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011 (%)	2011	2012	2012/2011 (%)
	milliárd HUF	milliárd HUF		milliárd HUF	milliárd HUF	
121291 Cukorrépa	2,64	1,80	68,31	0,00	0,02	0,00
1701 Cukor	51,04	63,09	123,62	50,18	65,84	131,21
1702 Izoglükóz	26,96	39,24	145,58	3,87	3,70	95,74
1703 Melasz	0,02	0,06	233,29	4,20	5,62	133,93
Összesen	80,66	104,20	129,18	58,25	75,19	129,09

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011 (%)	2011	2012	2012/2011 (%)
	ezer tonna	ezer tonna		ezer tonna	ezer tonna	
121291 Cukorrépa	177,72	115,15	64,79	0,02	0,32	1 346,56
1701 Cukor	234,47	279,79	119,33	290,93	328,90	113,05
1702 Izoglükóz	289,46	319,05	110,22	14,77	10,75	72,79
1703 Melasz	0,63	1,31	209,45	138,40	176,13	127,26

Forrás: KSH

7. melléklet: Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma (sertés, szarvasmarhafélék, bárány)

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	milliárd HUF	milliárd HUF	(%)	milliárd HUF	milliárd HUF	(%)
0103 Élő sertés	18,42	31,70	172,04	22,68	22,15	97,66
0203 Sertéshús	97,98	96,78	98,78	74,95	95,72	127,72
0102 Élő szarvasmarhafélék	57,32	41,26	71,99	24,80	24,05	96,97
Marhahús ^{a)}	15,00	15,11	100,75	15,91	12,92	81,24
01041030 Bárány	12,11	11,79	97,38	0,79	0,80	101,96
Összesen	200,83	196,64	97,92	139,11	155,64	111,88

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	ezer tonna	ezer tonna	(%)	ezer tonna	ezer tonna	(%)
0103 Élő sertés	47,52	69,94	147,18	60,91	44,86	73,65
0203 Sertéshús	161,03	143,34	89,01	143,14	151,49	105,83
0102 Élő szarvasmarhafélék	65,36	46,08	70,50	31,92	31,06	97,31
Marhahús ^{a)}	18,29	17,19	93,99	16,68	11,13	66,73
01041030 Bárány	14,51	14,12	97,31	1,13	1,15	101,77

^{a)} 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva.

Forrás: KSH

8. melléklet: A vágósertés termelői ára

Minőségi osztály	2012 HUF/kg hasított meleg súly	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
S	486,36	131,56	117,70
E	473,83	130,04	116,76
U	460,01	129,71	116,74
R	435,48	129,01	116,18
O	395,52	127,74	117,79
P	379,92	123,96	116,54
Nem minősített	467,61	136,22	120,73
M1	446,26	142,85	116,06
Vágósertés összesen	473,49	131,49	117,49

Forrás: AKI PÁIR

9. melléklet: A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára

Termék	2012 HUF/kg	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Csontos marhahús frissen, félben	956,29	118,17	110,03
Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje	880,08	118,12	105,98
Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja	1 002,60	116,87	108,35
Csontos sertéshús, lehúzott, félben	709,18	113,07	111,22
Szalonnás és bőrös sertéshús, félben	580,37	112,75	111,90
Sertés karaj, csonttal, szűzpecsenye nélkül	916,26	120,32	111,30
Sertés comb, csont nélkül	843,51	112,28	107,38
Sertés tarja, csonttal	794,67	118,36	110,18
Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb)	-	115,67^{a)}	109,74^{a)}

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

10. melléklet: A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	milliárd HUF	milliárd HUF	(%)	milliárd HUF	milliárd HUF	(%)
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	1,29	3,15	243,55	0,37	0,50	135,52
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	31,79	34,95	109,94	10,30	9,72	94,37
Pulyka, nem darabolva ^{c)}	0,52	0,73	140,38	0,03	0,02	66,67
Pulykadarabok ^{d)}	33,89	35,79	105,61	2,20	2,58	117,27
Összesen (víziszármayással együtt)	87,48	95,12	108,73	13,74	13,69	99,64

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	ezer tonna	ezer tonna	(%)	ezer tonna	ezer tonna	(%)
Tyúkfélék nem darabolva ^{a)}	3,27	8,21	251,02	0,91	1,17	128,13
Tyúkfélék darabolva ^{b)}	72,94	78,15	107,13	35,04	38,38	109,52
Pulyka, nem darabolva ^{c)}	0,66	1,15	173,64	0,03	0,03	106,90
Pulykadarabok ^{d)}	39,20	45,03	114,87	9,32	8,45	90,63

^{a)} 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyasztva.

^{b)} 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyasztva.

^{c)} 020724 Pulyka, nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka, nem darabolva, fagyasztva.

^{d)} 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyasztva.

Forrás: KSH

11. melléklet: A vágóbaromfi-félék termelői ára és az étkezési tojás csomagolóhelyi ára

Termék	Mértékegység	2012	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Vágócsirke	HUF/kg	268,95	125,93	107,81
Vágópulyka	HUF/kg	373,47	120,47	106,11
Vágókacsa	HUF/kg	316,24	123,34	107,13
Étkezési tojás	HUF/db	24,33	139,03	142,95

Forrás: AKI PÁIR

12. melléklet: A baromfihúsok feldolgozó értékesítési ára

Termék	2012 HUF/kg	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Friss csirke egészben 70%-os	470,26	102,25	104,23
Friss csirke egészben 65%-os	465,84	100,10	101,81
Friss csirkecomb, csontos	463,26	98,70	104,33
Friss csirkemell	957,49	110,07	104,32
Fagyasztott csirke egészben 65%-os	456,45	108,19	106,78
Friss csirkehús összesen	-	105,07^{a)}	104,31^{a)}
Friss pulykacomb alsó, csontos	403,84	117,50	107,68
Friss pulykacomb felső, csontos	739,77	109,99	106,68
Friss pulykamell filé	1 119,91	109,85	92,56
Friss pulykahús összesen	-	110,23^{a)}	93,93^{a)}

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

13. melléklet: A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

Termék	Minőségi osztály	Mértékegység	2012	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Fiatal bika	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	778,07	122,03	108,90
Vágótehén	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	688,23	144,90	115,58
Vágóüsző	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	714,34	144,96	116,05
Vágómarha összesen	E-P	HUF/kg hasított meleg súly	786,35	122,37	108,04
Vágóbárány	13-35 kg élősúly	HUF/kg élősúly	828,54	118,51	101,49

Forrás: AKI PÁIR

14. melléklet: A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011 milliárd HUF	2012 milliárd HUF	2012/2011 (%)	2011 milliárd HUF	2012 milliárd HUF	2012/2011 (%)
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	45,92	42,58	92,72	28,03	18,97	67,69
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,25	0,37	150,90	6,08	6,12	100,54
0403 Tejföl, joghurt, kefir	2,98	2,22	74,48	10,64	10,37	97,50
0404 Tejsavó	3,54	4,06	114,66	1,28	1,71	133,17
0405 Vaj és vajkrém	1,15	0,70	60,98	6,64	5,44	81,93
0406 Sajt és túró	12,99	18,44	142,03	40,22	37,12	92,31
Összesen	66,83	68,38	102,32	92,89	79,73	85,83

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011 ezer tonna	2012 ezer tonna	2012/2011 (%)	2011 ezer tonna	2012 ezer tonna	2012/2011 (%)
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	480,25	442,39	92,12	189,23	132,74	70,15
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,37	0,68	183,68	16,23	14,44	88,98
0403 Tejföl, joghurt, kefir	10,79	7,44	68,94	39,35	35,90	91,25
0404 Tejsavó	26,27	27,91	106,26	3,99	4,59	114,94
0405 Vaj és vajkrém	1,23	0,81	65,42	5,99	5,71	95,25
0406 Sajt és túró	13,75	16,95	123,27	45,72	41,85	91,54

Forrás: KSH

15. melléklet: A nyers tehéntej termelői ára

Termék	2012 HUF/kg	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Alapár	84,17	121,91	100,74
Átlagár	86,30	121,04	100,40

Forrás: AKI PÁIR

16. melléklet: A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

Termék	2012 HUF	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	132,53	113,02	101,74
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	140,38	107,11	99,11
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	143,79	105,86	99,57
Adagolt vaj, 1 kg	1 344,17	121,77	103,15
Vajkrém natúr, 1 kg	779,43	106,93	97,10
Tehéntúró, 1 kg	607,22	103,99	98,21
Tejföl, 1 kg	371,38	114,77	101,63
Joghurt gyümölcsös, 1 kg	390,08	105,31	100,25
Kefir, 1 kg	258,47	101,09	97,51
Érlelt félkemény sajt, 1 kg	1 027,68	110,29	94,47
Ömlesztett sajt, 1 kg	1 069,36	101,25	95,55
Tejtermékek összesen	-	107,79^{a)}	98,81^{a)}

^{a)} Fisher index.

Forrás: AKI PÁIR

17. melléklet: A zöldségfélék felvásárlása

Termék	2011					2012				
	Összes termés	Teljes felvásár- lás	Ipari felvásárlás			Összes termés ^{a)}	Teljes felvásár- lás	Ipari felvásárlás		
			ezer tonna	Összes ter- mésből (%)	Ár HUF/ kg			ezer tonna	Összes ter- mésből (%)	Ár HUF/kg
Csemegekukorica	427,29	166,75	165,71	38,78	36,75	360	290,14	287,58	79,88	41,09
Fejes káposzta	80,79	14,65	4,67	5,78	36,44	60	10,65	3,20	5,33	44,12
Görögdinnye	202,92	47,24	-	-	-	190	46,03	-	-	-
Paradicsom	163,34	59,29	47,01	28,78	23,79	67	25,78	10,17	15,11	22,11
Zöldpaprika	117,51	31,01	3,47	2,95	88,17	85	33,23	3,41	4,03	108,92
Sárgarépa	65,14	12,89	7,76	11,91	29,03	57	17,18	12,61	22,00	97,00
Zöldborsó	99,11	44,45	44,44	44,84	78,05	100	57,46	57,44	57,44	88,01
Vöröshagyma	57,59	9,10	2,31	4,01	37,27	44	8,94	1,55	3,55	35,62
Uborka	35,9	16,93	13,78	38,38	81,96	34	16,54	12,27	35,98	98,27
Petrezselyem	32,25	3,51	0,66	2,05	93,43	29	3,83	0,66	2,27	108,00
Zöldbab	16,89	7,60	7,58	44,88	65,99	17	7,61	7,59	44,65	69,69
Paradicsompaprika	14	7,92	7,10	50,71	116,10	10	7,44	7,01	69,54	87,79
Spárgatök	7,39	1,19	0,77	10,42	57,20	7	2,17	1,06	15,94	50,15
Fokhagyma	6,46	1,26	0,55	8,51	448,62	7	1,90	0,63	9,00	357,25
Egyéb zöldség	148,71	56,20	-	-	-	233	52,32	-	-	-
Zöldség összesen	1 475,29	479,99	305,81^{b)}	20,73^{b)}	91,75^{b)}	1 300	581,22	405,18^{b)}	31,17^{b)}	92,92^{b)}

^{a)} Becslés AKI PÁIR és Statisztikai Osztály adatai alapján.

^{b)} Egyéb zöldség nélkül.

Forrás: KSH

18. melléklet: A zöldségfélék (dinnyével) külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	milliárd HUF	milliárd HUF	(százalék)	milliárd HUF	milliárd HUF	(százalék)
Zöldségfélék	61,97	71,72	115,73	42,06	37,07	88,12
Ebből:						
Dinnye frissen	2,99	4,50	150,50	0,92	0,82	89,14
Paradicsom frissen	1,78	1,39	78,29	4,56	3,58	78,51
Vöröshagyma frissen	0,31	0,28	90,60	1,05	0,60	57,35
Édes paprika frissen	6,26	6,91	110,41	2,49	1,37	55,05
Csemegekukorica fagyaszttva	11,85	14,63	123,40	0,52	0,27	52,51

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	ezer tonna	ezer tonna	(%)	ezer tonna	ezer tonna	(%)
Zöldségfélék	271,81	306,09	112,61	237,39	201,03	84,68
Ebből:						
Dinnye frissen	55,18	69,57	126,07	9,57	7,69	80,30
Paradicsom frissen	3,76	2,66	70,72	12,66	7,64	74,13
Vöröshagyma frissen	2,18	2,51	114,72	12,44	9,22	67,76
Édes paprika frissen	23,03	24,54	106,56	8,00	4,47	55,83
Csemegekukorica fagyaszttva	55,15	62,44	113,21	2,24	1,51	67,64

Forrás: KSH

19. melléklet: A vizsgálatba vont zöldségfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/ típus	Méret	Termelési mód	Kiszere- lés	Termelői ár változása 2012/2011 (%)	Árösszeha- sonlítás időszaka	Megjegyzés	Mennyiségi részarány az összes zöldségterme- lésen belül 2011-ben (%)
Fejes káposzta	-	-	szabadföldi	kg	236,20	28–52. hét	a primőr termék kifutásától	5,48
Sárgarépa	-	-	szabadföldi	kg	118,40	28–52. hét	a primőr termék kifutásától	4,42
Petrezselyem	-	-	szabadföldi	kg	114,30	28–52. hét	a primőr termék kifutásától	2,19
Vöröshagyma	barna héjú	-	szabadföldi	kg	96,80	22–52. hét	a tavalyi termés kifutásától	3,90
Görögdinnye	-	-	szabadföldi	kg	115,91	27–39. hét	piacra lépéstől	13,75
Paradicsom	gömb	40–47 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	112,72	33–52. hét	az 57-67 mm-es termék megjelenésétől	11,07
		47–57 mm		kg	113,03	33–52. hét		
		57–67 mm		kg	95,78	33–43. hét		
Uborka	kígyó	-	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	109,55	március– december	piacra lépéstől	2,43
	berakó	-		kg	95,56	április– november		
Paprika	zöld- paprika	30–70 mm	szabadföldi/ termesztő- berendezés	kg	105,54	június– december	db-os kiszere- lés piaci kínálatból való kikerülé- sétől	7,97
				db	112,71	január– május		
		kg		106,66	június– december	db-os kiszere- lés piaci kínálatból való kikerülé- sétől		
		db		109,10	január– május	júniustól nincs a piac kínálatában		
Összesen					123,79^{a)}			51,21

^{a)} 2012. évi árindex (2011. évi súlyarányokkal).
Forrás: AKI PÁIR, KSH

20. melléklet: A gyümölcsfélék felvásárlása

Termék	2011					2012				
	Összes termés	Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás		Összes termés ^{a)}	Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás	
		ezer tonna	ezer tonna	ezer tonna	Összes termésből, %		Ár HUF/kg	ezer tonna	ezer tonna	ezer tonna
Alma	292,81	128,62	117,98	40,29	32,64	455	317,12	300,53	66,05	30,10
Meggy	61,73	41,89	34,77	56,33	221,80	52	23,30	19,23	36,98	207,63
Szilva	37,33	10,67	6,18	16,56	53,80	40	14,38	7,34	18,35	62,81
Őszibarack	41,73	8,51	7,77	18,62	47,45	18	5,05	4,64	25,78	50,25
Kajszi	24,76	4,57	3,40	13,73	123,81	10	2,19	1,11	11,10	210,41
Körte	17,32	5,25	4,51	26,04	59,21	21	3,68	2,45	11,67	60,47
Ribizske (piros és fekete)	2,98	1,56	1,44	48,32	111,49	3	1,17	1,05	35,00	147,93
Cseresznye	7,72	2,32	1,43	18,52	191,64	6	0,88	0,55	9,65	199,20
Málna	2,26	0,61	0,42	18,58	334,87	2	0,23	0,09	4,50	647,95
Egyéb gyümölcs	23,87	10,12	-	-	-	33	10,74	-	-	-
Gyümölcs összesen	512,51	214,12	177,90 ^{b)}	34,71 ^{b)}	130,75 ^{b)}	640	378,74	336,99 ^{b)}	52,65 ^{b)}	179,64 ^{b)}

^{a)} Becslés AKI PÁIR és Statisztikai Osztály adatai alapján.

^{b)} Egyéb gyümölcs nélkül.

Forrás: KSH

21. melléklet: A gyümölcsfélék (déli gyümölccsel, dinnye nélkül) külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	milliárd HUF	milliárd HUF	(százalék)	milliárd HUF	milliárd HUF	(százalék)
Gyümölcsfélék	39,12	35,55	90,86	58,20	52,58	90,34
Ebből:						
Banán	8,35	5,71	68,34	17,00	15,69	92,28
Alma frissen	2,46	2,50	101,78	5,46	2,01	36,85
Kajszi frissen	1,11	0,85	77,29	0,40	0,10	24,58
Cseresznye és meggy frissen	6,95	4,71	67,78	0,24	0,01	3,10

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2011	2012	2012/2011	2011	2012	2012/2011
	ezer tonna	ezer tonna	(százalék)	ezer tonna	ezer tonna	(százalék)
Gyümölcsfélék	152,16	140,05	92,04	314,12	220,03	70,05
Ebből:						
Banán	39,12	23,27	59,48	95,63	76,37	79,86
Alma frissen	22,59	32,64	144,47	85,00	23,24	27,35
Kajszi frissen	3,90	2,33	59,87	1,78	0,38	21,71
Cseresznye és meggy frissen	24,14	16,10	66,70	1,01	0,01	1,83

Forrás: KSH

22. melléklet: A vizsgálatba vont gyümölcsfajok termelői árának változása a Budapesti Nagyban Piacon

Faj	Fajta/típus	Termelői ár változása 2012/2011 (%)	Ár-összehasonlítás időszaka	Mennyiségi részarány az összes gyümölcstermelésen belül 2010-ben (%)
Alma	minden fajta, kivételem Jonathan, Idared, Golden	90,53	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	24,49
	Jonathan	96,4	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	14,99
	Idared	89,1	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	9,68
	Golden	82,4	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	7,97
Körte	minden fajta, Vilmos nélkül	113,1	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	3,65
	Vilmos	112,1	augusztustól, az idei termék piacra lépésétől	
Szamóca	-		15–40. hét	0,75
Piros ribiszke	-	110,9	23–31. hét	0,76
Málna	-	109,7	23–39. hét	0,62
Szeder	-	109,1	28–35. hét	0,43
Köszméte	-	136,6	23–27. hét	0,18
Meggy	-	113,4	22–29. hét	12,08
Cseresznye	-	128,8	21–28. hét	1,51
Kajszi	-	119,6	23–34. hét	5,30
Őszibarack	hagyományos fajták	132,2	23–41. hét	6,89
	nektarin	142,7	27–38. hét	
Szilva	házi szilva	148,3	július–október	5,82
	japán szilva	123,5	augusztus–szeptember	
	Ringló	138,3	július–augusztus	
Összesen		101,88^{a)}		99,68

^{a)} 2012. évi árindex (2011. évi súlyarányokkal).

Forrás: AKI PÁIR, KSH

23. melléklet: A bor külkereskedelmi forgalma

Termék		Export értéke			Import értéke		
Kiszerezés	Borkategória	2011 milliárd HUF	2012 milliárd HUF	2012/2011 (%)	2011 milliárd HUF	2012 milliárd HUF	2012/2011 (%)
Palackos	Fehér	5,73	5,69	99,28	1,59	0,62	38,95
	Vörös és rozé	3,45	3,15	91,51	1,21	1,29	106,47
	Összesen	9,18	8,84	96,36	2,80	1,91	68,10
Lédig	Fehér	4,88	4,95	101,48	1,84	2,59	140,76
	Vörös és rozé	0,89	0,73	82,12	1,32	1,67	126,28
	Összesen	5,77	5,68	98,49	3,16	4,26	134,71
Palackos és lédig összesen		14,95	14,53	97,18	5,97	6,17	103,40

Termék		Export mennyisége			Import mennyisége		
Kiszerezés	Borkategória	2011 ezer hl	2012 ezer hl	2012/2011 (%)	2011 ezer hl	2012 ezer hl	2012/2011 (%)
Palackos	Fehér	147,88	117,17	79,23	95,46	15,33	16,06
	Vörös és rozé	93,12	69,20	74,31	31,11	30,14	96,89
	Összesen	241,00	186,37	77,33	126,57	45,47	35,92
Lédig	Fehér	285,64	256,56	89,82	226,31	200,81	88,74
	Vörös és rozé	41,62	29,64	71,21	146,63	133,57	91,10
	Összesen	327,26	286,20	87,45	372,94	334,39	89,66
Palackos és lédig összesen		568,27	472,57	83,16	499,51	379,86	76,05

Forrás: KSH

24. melléklet: A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára

Termék	2012 HUF/hl	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Fehérbor			
FN	17 254	132,88	124,36
OFJ	25 423	141,95	117,15
Összes fehérbor	19 555	130,53	119,02
Vörös és rozé bor			
FN	18 882	113,46	113,48
OFJ	26 138	125,42	116,23
Összes vörös és rozé bor	22 161	119,69	114,10
FN-bor összesen	17 939	122,47	119,21
OFJ-bor összesen	25 855	133,52	116,69
FN- és OFJ-bor összesen	20 826	125,08	116,43
FN- és OFJ-bor értékesítési árindexe	-	127,71^{a)}	117,93^{a)}

^{a)} Fisher index.

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor, OFJ – oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott bor.

Forrás: AKI PÁIR

25. melléklet: Néhány élelmiszer fogyasztói ára

Termék	2012 HUF/kg	2012/2010 (%)	2012/2011 (%)
Finomliszt	165,00	135,25	95,79
Napraforgó étolaj ^{a)}	495,08	122,24	101,04
Darabolt sertéshús ^{b)}	1 261,14	115,12	111,33
Friss csirkehús ^{b)}	1 005,90	106,80	100,38
Friss pulykahús ^{b)}	1 456,31	113,99	107,53
Tejtermékek ^{b)}	552,53	115,16	109,78
FN-bor ^{b)}	200,01	120,68	115,97

^{a)} HUF/l.

^{b)} Fisher index.

Megjegyzés: FN-bor – földrajzi jelzés nélküli bor.

Forrás: AKI PÁIR, KSH

Rövidítések jegyzéke

Agreste	Ministère de l'alimentation, de l'agriculture et de la pêche (<i>Élelmezésiügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium, Franciaország</i>)
AKI PÁIR	Agrárgazdasági Kutató Intézet Piaci Árinformációs Rendszer
BÉT	Budapesti Értéktőzsde
CME/CBOT	Chicago Mercantile Exchange, Chicago Board of Trade (<i>Chicagói árutőzsde</i>)
COCERAL	Comité du Commerce des Céréales (<i>EU Gabonakereskedőinek Szövetsége</i>)
EU	European Union (<i>Európai Unió</i>)
FAO	Food and Agriculture Organisation (<i>Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete</i>)
ICE	Intercontinental Exchange (<i>Nemzetközi Tőzsde, New-York</i>)
IGC	International Grains Council (<i>Nemzetközi Gabonatanács</i>)
ISMEA	Istituto di Servizi per il Mercato Agricolo Alimentare (<i>Piackutatási és Piactájékoztatási Intézet</i>) www.ismea.it
ISO	International Sugar Organisation (<i>Nemzetközi Cukorszervezet</i>)
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LIFFE	London International Financial Futures and Options Exchange (<i>Londoni Nemzetközi Határidős és Opció Tőzsde</i>)
LTO	Land-en Tuinbouworganisatie Nederland (<i>Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet</i>) www.lto.nl
MAPA	Ministère de l'Agriculture, de la Pêche et de l'Alimentation (<i>Mezőgazdasági, Halászati és Élelmezési Minisztérium</i>) www.mapa.es
MATIF	Marché A Terme d' Instruments Financiers (<i>Párizsi árutőzsde</i>)
MINAGRI	Ministerio de Agricultura, Ganadería y Pesca (<i>Földművelési, Állattenyésztési és Halászati Minisztérium, Argentína</i>) www.minagri.gob.ar
MNB	Magyar Nemzeti Bank
MPB	Marché du Porc Breton (<i>Bretagne-i Sertésszövetség</i>) www.mpb.fr
MRiRW ZSRIR	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zintegrowany System Rolniczej Informacji Rynkowej (<i>Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium Integrált Agrárpiaci Információs Rendszer</i>)
MVH	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
NÉBIH	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (<i>Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség Agrár Piaci Információk, Szlovákia</i>)
OCSB	Office of the Cane and Sugar Board (<i>Cukornád és Cukor Szövetség, Thaiföld</i>)
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (<i>Nemzetközi Együttműködési és Gazdaságfejlesztési Szervezet</i>)
OIV	Organisation Internationale de la Vigne et du Vin (<i>Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Hivatal</i>)

PPA ATIS	Pôdohospodárska platobná agentúra Agrárne trhové informácie Slovenska
UNICA	União da Indústria de Cana-de-Açúcar (<i>Brazíliai Cukoripari Szövetség</i>)
USDA	United States Department of Agriculture (<i>Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma</i>)
WPTC	World Processing Tomato Council (<i>Paradicsomfeldolgozók Világszövetsége</i>) www.wptc.to

Hivatkozások jegyzéke

1. Agreste (2012): Cours soutenus pour la majorité des fruits d'été en 2012
<http://agreste.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/conjsynt191201210frui.pdf>
2. Agrocziennik (2012): Wyższe zbiory warzyw gruntowych
<http://www.agrocziennik.pl/wyzsze-zbiory-warzyw-gruntowych,1033.html>
3. AMI (2012a): Zwiebeln: Nach Rekordernte wieder normale Marktversorgung in Europa
<http://www.ami-informiert.de/ami-presse/ami-presse-meldungen/meldungen-single-ansicht/article/zwiebeln-nach-rekordernte-wieder-normale-marktversorgung-in-europa.html>
4. AMI (2012b) Angebotspeak bei Himbeeren steht bevor
<http://www.ami-informiert.de/ami-maerkte/ami-gartenbau/ami-meldungen-gartenbau/meldungen-single-ansicht/article/angebotspeak-bei-himbeeren-steht-bevor.html>
5. Coceral (2012): EU-27 Oilseeds Crop Forecast December 2012.
http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/3a2a7847/Final_Coceral%20oilseed%20estimate_2012_December.pdf
6. Department of Agriculture, Food and the Marine (2010): Food Harvest 2020
<http://www.agriculture.gov.ie/media/migration/agri-foodindustry/foodharvest2020/2020FoodHarvestEng240810.pdf>
7. EC (2012a): EU Sugar Balance
http://ec.europa.eu/agriculture/sugar/balance-sheets/balance-sheet_en.pdf
8. EC (2012b): Production forecast – Prévision de production
http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/pig/library?l=/poultry_public_domain/public_statistics&vm=detailed&sb=Title
9. EC (2012c): Short Term Outlook for arable crop, meat and dairy markets
http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/sto-crop-meat-dairy/2012-09_en.pdf
10. EC (2013a): Sugar Market Situation
http://ec.europa.eu/agriculture/sugar/presentations/market-situation_en.pdf
11. EC (2013b): Milk Market Situation, 2013. február 21.
http://ec.europa.eu/agriculture/milk/presentations/market-situation_en.pdf
12. F.O. Licht (2013): Ethanol as a catalyst for sugar reform in India?
<http://www.agra-net.com/portal2/home.jsp?template=pubarticle&artid=1357641583481&pubid=ag072>
13. FAO (2012): Food Outlook Global Market Analysis
<http://www.fao.org/docrep/016/al993e/al993e00.pdf>
14. Freshplaza (2012): WAPA predicts low pear and apple production this year
http://www.freshplaza.com/news_detail.asp?id=103529#SlideFrame_1
15. IGC (2013): Grain Market Report, GMR 431 – 21 March 2013.
16. Infofruit (2012): Prunes Espagne: Potentiel sans excès
<http://www.infofruit.fr/fr/newsletter/FruitsNoyaux.htm>

17. ISO (2012): Raised Forecast on Global Sugar Surplus to 6.18 Million Tons in 12/13
<http://en.cnagri.com/news/insight/20121225/296255.html>
18. Ministry for Primary Industries (2012): Situation and Outlook for Primary Industries update december 2012
<http://www.mpi.govt.nz/news-resources/publications>
19. OCSB (2013): Thai sugar production lower than expected
<http://www.jornalcana.com.br/noticia/Bio-Sugar-Magazine/51632+Thai-sugar-production-lower-than-expected>
20. OECD-FAO (2012): Agricultural Outlook 2012-2021
http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2012_agr_outlook-2012-en
21. Oil World (2013): World Supply, Demand and Price Forecasts for Oilseeds, Oils and Meals. Monthly. No. 12, Vol. 56. 22. March 2013.
22. OIV (2012): Point de conjoncture vitivinicole mondiale 2012
<http://www.oiv.int/oiv/info/frconjoncture>
23. Productschap Zuivel (2012): World Trade Update January - June 2012
<http://www.prodzuivel.nl/pz/productschap/publicaties/worldtrade/Worldtrade-201206.pdf>
24. Rabobank (2012): Dairy product price to rise globally
<http://www.business-standard.com/india/news/dairy-product-prices-to-rise-globally/496386/>
25. Reuters (2012): China may be world's largest sugar importer by 2020 – CBA <http://www.reuters.com/article/2012/01/18/china-sugar-cba-idUSL3E8CI4LJ20120118>
26. Topagrar (2012): FrieslandCampina erwartet für 2015/16 mehr Milch
<http://www.topagrar.com/news/Rind-Rindernews-FrieslandCampina-erwartet-fuer-2015-16-mehr-Milch-981284.html>
27. UNICA (2013): With sugarcane harvest nearly over in South-Central Brazil, crush totals 531.35 million tons 01/14/2013
<http://english.unica.com.br/noticias/show.asp?nwsCode={E0414F7D-0650-4BE6-B7A7-9446E572A19A}>
28. USDA (2012a): World Agricultural Production, WAP 05-12.
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/fas/worldag-production//2010s/2012/worldag-production-05-10-2012.pdf>
29. USDA (2012b): Sugar and Sweeteners Outlook
<http://www.ers.usda.gov/media/969778/sssm292.pdf>
30. USDA (2012c): Livestock and Poultry: World Markets and Trade
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/current/livestock-poultry-ma/livestock-poultry-ma-10-18-2012.pdf>
31. USDA (2012d): Dairy: World Markets and Trade
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/current/dairy-market/dairy-market-12-14-2012.pdf>
32. USDA (2012e): Fresh Deciduous Fruit (Apples, Grapes, & Pears): World Markets and Trade
<http://www.fas.usda.gov/psdonline/circulars/fruit.pdf>
33. USDA (2012f): Stone Fruit: World Markets and Trade
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/current/stonewm/stonewm-09-13-2012.pdf>
34. USDA (2013a): World Agricultural Supply and Demand Estimates, WASDE-515.
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/current/wasde/wasde-04-10-2013.pdf>

35. USDA (2013b): World Agricultural Supply and Demand Estimates, WASDE-514.
<http://usda01.library.cornell.edu/usda/waob/wasde//2010s/2013/wasde-01-11-2013.pdf>
36. WPTC (2013): WPTC World production estimate of tomatoes for processing (in 1000 metric tonnes)
<http://www.wptc.to/pdf/releases/WPTC%20World%20Production%20estimate%205%20February%202013.pdf>